

Liber

Tercius

Handwritten marginal notes at the top of the page, including 'prie' and 'mou'.

Handwritten marginal notes on the left side, including 'actū' and 'Dm'.

actū. **Dm** q nō omnis motus & cognitio facta a sensu & fantasia. sed motus factus a sensu interiori. Et hoc pbatur ex textu Aresto. q̄a dicit q̄ aialia multu opant̄ fm̄ fantasia qd̄ ē verū de cognitione sensuū interiorū. qz passio/ nes appetitūū iungunt̄ sensibus interiorib⁹ sicut & ipse appetitus

Arguitur Fantasia est poña. ergo nō est opatio qz est poña media inter virtutē cogitativam in memoratiua. **Dm** dupl̄. Primo q̄ nō est aliqua potētia media inter potētia cognitiua et memoratiua sicut pus pbatur est. quia opatio que fm̄ aliquos attribuit̄ fantasiae fm̄ veritate cōuenit virtuti cogitiue. Secūdo **Dm** q̄ posito q̄ sit vna potētia media adhuc nō accipit̄ hic fantasia p̄ tali potētia. sed accipit̄ hic p̄ actū fantasandi. Sile est de memoria. qz quis significat vna poñam ab alijs distinctaz tñ Aresto. diffiniendo memoriā in libro de memoria & reminiscētia nō accipit̄ memoriāz p̄ potentia sed p̄ actū. Et tantū de scdo libro.

Incipiunt copulata tertij libri de aia

E parte at

anime. **Iste** est tertius liber de anima fm̄ sanctū Thomā in quo postqz Aresto. determinauit de potentijs sensituijs & de eoz obiectis. Conseq̄nter determinat de ipsa potentia intellectiua siue intellectu fm̄ substantiam eius. **Ratio** ordinis est q̄a ex quo in ista pre incipit̄ pprie determinare de intellectu fm̄ ei⁹ naturā. Ex hoc sic arguit̄ q̄mūiora sunt priora vt habet. i. phisicorū. sed poñe sensituiue sūt q̄mūiores intellectiuis q̄a repiunt̄ in plurib⁹. ergo determinatio poñarū sensituiuarū p̄cedit determinatiōne potētie intellectiue. Secūda rō. qz poñe sensituiue subseruiunt poñe intellectiue. q̄ oz p̄cognoscere opatiōne poñarū sensituiuarū anteqz opatio intellectus cognoscatur

Querit̄ q̄ sit rō ordinis q̄ potētie intellectiue p̄cedit poñam fm̄ locū motiua. cū tñ poña motiua sit generalior. & fm̄ naturā q̄mūiora sūt priora. **Dm** q̄ duplex est ordo scz quo ad nos & quo ad naturā. Ordine quo ad nos illa sunt priora que sunt nobis notiora. & sic poña motiua p̄cedit intellectiua tanqz nobis notior. **Ordo** aut̄ nature est duplex scz generationis. fm̄ que ordinem impfectiora sunt priora. & sic

itez poña motiua ē prior intellectiua. Et hoc ex duobus quia q̄mūiora sunt priora. sed potentia motiua est q̄mūior. Secūdo qz potentia motiua est materialior poña intellectiua. sed materialia a toto genere sunt impfectiora imaterialibus. Alius est ordo nature p̄fectōis & sic p̄fectiora sunt priora & sic poña intellectiua p̄cedit poñam motiua tanqz p̄fectior. Et hoc p̄ ex duob⁹ q̄a potentia intellectiua est imaterial vt dictū est. ergo est p̄fectior. Secūdo qz potētia localiter motiua principiā ab intellectu. sed fm̄ naturā principū p̄cedit principiatū. q̄ rē. Etia p̄siderandū est q̄ ordine doctrine potētia intellectiua debet p̄cedere motiua. Et hoc p̄pter duas causas. Prima est q̄a debet imediate po i apud potētia sensituiua cū potētia sensituiua sit etiā cogitiua sicut intellectiua sed motiua executiua nō est cogitiua. Secūda est qz potētie sensituiue subseruiat̄ intellectui. q̄ imediate post determinatiōne de sensu debet fieri determinatio de intellectu. Aresto. ergo. q̄a nunc p̄siterandū est de pre aie qua cognoscit et sapit ania. mouet talē questione. Utrū talis ps anime sit sepabilis ab alijs ptibus siue fm̄ magnitudinē. i. loco & subiecto sicut Plato qui posuit animā intellectiua esse in capite. vel ista ps sit sepabilis ab alijs ptibus fm̄ rōnem. Et itez p̄siderandū est quā dñam hz illa ps ab alijs. Et iterū quō fiat & quid sit intelligere. i. quis sit act⁹ intellectus & quō p̄pleat

Querit̄ De q̄ determinat̄ in isto tertio libro **Dm** q̄ p̄mo de pre intellectiua. scdo de pre motiua. & in fine hui⁹ tertij opant̄ pres aie ad unice. Secda ps ibi. de mouēte aut̄ Tertia ps ibi Vegetabile quidē.

Querit̄ Quare dic̄ Arz. de pre aie. **Dm** q̄ dicit̄ p̄tra opinioū antiquorū. & p̄cipue Auerrois & Auicenne qui dixerūt q̄ intellect⁹ esset substantia sepata & trinuaret̄ ipsi aie p̄ fantasinata & p̄ talē trinuatiōne aima intelligeret. Contra qd̄ dicit̄ Aristoteles q̄ est ps & nō tota substantia.

Arguit̄ Aia ē simplex forma q̄ nō hz p̄tes i tegrales. **Dm** q̄uis aia nō habeat p̄tes integrales & q̄stitutiua sicut habet res materiales neqz hz p̄tes essentielles phisicas quia nō p̄ponit̄ ex materia & forma quibus bene habeat p̄tes essentielles diffinitiuas hz tñ p̄tes potestatiuas & subiectiuas. qz hz potētiās que sunt p̄tes potestatiue et p̄tes eius subiectiue sunt aia vegetatiua sensituiua & intellectiua

Arguitur Ille particule cognoscere et sapere idem sunt. ergo in h̄ loco ponunt̄ supflue. Di

Handwritten marginal notes on the right side, including 'mou' and 'notū'.

Handwritten marginal notes on the right side, including 'Dm' and 'p̄'.

Handwritten marginal notes on the left side, including 'actū' and 'Dm'.

cednū q̄ q̄uis ſape ⁊ cognoscere ſint idem ſub/
iecto quia ſpectant ad intellectum differunt tñ
rōe. Et h̄ dupliciter q̄ aia d̄r cognoscere q̄tū
ad apprehenſionē ſimplieē. ⁊ d̄r ſapere q̄tū
ad iudiciū. vel dicitur cognoscere q̄tū ad intel
lectū practiciū. ⁊ dicit ſape q̄tū ad intellectū
ſpeculatiū em̄ principalis habitus eſt ſapia

Querit̄ Quare Aresto. mouet iſtā queſtio/
nē ⁊ nō ſoluit eā ⁊ quō debeat ſolui Dōm q̄ in
tellectus capiſ duplici. Uno mō p̄ tota eſſentia
aie intellectiue ⁊ ſic Aresto. prius ſoluit iſtā q̄/
ſtionē in ſcdo hui⁹ vbi dixit. ſepatur aut̄ h̄ ab
hoc ſicut p̄petuū a corruptibili. Alio mō acci/
piſ intellectus put̄ ſignificat potentiam et tūc
ipſū intellectū eſſe ſepatū vel ſepabile a corpe
eſt ipſū nō vti organo corpeo. ⁊ ſic Aresto. po/
ſtea p̄bat intellectū eſſe ſepatū.

Queritur Utrū intellectus ſit ſepabilis ab
alijs potētjs magnitudine. i. loco vel ſubiecto
vel ratione Dōm q̄ intellect⁹ differt ab alijs
potētjs aie ratione. i. eſſentiali diſtinctione
ſed proprie nō differt ab eis ſubiecto id eſt ma
teria. quia intellectus nō ē in aliquo ſubiecto
ſicut in materia.

Si igitur eſt intelli

Dic ſoluit queſtionem vltimo motā ſc̄z quō fiat
ipſū intelligere. Et vult q̄ intelligere ſit ſic ſen
tire. ſic em̄ ſentire ſit p̄ h̄ q̄ ſenſibile mouet h̄ ſum
⁊ ſenſus patitur a ſenſibili. ſic intelligere ſit per
h̄ q̄ intelligibile mouet intellectū ⁊ intellect⁹
patitur ab intelligibili Diſtinguit tñ Aresto.
paſſionē in textu. Et vult q̄ ipſa paſſio q̄ intel
lect⁹ patit̄ ab intelligibili nō eſt paſſio pp̄rie di
cta que ſit p̄ abiectiōnē alicui⁹ p̄fectionis a pa
tiente. Loquendo ergo de paſſione pp̄rie dicta
tūc intellectus habet oppoſitā p̄ditionē ſc̄z q̄ ē
impaſſibilis. quia paſſio pp̄rie dicta eſt princi
piū corruptibilitatis. ſed intellectus eſt incor
ruptibilis ergo nō pōt pati paſſione pp̄rie di
cta licet tēne improprie dicta que nihil aliud
eſt q̄ reductio de poſſa ad actū. ⁊ ideo intellect⁹
eſt in poſſa ad intelligibilia ſicut ſenſus ad ſen
ſibilia. Ex quo cludit Aresto. iſtā cluſionem
Sicut ſe h̄ ſenſitiū ad ſenſibilia ita intel
lectū ad intelligibilia.

Arguitur. Iſte p̄ditiones ſunt oppoſite ſc̄z
q̄ intellectus ſit paſſibilis ⁊ impaſſibilis. ergo
nō pōt vni uenire. Dōm q̄ ſi paſſio capiat̄
eode modo tūc nō pōt aliquid eſſe ſit paſſibile
⁊ impaſſibile. h̄ aut̄ capit Aresto. paſſiones di
uerſimode. dicit em̄ intellectū eē paſſibile paſ
ſione improprie dicta que eſt paſſio p̄fectiua. ⁊

dicit intellectum eſſe impaſſibile ſed tunc loq̄/
tur de paſſione corruptiua que ſolū p̄tingit in
habentibus materiam Circa qd̄ ſciēdū q̄ pati
capit̄ tripliciter Uno mō h̄m q̄ ſit cū abiectiōe
forme naturalis ⁊ ſic dicim⁹ q̄ aqua patit̄ ab
igne q̄n̄ abiect̄ frigiditas. Alio mō dicit̄ pati
q̄n̄ abiect̄ forma ab aliquo ſubiecto ſiue talis
forma ſit naturalis ſiue nō naturalis. ſic abie
ctio calor̄is in aqua calida dicitur paſſio quia
abiectur calor qui nō eſt forma naturalis aq̄
Tertio mō oīs reductio de potentia ad actum
d̄r paſſio. ⁊ illa dicit̄ paſſio p̄fectiua cū actio ſit
p̄fectio poſſe. Et iſtā tertiā paſſionē habet tam
intellectus q̄ ſenſus

Necesse ē itaqz qno

Dic Aresto. ex p̄dicta p̄ditione intellect⁹ ſc̄z q̄
eſt paſſibilis paſſione p̄fectiua cludit natura
intellect⁹ ſc̄z q̄ intellectus eſt immixtus ex re/
bus corpalibus id eſt nō compositus ex natu
ris rerū corpalium ſicut dicebant antiqui Ar
guebant em̄ ſic. necesse ē intellectū eē compo
ſitū ex omnibus reb⁹ vt omnia cognosceret. q̄a
ſimile a ſili cognoscat. S̄z Aresto. arguit̄ paſſe
oppoſitū ſic. Si intellectus d̄r cognoscere oēs
res ſicut cognoscat q̄ eſt necesse q̄ nō habeat cō
poſitionē in ſe aliaz rerū. quia int̄ exiſtens pro
hibet extraneū. i. ſi intellect⁹ haberet in ſe com
poſitionē ex aliquib⁹ reb⁹ intelligibilib⁹ tūc
impediret̄ ne poſſet alia intelligere. ⁊ ſi eſt de
ſenſū quia ſi ſenſus eēt compositus ex reb⁹ ſen
ſibilib⁹ tunc impediret̄ur a cognitione ſenſi
biliū ſic ſi pupilla oculi eēt colorata aliq̄ colo
re tūc nō videret alios calor̄es. ⁊ nō vult Ar̄. q̄
intellectus nō pōt eē alicui⁹ determinate na
ture materialis. nec etia⁹ pōt eē compositus ex
omnibus reb⁹ quia ex vtroqz impediret̄ ab in
telligibilitate aliaz rerū. Et in h̄ etiam concoz
dabat Anaxagoras qui poſuit intellectum eſſe
immixtum. Dixit em̄ Anaxagoras q̄ intellect⁹
eēt immixtus ex omnibus reb⁹ corpalib⁹ vt
ipſis impraret. i. ſuo impio omnes res corpales
moueret. Circa qd̄ notandū q̄ Anaxagoras
poſuit p̄ p̄cipio totū entis vniū caos p̄fuſū
in quo ſit p̄tinerent p̄fuſe. i. ſine ordine oīa q̄ ſit
in vniuerſo. ad hoc aut̄ q̄ ex illis reb⁹ p̄ſtitueret̄
vniuerſum requirebat q̄ haberent ordinē ad inui
cem ſicut iam h̄nt clementa admixta. iſtū aut̄
ordinē acquirebāt ab vno intellectu ſegregate
talia corpa ex caos p̄fuſo. Ex quo p̄z q̄ iſte in
tellectus habuit impium ſupra omnes alias res
corpales. ſi em̄ iſte intellectus eſſet corpalis tūc
nō haberet impium ſupra res corpales quia pat

pati ca' t'zplurid

q̄ q̄nt' d̄m q̄ h̄m
ca' d̄b' p̄mo

in materia prima... anima... materia...

ait intellectiva qz intellectus non est habens organum... sed alie poterie vegetative et sensitive sunt in aliquo organo corporeo...

Querit. Que errore hic excludit. Aresto. En dicit aiaz esse locum speciei...

Arguit. Si intellectus esset locus speciei... retur qz species non essent subiectate in intellectu...

Prima est. sicut locus terminat per locatum ita intellectus terminat ad operandum per species intelligibiles...

Secunda similitudo est. sicut locus est reservatius locati ita intellectus est reservatius speciem intelligibilem...

Tertia similitudo est. sicut locus est principium generationis rerum genitaz. sic intellectus agens est principium generationis specierum intelligibilium...

Quarta est. sicut unumquodque tendit in suum locum naturale ita species sensibiles accepte sub lumine intellectus agentis naturaliter tendunt ad intellectum possibilem...

et quous talis singularitas originaliter fit ex materia non tamen est prime ex materia... et sic est de specie intelligibili...

Querit. Utrum species intelligibiles semper maneat in intellectu... vlt vtrum ille species sic recepte corrumpantur...

Arguit. Species sensibiles corrumpuntur in sensu ergo etiam species intelligibiles in intellectu...

Arguit. Ex hoc sequeretur quod scientia semper maneret in nobis... quia per species intelligibiles nos cognoscimus res...

De intellectu... anima... materia...

De intellectu... anima... materia...

luz qualitates... anima... materia...

De intellectu... anima... materia...

Libet

Ad plus debeat dicitur separata a corpore
Tercius

per quam in nobis generatur scientia potest in
tellectus corrumpi et hoc dupli. Uno mo p
ceptione argumentationis false. qa sicut per syllo
gismu demonstratiu generat in nobis scia fm
tertia operatione intellectus. ita per syllogismu
falsigraphu q strariat syllogismo demonstrati
uo generat in nobis error strarius scientie. et h
no fit per alteratione in intellectu facta. s3 per
alteratione facta in fantasia. per h em q aliter
disponitur fantasmata eliciunt alie ppositioes
fm ordinatione fantasmatu. qa ergo per falsaz
argumentatione fantasmata inordinate dispo
nunt. sic eliciunt false ppoes in intellectu et fit
deceptio. Alio mo stringit sciam periri ab intel
lectu per oblivione. Ratio illius est qa sic ali
quid generat ita etiam seruat et per illi oppo
situm corrumpit. sed scientia in nobis generat
per vsu et operatione qa ex actibus sepe reite
ratis generat habitus. qn ergo aliqs no vti sci
entia habita perit habitus ab intellectu. et qa
qng stringit q no possum vti scientia ppter in
dispositione sensu interiori ideo dicit scia cor
rumpi per egritudine

Quonia autem non

Quia dictum est q intellectus est virtus passi
ua sicut sensus. Hic Aristoteles ponit differen
tiam inter passibilitatem sensus et intellectus.
Et intendit Aristoteles q quis tam sensus q
intellectus patiantur a suis obiectis passione
perfectiva. est tamen differentia qstum ad obie
ctum excellenter acceptum. quia excellens sensu
bile corrumpit sensum. sed excellens intelli
gibile non corrumpit intellectum sed magis per
ficit ipsum. Ratio diuersitatis est. quia sensus
est virtus in organo corporali et ideo excellens
sensibile corrumpit proportionem organi. sed
intellectus est virtus immaterialis et ideo non
potest corrumpi ad corruptionem organi quia
non habet organum. et ideo maxime intelli
gibile magis perficiunt ipsum intellectu Quia
dicitur textus sensitiu no est sine corpore sed intel
lectus est separatus.

Arguitur Intellectus non est separatus. p
batur quia ab essentia coniuncta non fuit po
tentia separata sed anima est essentia coniuncta
corpore. ergo ab ea non fuit aliqua potentia se
parata. Dicendum q dupli aliqua eentia est
iuncta corpori. Uno mo per informatioem et
no per inuersione et sic aia ronalis e iuncta cor
pori. et a tali forma iuncta bene pr fluere pote
ria separata. quia quis talis forma sit in corpo
re no tn habet legem: corporis quia est immate

tialis. Alia est essentia iuncta corpori p infor
matione et inuersione simul quia sequit legem cor
poris sicut essentie brutoz et alioz inaiatorum
et ab essentia sic iuncta p immersione no fuit
potia separata.

Quenit Utz aia debeat pl^o dici separata a cor
pe vel intellect^o. Ddm q aia ronalis accipit
dupli. Uno^o put includit in se ponas vitinas
et vegetatiuas. et sic aia est min^o separata q intel
lectus. Alio mo accipit aia fm potencias in
tellectiuas tm. et sic aia est plus separata q intel
lectus. qa tunc intellectus separatur ad seipatio
ne anime. et ideo separabilitas prius est in aia et
postea in intellectu. quia quicqd repit in caus
et in effectibus hoc potiori mo puenit causis q
effectibus. sed separabilitas puenit aie sicut cause.
ergo pl^o puenit aie q intellectui.

Arguitur Si intellectus esset separ^o ab ho
mine tunc sequer q ho no esset intellectual. qa
qd est separatu ab aliquo no denoiat ipm. Ddm
q dupliciter aliqd est separatu ab alio. Uno mo
fm esse et opatione summl. et hoc no denoiat
illud a quo est sic separatu. sicut albedo separata ab
homine no denoiat homine. Alio mo aliqd
est separatu ab alio fm opatione quis sit ei iun
ctu fm esse. et sic intellect^o est separ^o a corpore. qa
intellect^o no opat p aliqd organi corpore tanq
in eo existens subiectiue quis vtiat organu sen
su interiori sicut ipsis sensib^o p misteriu. si tm
intelligat de essentia aie ronalis tunc illa etiam
dicitur separata a corpore qa no dependet a corpore in esse
quis bene in fieri. et hoc ideo est qa ipsa non est
forma educta de potia materie vtute agentis na
turalis sicut alie forme naturales. et io sicut no
est facta vtute materie seminalis ita no depedet
in suo esse a materia. secus est de alijs animab^o
qa alie aie virtute seminis pducunt. ergo etia
cu materia corrumpunt.

Arguitur Intellect^o impedit a corpore. q depen
det a corpore et pns no est separ^o a corpore. Ddm
q dupli aliqd impedit p alteru. Uno mo p se
et qd sic impedit a corpore est in corpore. et sic sens^o
impedit a corpore sicut visus impedit si oculi in
disponant. Alio mo aliqd impedit p accis
qa scz in sua opatione vti corpore ministeriali
ter quis no sit in corpore subiectiue. et qd sic i
pedit a corpore no est necesse esse in corpore. et sic
intellect^o impedit a corpore qa scz intelligit p mi
steriu sensu interiori.

Dr. Utz intellect^o possibilis de q Ar. hic
loquitur sit substantia separata. Ddm q Ar.
manifeste h pparat intellectu ad sensum. vult
ergo q sensus no est sine corpore. i. sine organo

Scia et nota
Dupli

Quonia autem non

Ad plus debeat dicitur separata a corpore

Quonia autem non

Arguitur Intellectus non est separatus

Dr. Utz intellectus possibilis de quo Aristoteles hic loquitur sit substantia separata

Liber

Tercius

Handwritten marginal notes at the top of the page, including 'H. abstractio 2 quare' and 'quod abstractio 2 quare'.

per ipsam non considerat. sicut patet in philosopho doctor /
muene. et sic intellectus dicitur esse in potentia per se /
Aristotele. secundo huius. Tunc ergo intellectus dicitur /
in actu quoniam habet speciem intelligibilem sic in textu dicitur /
Quare Aristotele. dicitur in textu quod intellectus /
habet speciem non eodem modo in potentia sicut an /
te addiscere aut ante invenire. Dicitur quod hoc dicitur /
ad memorandum quod aliquis dupliciter potest reduci ad a /
ctum sciendi siue ad habendum speciem intelligibilem /
Uno per propriam inventionem. et talis modus prin /
cipaliter fit per sensum visus. Secundo contingit per /
hoc quod aliquis ab alio addiscit. et talis modus acq /
rendi sciendam fit per auditum. et hoc est quod dicitur Ari /
stotele. quod sunt duo sensus discipline scilicet visus et au /
ditus. quod per illos sensus possumus disciplinam recipere /
Quare huius nature sit species intelligibilis. /
et veritas sit substantia vel accidentis. Dicitur quod species in /
telligibilis est accidentis et non in intellectu sic in sub /
iecto quod probatur duobus rationibus. Prima est. aliud est /
forma quo aliquid est in actu. quia actus et for /
ma idem sunt. Sed per speciem intelligibilem intel /
lectus est in actu. ergo species intelligibilis est forma /
ipsius intellectus. sed non potest esse forma substantia /
lis. quia non datur esse substantiale alicui materie. ergo /
est forma accidentalis. Secunda ratio est. intellectus non fit /
Aristotele. est in potentia. ergo est in potentia ad aliquam formam in /
formantem. ergo species intelligibilis est forma infor /
mans intellectum et non potest esse talis forma substan /
tialis. ergo est accidentalis. /
Quare In qua predicamento sit illa forma acci /
dentalis. Dicitur quod est accidentis de prima specie quantitatatis /
Aristotele. quod non. quia si sic tunc esset habitus vel di /
spositio. sed nullum illorum est dicitur. Dicitur quod est /
habitus quia est quantitas difficulter mobilis cum prius /
dictum sit quod species maneat in intellectu. Et quoniam arguitur /
disponit hominem ad sciendam. ergo est dispositio. Dicitur /
quod species intelligibilis accipit dupliciter. Uno modo /
fit in se et absolute. et sic est habitus. quia est quantitas /
difficulter mobilis. quia non potest remoueri ab intel /
lectu. Alio modo accipit species intelligibilis in ordine /
ad sciendam quod resultat ex speciebus intelligibilibus /
sicut cum lumine intellectuali. et sic potest dici dispositio /
quia disponit intellectum ad hoc quod talis habitus /
resultat in intellectu. Ex quo patet quod realiter dif /
ferunt species intelligibilis et sciencia quoniam species intel /
ligibilis et sciencia sunt de una specie quantitatatis. tamen dif /
ferunt sicut originatas et originatas quia species intel /
ligibilis est origo sciencie resultantis ex specie et lumine /
intellectus. /
Quare Species sensibilis est eiusdem nature cum /
re sensibili. ergo species intelligibilis erit eiusdem na /
ture cum re intellecta. sed res intellecta est substan /
tia. ergo species intelligibilis est substantia. Dicitur

quod nullo modo est simile de specie intelligibili et sen /
sibili. quia species sensibilis a toto genere est ac /
cidens. et ideo potest esse eiusdem nature in organo /
sicut in subiecto. sed species intelligibilis est ne /
cessario accens. quia dicitur esse in intellectu sic forma /
sunt intelligibilia sunt quoniam sunt. et sic est impossibi /
le quod species intelligibilis sit eiusdem nature cum re /
intellecta. quia accidens non est eiusdem natu /
re cum substantia. /
Arguitur Si species intelligibilis est acci /
dens. ergo accens erit principium cognitiois sub /
stantie. Dicitur quod duplex est principium cognitio /
nis. Aliquod est quod tenet se ex parte cognoscentis et /
hoc semper erit accens. quia debet esse in cognoscen /
te. et sic species intelligibilis est principium cogni /
tionis. quia nisi intellectus habeat speciem intelli /
gibilem non erit in ipso intellectu cognitio. /
Aliud est principium cognoscendi ex parte rei co /
gnite siue ex parte rei cognoscibilis. et sic quidi /
tas seu diffinitio rei dicitur principium cognoscendi. /
et sic dicimus quod unum quodque cognoscimus per suam /
diffinitionem. et illo modo accidens non est prin /
cipium substantie. /
Arguitur Nihil agit ultra suam speciem. ergo accens /
non est principium cognitiois substantie. Dicitur quod /
agere accipit dupliciter. Uno modo proprie fit per age /
re est aliquem effectum producere. et sic nihil agit ul /
tra suam speciem quia effectus cause efficietis non dicitur /
esse dignior causa. Alio modo accipit agere communiter /
put se extendit ad repugnare. et sic aliquid potest age /
re ultra suam speciem siue naturam. quia effectus sunt /
repugnati suarum causarum. et tamen causa excedit speciem /
effectus. ut imago regis representat regem. et /
tamen imago est accidens. /
Quoniam autem aliud /
Postquam Aristotele. dicitur quomodo intellectus fit in actu /
per speciem intelligibilem. hic inter determinat quomodo /
intellectus fit in actu per obiectum. Et intendit quod quidi /
tas rei materialis est obiectum nostri intellectus. Et hoc /
sic probatur. quia aliud est magnitudo. id est suppositum in /
mathematicis et magnitudinis est. id est quantitas /
siue diffinitio. et tamen aliud est aqua. id est suppositum in /
in rebus physicalibus. et aque esse id est quidditas /
in rebus physicalibus et sicut est in omnibus aliis rebus tamen /
mathematicis et physicalibus hoc tamen non est /
vile. ut cum in omnibus. scilicet quod aliud sit suppositum et a /
liud quidditas. quia in quibusdam scilicet separatis a mate /
ria. id est caro et carnis esse. idem est suppositum /
tamen et quidditas. Et ponit ibi caro per exemplum in sepa /
ratis. quia separata sunt nobis ignora sub suis /
propriis nominibus. ergo oportuit circuloque talia se /
parata per aliam materialia nobis nota. Ex his

Handwritten marginal notes on the left side, including 'Dicitur quod' and 'Dicitur quod'.

Handwritten marginal notes on the right side, including 'Dicitur quod' and 'Dicitur quod'.

Item sunt essentia et suppositio

Quiditas rei materialis sit obiectum nostri intellectus

De lxxviii Anima

ergo siccludit Aresto. qd aliud sunt suppositum et natura in materialibus aliud scz in ordine ad potentiam cognitivam. sicut ergo suppositum cognoscit per sensum. ita qd dicitur cognoscit per intellectum qd qd aut cognoscit per aliquam potentiam est eius obiectum. e qd alia potentia in nobis qd cognoscuntur singularia scz sensus qd se directe cognoscit hoc calidum hoc frigidum et alia particularia. Aut si sic eadem potentia cognoscens utruqz tunc illa potentia habet se aliter et aliter. quia talis potentia directe cognoscit vlt scz intellectus sed reflexe cognoscit singulare

Iterum aut ex his

Dicit Aresto. rudit vni tacite qstioni. qz possit aliqs dicere qd mathematicalia sunt abstracta a materia sic dr. y. phisicoz. ergo videt qd etia in eis idem sit suppositum et natura sicut i alijs separatis et vult Aresto. qd quis mathematicalia sunt abstracta a determinata et certa materia. qz non sunt i materia sensibili fm rone. non tu sunt separata ab oi materia sicut metaphisicalia. Differunt eni mathematicalia a phisicalibus. sic rectu a symo. qz rectu determinat sibi materiam no tu determinata et certa. sed symu determinat sibi materiam certam scz nasum. oportet ergo qd si debeant mathematicalia intelligi qd etia sepe a materia singulari imaginabili. Ex quo concludit Aresto. vna autoritate qd sicut res sunt separabiles a materia. ita sunt intelligibiles. qd est vez si materia accipiat per materia indiuidua siue signata. qz res existentes in tali materia no sunt intelligibiles directe. sed directe sunt sensibiles. oportet ergo qd res intellecta sepetur a materia. Un pz qd illa qd sunt simpliciter separata a materia sunt simpliciter intelligibilia et nullo modo sensibilia. Querit Utrqz idem sunt essentia et suppositum. i. natura et suppositum

Adm qd suppositum et natura pnt dupliciter capi. Uno put referunt ad potetias cognitivas sic Aresto. accipit hic naturam et suppositum in textu. Et sic differunt natura et suppositum in materialibus. qz palia et alia potetia cognoscunt cu suppositum cognoscit per sensum et natura per intellectum. sed no in imaterialibus. qz ibi natura et suppositum p eandem potentiam cognoscunt Alio capiunt natura et suppositum absolute. scz absqz copatione ad potetias cognitivas. et sic vel inveniunt natura et suppositum in ente increato scz in deo. et sic sunt simpliciter idem ppter simplicitate diuinam qd nullam secum patit copositionem Vel intelligit de natura et supposito in creatis et tunc natura et suppositum pnt capi dupliciter.

Uno pccise fm qd reperiunt in pdicamento sub stantie seclusis oibz accitibus qd sunt in supposito et tunc natura et suppositum solu distinguunt fm rone et no realit. qz tunc se hnt sicut supius et inferius qd sunt idem realit. Alio accipiunt fm qd suppositum accipit fm ea qd sunt in supposito. et sic differunt realit suppositum et natura. qz multa sunt accia in supposito ta i materialibus qz i imaterialibus que realiter distinguunt a natura Exempli gra. in substantijs separatis sunt ista accidencia intellectus et voluntas que realiter distinguuntur a natura substantie sepe. Et si arguat. ex hoc sequeret qd no erit maior differentia inter naturam et suppositum in separatis qz i materialibus qd e contra Aresto. vy. methaphis. Dicendum qd natura et suppositum in materialibus et separatis accipiuntur dupliciter. Uno qstum ad res distinctas. et sic est eadem distinctio manedo in pdicamento sub stantie in separatis et materialibus inter naturam et suppositum quia est solus distinctio ronis. Alio accipiuntur natura et suppositum qtu ad illa que faciunt in ipis distinctio ne. et sic e maior dnta nature et suppositi i materialibus qz i separatis et hoc ppter duo. Primo qz inuenit realis distinctio in toto contra qlibet parte compatam ad totum qd est quiditas vlt natura in materialibus. Exempli gratia. tam anima qz corpus sepe accepta distinguunt realiter ab homine. hoc aut no est i separatis cu ibi non sint partes constituentes totu. qz sunt forme tm. Secdo qz accia in materialibus qd sunt in supposito gra quoz suppositum distinguunt realiter a natura non sunt de rone nature nec spectat ad naturam fm qd hmoi. scz accia i se patis qd reperiunt in supposito etia cosequunt naturam fm qd hmoi. Exempli gratia. in substantijs separatis sunt intellectus et voluntas qd cosequuntur naturam. et suppositum in separatis. ex quo qdlibet suppositum hz in se tota sua natura. sed i materialibus accia indiuidua no cosequunt naturam nec accia ppria sequuntur suppositum.

Querit Utrqz quiditas rei materialis sit obiectum nri intellectus. Adm qd sic qd pbat duabz rōibz. Prima illud e ppriu obiectum alie potetie qd p ppria spem imutat tale potetia. scz qd itas rei materialis imutat intellectum p ppriam spem. Maior pz in singulis potetijs. qa hoc est obiectum sensus cui ppria spes recipit in sensu vt color in visum. sonus in auditu. et sic de alijs. Minor pbat qz illi spes intelligibilis est apud intellectum cui fantasma e apud sensum sed manifestu e qd solum res materialis habet fantasma apud sensum. ergo solu talis res hz

hic obiectum nri intellectus est abstractum a materia et a parte

Libe

Tercius

Handwritten marginal notes at the top of the page, including 'Dicitur' and 'Sed'.

Vertical handwritten notes on the left margin, starting with 'Hic obicit' and 'p'.

Main text on the left side of the page, starting with 'spem intelligibilem apud intellectum. Maior' and ending with 'rognoicat en esse Sorte'.

Main text on the right side of the page, starting with 'spem visibilem Sortis. In signum cui' and ending with 'materiale non potest directe intelligi per intellectum'.

Handwritten marginal note 'Dicitur' on the right margin.

Handwritten marginal note 'alio' on the right margin.

Handwritten marginal note 'Ma' on the right margin.

De lxx Anima

talis materia impedit directam intellectionem in / lectus. Alio accipit materia p materia i spe / cie siue in coi. r sic etia materia e aliquo mo for / male. r hz se sic aliqd imateriale p comparone / ad materia signata. Et sic dicit Aresto. in sedo / phicoz. q pres diffinitois sunt formales r per / ons imaterialis. p hoc dz q qditas rei materi / alis e imaterial. qz n icludit matia idiuidualē

Arguit maior e ppo immaterialiu ad ima / terialia qz immaterialiu ad materialia. sed itel / lectus e imaterialis. g er obiectu ent qditas / rei imaterialis. Dom q duplex e pportio. q / dam est in natura. r talis pportio nihil facit / ad cognoscibilitate. qz illa q sunt similia in na / tura non sp abinuice cognoscunt. Alia e ppor / tio fm spem rei cognite fm q dicim q similitu / rei cognite e in cognoscente. r talis similitu / do facit ad cognitoes alicui. r tale similitudi / ne hnt materialia ad intellectu nostru. qz pos / sunt esse in intellectu fm spem intelligibilem. Simile pt inueniri in sensu. qz illud non co / gnoscit p visum qd e ei simile in natura. quia / tuc visus cognosceret auditu. qz auditus e na / turalis pona sic visus. sz visus magis cognoscit / illud qd e in ipo fm spem visibile sicut e color

Arguit uidet q ens sit obiectu intellectus / qz illud e obiectu nostri intellectus qd primo ca / dit in nostru intellectu. sed fm Auicenna ens / primo cadit in intellectu. ergo e ei obiectum. / Dom q illud no e obiectu alicuius potentie / qd qlitercuqz cognoscit p tale potentia sed qd / cadit in ipam p ppria spem. sed spes entis non / cadit in nostru intellectu. sed species intelli / bilis quiditatis rei materialis. cum talis stati / diffundatur a fantasmate vt dictum est.

Arguit Obiectu alicuius habitus no pt ex / cedere obiectu potentie in q est talis habitus. / sed ens est obiectu sapie q est habitus intelle / ctus. ergo etia erit obiectu intellectus. Ddz / q obiectu alicuius potentie pt tripliciter assigna / ri. Uno fm comunitate pdicatiois fm q illd / dicit obiectu alicuius potentie qd quocuqz mo / do p tale potentia pt cognosci. et sic visibile pt / dici obiectu visus. r ens obiectu intellectus. / Alio assignat obiectu alicuius potentie fm pri / mitate appropriationis r tunc illud dz obie / ctu alicuius potentie qd primo appropriat tali / potentie. i. qd p ppria specie immutat potetia / et sic color est obiectu visus r qditas rei mate / rialis e obiectu intellectus. Tercio assignat ob / iectu penes formalitate obiectalis rois. r tuc / dz illud obiectu sub cuius roe refert res cognita / ad ipam potetia. r sic lumē pt dici obiectu vi /

et vez obiectu intellectus. qz oia que vident sub / lumine vident. et oia que intelliguntur sub roe / veri intelliguntur. Per hoc ergo ad argumentu / dicit q obiectu alicuius habitus no pt excedere / obiectum sue potentie vel p priuz vel comune / quis ergo obiectu sapientie excedat obiectum / p priu intellectus scz quiditate rei materialis. / non tn excedit obiectu qd sumit fm cōtatem / pdicatiois qd e ens. Uel pt dici q quiditas / rei materialis capis duplicis. Uno fm se. r sic / ens multu excedit quiditate rei materialis. / Alio mo accipit fm illa q aliquo modo sunt re / ducibilia ad quiditate vel sicut principia vel / sicut proprietates vel sicut effectus. r sic omne / ens coprehendit sub quiditate. qz de r substā / tie separe sunt principia qditatis r accia sunt / proprietates quiditatis. ergo oia entia p ipam q / ditatem cognosci possunt.

Arguit uidet q vez sit obiectu nostri itel / lectus. pbat qz sicut se hz bonu ad appetitum / ita se hz vez ad intellectu. sed bonu e obiectu / appetit. g vez erit obiectu intellectus. Ddz / q vez capis duplicis. Uno mo formalis fm q / est passio entis. r sic no e obiectu nostri intelle / ctus ppter duas causas. Prima e qz nimis ex / cedit nostru intellectu cu cōuertat cu ente. Se / cūda cā e. qz est conditio circa rem intellectam / et no e res itellecta. Alio accipit vez materia / liter p illo qd e vez. r sic adhuc capis duplici / ter. Uno incōtracte r sic excedit intellectu no / stru. qz sic etia inuenit in immaterialib q no / pnt cognosci a nobis. Alio accipit p vero cō / tracto ad vez materiale. r tuc itez excedit itel / lectu nostru fm primā eius opatōnem. si ergo / vez dz esse obiectu pporcionatu intellectu fm / primā ei opatōem. oportet accipe vez materi / aliter cōtractu ad vez materiale qd e simplex / et sic e idē qd quiditas rei materialis. qz tn ve / ru significat quandā conditionē circa obiectu i / tellectus. g n uenietur pt poni obiectum intel / lectus.

Ar. Ule e obiectu intellectus. qz nihil intelli / git nisi vlt saltē directe Ddz q vlt capis du / plicis. Uno formalis put significat quedā in / tentionē sedaz factā p intellectu. r sic vlt no pt / esse obiectu intellectus. qz sic sequit cognitōnem / primā intellectu ex hoc eni q qditas cognoscit / vt cōicabilis multis intellectu sibi attribuit se / cundā intentionē vt esse gen vel specie. Alio / capis vlt materialit et sic significat naturā cui / pt attribui sedā intentio. et sic iterum capis du / pliciter. Uno modo cōiter put se excedit ad oē / vlt. r sic est nimis cōe. qz vlt in immateriali /

In gffera

Pudat dicitur / talis dicitur

non dicitur ad / hunc q duplex

ad hunc dicitur

Obiectu alicuius / potetie

esset intelligibilis. sicut alia intelligibilia. q̄a illa intelliguntur p̄ specie intelligibilem.

¶ sicut patiquidē s̄m

Hic soluit primā q̄stionē distinguendo de passione et actione. q̄a aliq̄ ē passio q̄ fit ab actione physica et in tali or̄ esse cōcatōem in materia. q̄ in tali actōe materia patiens recipit i se formā agentis. ḡ ōz q̄ eadē sit materia agentis et patientis. Alia ē passio p̄fectiua q̄ nihil aliud est q̄ reductio alicui⁹ de potētia ad actū. et tal' potentia nō req̄rit materiā. et illa passione patitur intellect⁹ ab intelligibili qd̄ sic p̄bat. quia hoc patit ab aliquo passione p̄fectiua qd̄ ab eo ducit de potētia ad actū. sed intellect⁹ nō ē i p̄ncipio i potētia ad intelligibilia. q̄ intellect⁹ nō in p̄ncipio ē sic tabula rasa i q̄ nihil ē depict⁹ et sic ē i potētia et reducitur ad actū p̄ intelligibilia

¶ Querit Quor errores vel opiniones excludit Aresto. p̄ hoc qd̄ dicit intellect⁹ nō ē sic tabula rasa. ¶ Dōm q̄ duas q̄z p̄ia ē antiquoz dicentiū intellectū fore cōpositū ex oib⁹ reb⁹ ut oīa intelligeret. q̄ sile p̄ simile cognoscit. s̄ h̄ nō est q̄ intellect⁹ noster sic nō esset tanq̄ tabula rasa. q̄ haberet actū in se oīa intelligibilia. **¶ Scda fuit opinio Platonis q̄ dixit scias nobis esse cōcreatas et impediret vltus eaz i nobis p̄pter cōiunctionē aie ad corp⁹ qd̄ itez ē simpliciter fals⁹. si aīa ē tabula rasa in q̄ nihil ē scriptum.** In illa autoritate addit qd̄ ē tabula rasa in qua p̄ticularia duo notant sc̄z nō existētia specier⁹ intelligibilium in intellectu. Scdo notat aptitudo recipiendi. q̄ in tabula rasa. i. plana tā nō sunt imagines s̄raz ex hoc tamen q̄ rasa est p̄t facilliter recipere litteras

¶ Arguit Intellectus noster patit ab aliquo materiali. q̄ a fantasmatis. ḡ patit passione corruptiua. ¶ Dōm q̄ fantasmata capiunt dupliciter. Uno s̄m q̄ in se h̄nt cōditiones materiales. et sic nō p̄nt mouere intellectū possibilem q̄ ille ē imaterial' et pōna imaterial' nō p̄t recipere sp̄m materialē. Alio capiunt fantasmata s̄m q̄ s̄nt deputata a cōditionib⁹ materie p̄ intellect⁹ agentē. et sic mouēt intellectū possibilem et hoc ē qd̄ dici solet q̄ intellect⁹ agens abstrahit species a fantasmatis. quia illuminando fantasmata resultant species immateriales in intellectu possibili.

¶ Arguitur Intellectus noster nō est sicut tabula rasa. p̄batur quia in p̄ncipio h̄z habitū p̄ncipioz sibi connatū sc̄z speculatiuū et practiū. ¶ Dōm q̄ intellectus noster p̄t ad duo compari sc̄z ad ipos habitus. et sic nō est i p̄ncipio

rasus id est priuatus habitibus. quia habet duos habitus connatos sc̄z vnū in intellectu speculatiuo qui vocatur intellectus. et aliū in intellectu practico qui vocatur s̄ndentis. Alio modo comparatur intellectus noster ad species intelligibiles. et sic intellectus noster est i p̄ncipio sicut tabula rasa. quia nullā speciem intelligibilem habet. sed illas accipit p̄ ministerium sensuum. Et quia p̄prie loquendo rasura respicit imagines et non qualitates alias tabule. ergo p̄prie dicitur tabula rasa vel intellectus rasus. quia non habet in se imagines specier⁹ intelligibilium quibus habeat in se habitus.

¶ Arguitur Tunc ibi habitus sunt frustra in intellectu. quia illi habitus sunt ad assentiendum p̄ncipijs. sed assensus p̄ncipioz nō est sine cognitione p̄ncipioz. quia non assentimus nisi i cognito. cognitio autē originaliter fit per species. ¶ Dōm quibus non vtimur illis habitibus in p̄ncipio sufficit tamē q̄ vtamur eis postq̄ recepim⁹ species intelligibiles. hoc autē frustra est qd̄ non potest q̄nq̄z habere suū finem siue vltimū. sufficit ergo q̄ isti habitus habeant suos fines siue operationes postq̄ species intelligibiles sunt in intellectu

¶ Queritur Utz scie sint nobis concreate.

Dōm q̄ nō. et hoc p̄t ex duabus autoritatibus in primo posterior⁹ positis. q̄ in p̄ncipio dicit q̄ ois cognitio intellectiua fit ex p̄cisiuēti cogitōe. i. sensitia. ḡ d̄ nouo generat i nobis scia. Scda ponit infra in eodē libro cū dicit Aresto. q̄ deficiente aliq̄ sensu a natiuitate necesse ē sciam illi⁹ sensibilis deficere. Et q̄b⁹ manifeste p̄t q̄ cognitō intellectiua h̄etur p̄ sensitia

¶ Arguit Dans formā dat p̄na formā. s̄z de dat aīam rōnalē. ergo dat p̄na aīam sc̄z scias. ¶ Dōm ad maiore q̄ dans formā dat etiā cōsequētia formā si sequant p̄ modū naturalis sequele. sicut generās hoīem generat risibile. q̄ risibile sequit hoīem p̄ modū naturalis sequele. et generās ignē generat leuitatē. Sed sciētia nō sequit ad aīam rōnalē p̄ modū naturalis sequele. q̄ non est naturalis p̄prietas intellect⁹ sed scia aduenit aie ministerio sensuū sicut p̄t primo methaphisice. et i fine sc̄di posterior⁹

¶ Ar. Optimi ē optimū adducere. s̄z de ē optim⁹. ergo dat aliqd̄ optimū sc̄z ipam sciam aie

Dōs q̄ optimi ē optimū adducere optimis reb⁹. Cui⁹ rō est. q̄ deus maxime vult totū vniuersum cōseruari. totū autē vniuersum cōseruatur ex ordine rez distinctaz s̄m p̄fectū et im̄p̄fectū ergo oportet aliquas res esse p̄fectiores alijs. et illis p̄fectis reb⁹ etiam inducitur op̄

antofas
duplex

Liber

Secundus

time conditiones. Per hoc ergo ddm e q sub/
stantie separe hnt scias cöcreatas. qz sicut opti
me creature quo ad naturã sed homo que e il
lis inferior habet ex rebus scias colligere.

Arguit Cũ Platone qui habuit iuuenẽ q
nõ fuit instruct⁹ in scia cui pponebat sciaz ad
quã optime rñdebat. ergo scie fuerũt sibi con/
create ddm q p ordinatã interrogatõnẽ p
in aliquo generari scia ex quo ergo Plato ppo
suit iuueni mathematicalia que sunt maxime
nobis pporcionata. sic potuit iuuenis ptenen/
ter rñdere. 7 ergo nõ habuit sciam cöcreatã sed
acquisiuit eam p ordinatã interrogatõnem.

Et ipse autem intel

Hic soluit scdam dubitatõnẽ prius motã.
Et primo dicit quõ intellectus sit intelligibil
Secdo soluit obiectõnẽ in illa questione motã
Quo ad primũ dicit q intellect⁹ sit intelligi/
bilis p species intelligibiles aliaz rez sicut et
alia intelligibilia. qz anteqz intellectus habet
species intelligibiles rez intelligibiliũ apud se
non p̄t intelligere alias res intelligibiles nec se
ipm. 7 hoc sic pbat Aresto. Quia in his que
sunt sine materia idem e intelligens 7 illud qd
intelligit. qz scia speculatiua e eadẽ cũ illo qd
e speculabili scibile qd intelligit fm pporcõnẽ
vlt⁹ conformitatẽ ex q sic arguit. si itellcus 7 qd i/
telligit sunt idem sez p specie intelligibile ipi⁹
rei intelligibilis. ergo p speciem q e in intel/
ctu accidentaliter possum⁹ deuenire in cognitõ
nem intellectus sicut per speciem sensibile re/
tentã in sensu aliqñt deuenim⁹ i noticiã sens⁹.

Non antez semper

Hic Aresto. excludit obiectõnẽ factã in cõtra
riũ in dubitatõne prius motã. fuit enim sic du
bitatũ. Si intellectus est intelligens et etiaz
intelligit tũc videt⁹ dubiũ quare alia intelli
gibilia non intelligũt sicut intelligunt. illam ob
iectõnẽ soluit dicens q duplices sunt res. que
dam sunt intelligibiles in potẽtia tm. sicut res
materiales et in talib⁹ nõ e idem intelligens 7
qd intelligit. tales eni res intelligũt et non in/
telligunt. Aliud e intelligibile fm actũ qd sez
fm actũ e imateriale et hoc intelligibile sit cũ
eo qd intelligit etiaz intelligit. sic aut est de intel
lectu q est actu immaterialis. Et rõ istius e qa
qzto aliqua res est plus separe a materia tanto
plus recipit in se formas aliaz rez. et ideo res
pure naturales vt ignis et terra nõ pnt in se re
cipe nisi formã ppriã et essentialẽ. res aut aliq
liter supra materiã eleuate sicut sunt forme sen

fitine recipiunt etiã aliaz rez formas. qz ania
sensitiua recipit in se formas aliaz rez sez obie
cta sensibilia. hoc aut ens qd est omnino sine
materia sicut intellectus p̄t recipere in se formas
omniũ entiu. et sic postea dicit in textu q ania
est quodãmodo omnia.

Querit Urz in his que sunt sine materia
idem sit intelligens et qd intelligit. 7 ddm q
illa ppõ p̄t dupliciter intelligi. Uno fm ydem
p̄tate realẽ sic q sit sensus. in separe a mate
ria idem sunt realiter intelligens et res intelle
cta. 7 tũc illa ppositio est simpliciter vera in deo
qz i deo idẽ e itelligẽs 7 qd itelligit. qa de⁹ itel
ligit seipz et itelligẽdo seipz itelligit oia alia. sz
in substantijs separe ista ppõ e vera qz ad h⁹
qd pmo intelligit a substantia separe. qz substã
tia separe pmo intelligit seipam p essentialẽ. cuz
ergo substantia separe sit etiaz intelligẽs. sic etiã
in substantijs separe idẽ e intelligens et qd in
telligit sez primo. Sz in aia rõnali ppõ e ver
ra qz ad id qd vltimo p ipam intelligit. qz in
tellect⁹ noster vltimo intelligit suam essentialẽ.

Circa qd sciendũ q intellect⁹ aie rõnalis pri
mo intelligit suũ obiectũ. qz hoc sibi representat
per spẽm intelligibile. Secdo intelligit suum
actũ qui actus est circa obiecta. Tercio intelli
git habitũ siue spẽs itelligibiles. qz ex illis spe
ciebus et habitibus pcedit actus. Quarto in
telligit potẽtiã intellectiua. qz spẽs itelligi
bilis e in potẽtia sicut in subiecto. 7 vltimo i
telligit suã essentialẽ que e primũ principũ sub
iectiũ aut effectiũ oim pdictõz sez potencie
habitũ actus et obiecti. cũ ergo essentialẽ anie
vltimo intelligat. sic in aia rõnali idẽ est intel
ligens. 7 qd vltimo intelligit. Alõ p̄t ista pro
positio intelligi fm q idem dicit ydem p̄tate
pporcionis. 7 sic de quolibet intelligibili ver
est q intellectus e idẽ cũ eo qd intelligit. qz in
tellectus intelligẽs habet similitudinẽ siue spe
ciei rei intellecte q spẽs intelligibilis e eadẽ fm
pporcionẽ ad rem intellectã. 7 ideo intellectus
hñs i se talẽ spẽm dõ idẽ e cũ tali re fm ppor
tionẽ. Sile e si dicam⁹ q paries hñs i se ima
ginẽ regis sit idẽ cũ rege. illa eni e vera loquẽ
do de idem p̄tate pporcionis siue assimilatio
nis qz pies hñs in se propriã imaginẽ ipi⁹ regis
sic etiã dicitũ est de intellectu.

Querit Urz intellectus sit p se intelligibi
lis. 7 ddm q nõ. Cũ rõ e. qz sicut se hñs ma
teria prima in genere rez materialũ in ordine
ad opari. ita se hñs intellectus possibilis in ge
nere intelligibiliũ in ordine ad intelligere. si
cut ergo materia prima nõ p̄t agere nisi habita

*Sic soluit qz dubitacione
de qz p̄tate p̄tate*

110 qz 8

Quid intelligat se p suam essentiam

forma substantiali quia fm se est in sola poña
ita intellectus noster nõ potest intelligere nisi
habeat in se speciem intelligibilem que est forma
intellectus. nõ ergo potest intellectus seipsum
intelligere absqz specie intelligibili.

Arguit. Species intelligibiles aliarũ re-
rũ nõ representat intellectũ sz res intelligibiles
ergo nõ potest intellectus p illas species cognosca.

Dõm q duplex est similitudo alicuius ad alte-
rũ. Quedã e similitudo pprie dicta, et sic species
intelligibilis nõ est similis intellectui sed rei in-
tellecte. Exemplũ. species intelligibilis hominis
est similis homini et pprie hominẽ representat. Alia
est similitudo analogice accepta siue ordinis aliqz
adinuicẽ. et sic species intelligibilis potest dici similis
intellectui quia ordinat ad intellectũ sic accens
ad subiectũ. et sic p illas species intellectus etiam
cognosci potest. Verũ tũ est q est duplex cognitio
intellectus. Una est cognitio ad quã est qz scz
aliquis hz intellectũ et illa cognitio habet ex spe-
cie et actu intellectus. qz aliquis sciens se intelli-
gere scit etiam se hẽ intellectũ. Alia est cognitio
quo ad quid est et ad talẽ cognitionẽ õz deueni-
re p multas inquisitiones. fm aut p mũ modũ
aliquis cognoscat intellectũ i particulari sz fm scõm
modũ aliquis cognoscat intellectũ in vniuersa-
li qz essentia intellectus. sed essentia est solũ vni-
uersaliũ et nõ particulariũ.

Queritur Utz aia intelligat se p suã essen-
tia. Dõm q nec aia nec intellectus potest se intel-
ligere p suas essentias. Ratio est qz vniũqz est
cognoscibile fm q est in actu. sed intellectus fm
se est in poña et ideo vocat possibilẽ q passibilis
et pati est a poña. q non potest se intelligere nisi fiat
in actu p species. Et ideo p oppositũ intellectus
diuinus qui est purus actus seipsum et oia alia
intelligit p seipsum. sed intellectus substantiarũ
separatũ habet se medio modo quia est actus sed
nõ est purus. ex eo ergo q est vt actus in genere in-
telligentiũ sic potest se p suã essentiam intelligere.
quia tũ nõ est actus purus sic intelligit alia p
spes aliorũ. Et p hoc soluitur argumentũ q ar-
guif. Angelus intelligit se p suã essentia. q aia
realis. Dõm qd nõ est sile qz eẽntia angeli etiam
in principio sui hz species creatas. sed aia
rõnalis in principio sui nullã hz speciem. et ideo
est solũ poña intelligibilis et intelligit solum p
specie acceptã a rebus. Tũ quia angelus in prin-
cipio est in actu ergo potest seipsum intelligere per
suã essentiam.

Queritur Quid sit habitus intellectus et vñ
revertet siue oriat. Rõdet q habitus intellectus
quis acquisit est quedã qlitas de prima specie re-

sultans ex specie intelligibili et lumine intelle-
ctus agentis et ideo simplr est alteri essentie qz
species intelligibilis vel lumẽ intellectus agen-
tis quia species intelligibilis et lumẽ intellectus
agentis supponuntur ad habitũ. idẽ aut nõ p
supponit seipsũ Itẽ ẽtingit aiam hẽ spes intel-
ligibiles et lumẽ intellectus agentis absqz habitu
acqũsito. Itẽ spes intelligibiles et lumẽ manẽt i
habitu vtualiter et nõ actualr sic elemẽta in mi-
cro. vel in medijs extremi colores.

Arguit Tunc de vna re esset tũ vna scia qã
est tũ vna spes de vna re et absolute est tũ vñ
lumẽ intellectus. Rõdet q lumẽ intellectus capif
duplr. Uno mō fm se et sic est simplr vñ qz lu-
mẽ intellectus agentis est ipse intellectus agens q e
aliqud vñ. Alio mō accipif lumen intellectus
agentis put est incorporatũ diuersis speciebus itel-
ligibilibus acceptis fm diuersas rones forma-
les et sic lumẽ diuersificat. qz spes accepte sũ alia
rõe formali etiam aliter et aliter incorporant lumẽ
Et hoc ex illo ẽtingit qã scia pprie loquendo e
plexorum quia de conclusionibũ demonstratis e
scia. ideo potest ẽtingere q de aliqua re representa-
ta apud intellectũ p vna specie fiat diuersẽ con-
positiones in scõa opatõe intellectus fm ordinẽ
et respectũ illius rei ad diuersas passiones ha-
bẽtes originẽ a diuersis pncipijs. Tũ ex specie
intelligibili sub tali rõe accepta et lumie intelle-
ctuali resultant de eadẽ re multe scie siue multi
habitus. et qã ipse habitus est de pma spẽ qlita-
tis sic informat suũ subiectũ ad bene vl male
opandũ et hoc speculariue si sit habitus specu-
latiu. vel practice si sit habitus practice. Exem-
plũ de habitu artis qã ars disponit artificẽ ad
bene opandũ opa artis. sicut domificator dispo-
nit p artẽ domificandi ad bene apandũ opus
domificatoriũ. Similiter habitus speculariũs di-
sponit intellectũ ad bene speculandũ circa obie-
ctũ talis scientie.

Querit Quõ cognoscat habitus. Dõm q p
actũ lumẽ rõ est. qã cũ habitus sit aliqd mediũ
inter actũ et poñã et nihil cognoscat nisi fm q
e in actu ideo habitus q est in actu p opationẽ etiam
cognoscat p opationẽ qã habitus p actũ hz suã
pletã siue finale pfectionẽ. Istud p p expien-
tia qã aliquis cognoscat se habere habitũ gram-
maticẽ et hoc q cognoscat se habere actũ grama-
tice scz pque loqui p causas. Est tũ p siderãdũ
q duplr habitus potest cognosci ex actu. Uno mō
quo ad quã est. quia cognoscat actũ procedere
ex habitu. et sic cognoscat se hẽ hitũ qz hz actũ
Alio mō quo ad quid est qñ aliquis ex p sidera-
tione actus inquit natura ipsi habitus. et hz

qz hz hitũ

qz hz hitũ

qz hz hitũ

qz hz hitũ

qz hz hitũ

qz hz hitũ

fit p diligētē inquisitionem. et sic etiā possum? Distinguerē habit? abinucē ex natura actū.

Arguit Aliquid cognoscit fm q est pns in intellectū. sed habitus sunt pntes intellectui per eētā. ergo nō cognoscunt per actū sed per eētā. Dm q dupliciter aliquid ē pns intellectu. Uno mō per modū obiecti r qd sic ē pns intellectu cognoscit pprie ab ipso intellectu si cut quiditas rei materialis Alio modo ē aliqd pns intellectu sicut principū quo intellectus intelligit r illud nō maxime cognoscit ab intellectu. Simile est de visu qd aliquid ē pns visu duplr. Uno mō sicut obiectū vt color. r h pprie cognoscit per visum. Alio mō sicut principū quo cognoscit visus vt pupilla vel lumē r quod sic ē pns visu non pprie cognoscit per visum

Arguitur Propter qd vnūq; tale r illud magis. sed res cognoscunt p hitus r spēs. ergo spēs r habit? magis cognoscunt. Dm q illa regula hz veritate de illis q sunt vni? ordinis. sic si dicat sanitas appetit? ppter vitā in genere cē final. ergo vita magis appetit. sed sic non est de habitu qd habit? nō est id qd cognoscit pmo hz est bñ illud q aliquid cognoscit. Un si accipiatur duo quoz vnūq; est illud qd p se cognoscit. tunc si vnū cognoscit p alterū tūc alterum magis cognoscit sicut conclusiones cognoscuntur p pncipia q pncipia magis cognoscuntur.

Querit Dno cognoscit act? intellectus. Dm q cognoscit ex obiectis qd pbat auctoritate r ratione Auctoritate Aresto. dicitis q act? r obiecta sunt piores potentij fm rōnem. sic ergo poña cognoscit ex actu. ita actus ex obiectis qd illi actus sunt distincti q sunt circa diuersa obiecta sicut videre distinguit ab audire quia videre est circa colorē sed audire est circa sonuz. Sed rō stat in hoc. qz omnis actus p iunctus potentie p ab eadē poña intelligi si poña reflectat sup seipsam. sed actus intelligendi ē actio pincta poñe qd est actio imanes ergo p ipaz poñam intelligi cū poña intellectua reflectat super seipsum

Arguit Illud nō cognoscit p aliquā poñaz qd nō pntet sub obiecto illius poñe. sed actus nō pntet sub obiecto intellectus. ergo nō pnt cognosci p intellectū. Dm q duplr aliqd cognoscit p aliquā poñam. Uno mō pprie r pmo. et sic maior est vera. qz tūc solū cognoscit obiectū p aliquā poñam r hoc qd pntet sub obiecto. Alio mō aliqd cognoscit p poñam aliquā non pmo sed secundo. r sic multa cognoscuntur p aliquā poñam que nō pntet sub obiecto et

sicut magnitudo cognoscitur p visum que tam nō pntet sub obiecto visus. sic etiā est de intellectu. qd intellectus pmo cognoscit suū obiectū. Deinde ex cognitione illius obiecti pcedit ad cognoscendū actū. r ex cognitione act? pcedit ad cognoscendū habitū. r ex habitu pcedit ad poñam. r tūc ex poña procedit ad cognoscendū essentiam

Arguit Quicquid intelligit aliqd actu intelligit. si hact? intelligit ergo aliqd actu intelligit r ille iterū alio actu. r sic esset processus in infinitū. Dm q intellect? noster p se reflectere supra suū actū fm infinitas opatioes syncategorematicae quia sp potest cognoscere suū actū r iterū de nouo aliu actū r sic deinceps. sed illa infinitas syncategorematicae accepta est possibilis in rebus sicut dicitur tertio phoz. nō em p intellectus intelligere tot actus qn plures.

Arguit Sensus nō cognoscit suū actū. ergo nec intellectus. pna tenet a sili. Dm q nō ē sile qz sensus est virtus in organo r ideo nō p redire supra se quia hoc fieret mō materiali qd est impossibile qd sic fieret penetratio dimensio nū. sed qd intellectus est imaterialis sic p redire supra se immaterialiter

Querit Utz intellect? posset intelligere actū voluntatis. Dm q sic. Rō est qz qd quid est intelligibiliter apud intellectū hoc p intellectu cognoscit. sed voluntas r silt eius act? sunt apud intellectū intelligibiliter. ergo tam voluntas accepta pro potētia qz voluntas accepta pro actu cognoscuntur p intellectū. sed qz voluntas nihil aliud est qz inclinatio sed inclinatio est in re ad modū rei cui coniungit. quia ergo voluntas coniungit intellectui ergo est in intellectu. et p cōsequens ab eo cognoscitur

Arguitur. Nihil cognoscitur ab intellectu nisi sit pnsens intellectui sed actus voluntatis nō est pnsens intellectui. ergo nō potest cognosci p intellectum. Dm q dupliciter est aliquid pnsens intellectui. Uno mō subiectiue r sic species intelligibilis et habitus et actus intellectus sunt pnsentes intellectui. et sic ē verū q actus voluntatis nō est pnsens intellectui. qd actus voluntatis est in voluntate sicut in subiecto. Alio modo aliquid est pns intellectui cōgiutiue. et sic actus voluntatis etiam ē pns intellectui. r hoc ideo quia voluntas et actus ei radican in eadē eētā anime cū intellectu et vnum est principū alterius quia intellectus principiat voluntatem finaliter. et voluntas principiat intellectum efficienter

Arguitur Obiectum intellectus est totalit

in aliquo dicitur p se ipso

De visu

Quomodo cognoscit actus intellectus

in aliquo dicitur p se ipso

in aliquo dicitur p se ipso

in aliquo dicitur p se ipso

diversum ab obiecto voluntatis. ergo etiam actus eorum sunt diversi prout talia obiecta. ergo intellectus non potest intelligere actum voluntatis. **D**ominus quod obiectum intellectus et voluntatis accipiuntur dupliciter. Uno modo formaliter. et sic est simpliciter aliud obiectum intellectus et voluntatis. quod obiectum intellectus est verum et obiectum voluntatis est bonum. Alio modo accipiuntur obiecta materialiter et sic unum apprehendit sub alio quod verum est quoddam bonum et contra bonum est quoddam verum. et sic ex cognitione obiecti intellectus aliquo modo dicitur in cognitione obiecti voluntatis. et quia ex obiectis resultat actus ideo etiam actus ex eis cognosci potest. Unde patet quod quibus actus voluntatis non sit apud intellectum per suam speciem intelligibilem. est tamen apud intellectum sicut principium apud principium quod actus voluntatis est principium ab actu intellectus.

Queritur. Utrum species intelligibilis sit id quod intelligitur vel id quo aliquid intelligitur. **D**ominus quod species intelligibilis est id quod primo intelligitur et tamen species intelligibilis potest esse aliquid secundario intellectum. Prima pars probatur quatuor rationibus. Prima stat in hoc. Sicut se habet sensibile ad sensum siue species sensibilis ita se habet species intelligibilis ad intellectum. sed species sensibilis est id quo cognoscimus et non id quod sentimus ergo etiam species intelligibilis est id quo intelligimus et non id quod intelligimus.

Secunda ratio est quod eadem intelligimus de quibus sunt scientie. sed manifestum est quod scientie sunt de rebus intellectis et non de speciebus intelligibilibus. ergo etiam intelligimus res extra animam et non species intelligibiles. Minor est nota quia scientia est habitus intellectualis. Minor patet quia de illis est scientia quibus conveniunt passionibus considerate in tali scientia. sed passionibus reales conveniunt rebus extra animam existentibus. ergo de illis sunt scientie. Tertia ratio est si species intelligibilis est id quod intelligitur. et species sensibilis id quod sentitur ergo omne quod apparet esset verum quod potentia iudicans de illa passione quam apud se haberet diceret verum. et sic contradictoria essent simul. **E**xemplum gratia. si species saporis est id quod sapitur ergo id est abus esset dulcis et amarus. quia habes linguam infectam habet speciem amarum de cibo. et habes linguam sanam habet speciem dulcem de cibo. si ergo species est id quod sentitur. ergo id est dulce et amarum quod implicat contradictionem. Quarta ratio ad idem est. Omnis actio fit per aliquam formam que est principium quo res agit per quam formam habet similitudinem ad obiectum. sed intellectus agit actione immanente. ergo habet formam per quam agit. que forma non est id quod agit. Minor patet per similitudinem

in actionibus transcendentibus. sicut in igne est forma per quam ignis agit in aqua que non est id quod agit. quis sit filius ad id quod agit. Illud etiam patet opinione antiquorum dicitur simile a simili cognoscitur quod est verum de similitudine accepta secundum speciem intelligibilem quo ad intellectum ut secundum speciem sensibilem quo ad sensum. Secunda pars probatur quia actus procedens ab aliqua potentia necessario procedit ab illa per aliquam formam mediam que est principium agendi in alterum. sed intellectus habet aliquem actum ergo potest ex cognitione talis actus pervenire ad cognoscendum speciem intelligibilem que est principium illius. actus sicut ergo dicitur est quod habitus cognoscatur ex actu ita etiam dominus est de specie intelligibili quod cognoscatur ex actu. et sic species intelligibilis potest esse aliquid secundario intellectum.

Arguitur. Intellectus in actu et intellectum idem sunt. sed nihil est idem intellectui nisi species intelligibilis ergo species intelligibilis est id quod intelligitur. **D**ominus ad minorem quod aliquid est dupliciter idem intellectui. Uno subiective quod scilicet est idem intellectui sicut accens suo subiecto et sic est dominus quod species intelligibilis est eadem intellectui. Alio aliquid est idem intellectui secundum proportionem vel analogiam. et sic etiam res intellecta est eadem intellectui quia intellectus habet in se speciem intelligibilem habet similitudinem vel proportionem cum re intellecta. Simile potest dici de imagine regis in pariete que imago regis est eadem numero accidentali ipsi parieti sed est eadem regi secundum proportionem quod proportionat figure et magnitudinem regis.

Arguitur. Intellectum in actu dicitur habere esse quod habet movere intellectum. sed intellectum in actu non habet esse quia nihil habet esse a parte rei est vel sed nihil cognoscitur per intellectum nisi vel igitur. **D**ominus quod intellectum. id est res intellecta est a parte rei sicut patet de homine et de asino. sed quod addit intellectum in actu ibi denotat abstractionem que fit ex parte intellectus. Per hoc ergo dicitur est ad primam partem assumptam scilicet quod intellectum. id est rem intellectam esse in actu distinguendo. quia vel sic intelligitur quod ipsum esse a parte rei in actu absolute. et sic est verum vel sic intelligitur quod ipsum intellectum esse eo modo quo actu intelligitur et sic est falsum. quia non est eo modo a parte rei. sicut sensibile non est a parte rei eo modo quo sentitur ut patet de colore. color enim est a parte rei cum odore sapore et cum duritie sic autem non sentitur a visu cum illis qualitatibus. sic etiam est de intellectu quia quis homo sit a parte rei secundum conditiones materiales que sunt hic et nunc tamen homo intelligitur secundum quod est abstractus ab illis conditionibus materialibus. quia intellectus recipit formam ab aliis conditionibus materie.

Handwritten notes at the top left of the page, including "20 spec spec spec" and "3° vocat".

Liber

Tercius

Arguit. Obiectū debet pcedere ipsaz poiaz
 z mouere ipam. ergo obiectū debet eē a pte rei.
Adm q necesse est poiam passiua qual est
 intellect^o possibil moueri ab aliquo obiecto p/
 existente. sed nō o3 q obiectū peristat illo^o quo
 mouet sicut p3 de visu. qā o3 colorē peristere a
 pte rei anteq3 cognoscat p visum sed nō o3 q co
 lor peristat eo mō quo visum mouet.
Arguit Prio piarmentas dicit q voces sunt
 signa passionū aie. sed passiones aie sūt spēs in
 telligibiles. ergo voces significant spēs intelli/
 gibiles. sed hoc intelligit qd p vocē significat
 q rē. **Adm q** passio capit dupl^r Uno^o pas/
 sio significat speciē intelligibilē. z sic ppō ē sim
 pliciter falsa. q voces sunt signa passionū. qā rē
 ois vox significaret accūs cū spēs intelligibil sit
 necūs. **Alio^o** accipit passio p re intellecta siue
 pcepta. z sic est verū q voces sunt signa passio/
 nū. i. rei nō pceptaz. z vocat **Aresto.** res pceptas
 passiones ptra **Platonē** qui dixit scias eē nob
 concreatas. z sic nō aduenirent res intelligibi/
 les extrinseco qd est de rōne passionis. Si aut
 querat quid significēt voces **Adm q** rē pceptā
 i. sūū intelligibile qd nihil aliū ē q3 res pcepta
 intelligibiliter apud intellectū z nō est ipēs itel/
 ligibil nisi forsan fm pportionē vel analogiaz
 z hoc est sūū qd significat p voces.

Handwritten note: "Hypothese ad 2°"

Boniā at sicut

Postq3 Ar. determinauit de itellēu
 possibili ponendo eius pditiones z
 dicendo quō diuersimode reducit de potentia
 ad actū **Hic** determinat de intellectu agēte. **Et**
 pmo ponit necessitatē ponēdi intellectū agēte
 Secdo ponit pditiones eius. **Primo** q3 pbat
 q necesse est ponere intellectū agēte z hoc sic.
In quacūq3 natura inuenit qd est oia posse fie
 ri ibi etiā inuenit q oia pōt facere. sed in anima
 rōnali inuenit aliquid qd pōt oia fieri. ergo etiā
 erit aliquid qd pōt oia facere. z hoc est intellect^o
 agens qui facit poia intelligibilia actu intelli/
 gibilia. ergo necesse est ponere intellectū agēte
Et addit noiatiōē ipsius intellectus ponē
 do tria noiā dicens q vocat **ars** habit^o z lumē
 quia sicut **ars** disponit materiā ad hoc q for/
 ma introducat. ita intellectus agens disponit
 fantasmatā vt recipiant in intellectu possibile
Vocat etiā habitus quia est aliquid pfectū
 in ordine ad intellectū possibile q est in poia
 sed pfecta entitas pparata ad impfectā habet se
 vt habit^o ad puationē **Vocat** etiā lumē qā

Handwritten note: "De mte pofage" and "de mte pofage"

Handwritten notes at the bottom left, including "3° p^o" and "3° p^o"

sicut lumē facit ad hoc q colores diffūdant ad
 sūū visus. ita intellect^o agēs facit ad h^o vt fanta/
 smata diffūdant ad intellectū possibile

Querit Que sit ratō maioris rationis pdi
 ete ad pbandū q necesse est ponere intellectū
 agentē. **Adm q** rō maioris ē. q3 cūlibet poie
 passiue naturali corrdet sua poia actiua na/
 tural. **Cui^o** ratio est. q3 nisi sic tūc tal poia pas/
 siua eēt frustra. qā illa d^r poia passiua natural^o
 q p agens naturale pōt duci ad actū si ergo non
 haberet potentia passiua naturalis potentiam
 actiua naturalē ergo talis poia passiua nafal^o
 nō posset duci ad actū qd est impossibile q3 d^r
 z natura nihil faciūt frustra. z sic poia passiua
 nafalis nō pōt eē frustra

Handwritten note: "Quo 3° 20" and "mano 3°"

Arguit Deus pōt plura facere q3 iste res in/
 feriores possunt recipere q nō corrdet adinuicē
 poia actiua z passiua **Adm q** ista regulā nō
 puerit scilz q poie actiue corrdet sua poia
 passiua z rō diuersitatis ē. q3 poia passiua fm
 q hmoi nō pōt subsistere sine actu sicut nec mate
 ria sine forma. z iō poia passiua est frustra q nō
 h3 potētiā actiua sibi corrdentē. sed potentia
 actiua aliq3 pducit q cadūt sub suo obiecto sed
 nō oia q cadūt sub suo obiecto

Handwritten note: "3° p^o"

Arguit. Uidet q ista regula non sit vera qā
 aliqd ē in poia passiua nafali z tū nō h3 potē/
 tiā actiua naturalē sibi corrdentē. vt aia rō
 nal h3 potētiā passiua naturalē ad pducit et tū
 nō h3 potētiā actiua nafalē q3 potētiā rei nō ē
 potētiā actiua naturalis. **Adm q** duplex est
 potētiā. **Quedā** ē potētiā natural^o. z sic aia nō
 habet passiuam potentiam ad produci quia
 non potest produci per agens naturale. **Alia** ē
 potentia obediētiā que sumit per ordines
 ad potentiam actiuam supernaturalem scilicet
 diuinam cui omnia obediunt. et sic anima h3
 potētiā passiua ad pducit. **Illa** em que creatur
 nō cadunt sub potentia naturali.

Handwritten note: "De h^o p^o"

Arguitur Contra minorem **Anima** non ha
 bet aliquid quod est omnia in fieri. quia intel/
 lectus possibilis in anima nō potest fieri terra
 neq3 lignū z sic de alijs. **Adm q** duplici d^r
 aliqd fieri **Uno** mō fm eē naturale. sicut vnum
 elementum fit ex alio per generationē. et sic ani
 ma p intellectum possibilem nō potest fieri oia
 q3 tunc nō maneret in sua natura. **Alio** mō d^r
 cū aliquid fieri fm eē pportōis fm q dicit^o
 q flus fit oia sensibilia q3 potest i se habere spe
 cies omnū rerum sensibilū. et sic anima p itel/
 lectū potest fieri oia q3 potest in se recipere sicut
 dines omnū rerū materialū q sunt p pte in/
 telligibiles a nobis. **Et** hoc ē qd dicit **Aresto.**

Handwritten note: "3° p^o"

inferius q̄ anima est quodamō oīa quia in se h̄z
similitudines oīm rez

¶ Arguitur **A**nima nō p̄t in se suscipere sp̄es reruz
imaterialiū. q̄ aīa nō p̄t fieri oīa s̄m eē spiritua
le siue p̄portiois. **D**ōm q̄ ibi omne distribu
it in determinato genere scz rerū materialū q̄a
intellect⁹ possibilis est in poīa ad recipienduz
oēs sp̄es rez materialū. et intellect⁹ agens est
potens facere oīa materialia que sunt poīa in
telligibilia actu intelligibilia. nō p̄ducendo ea
de nō esse ad esse sed faciendo ea actu intelli
gibilia. **E**xempli gratia. hō i Sorte et Sortes
nō sunt intelligibilia propter materialitatem
ergo oīz q̄ dep̄rent fantasinata et recipiant spe
cies intelligibiles in intellectu possibilē. sicut
ergo intellectus possibilis est in poīa natura
li ad recipiendū istas sp̄es intelligibiles. ita in
tellectus agens habet poīam actiua ad facien
dū sp̄es intelligibiles.

¶ Arguit. **I**ntelligibilia sunt actu a pte rei q̄
nō oīz q̄ fiant actu intelligibilia p̄ intellectum.
probat̄ quia homo et asinus et cetera intelli
gibilia sunt a pte rei. **D**ōm q̄ duplex est intel
ligibile vñ in poīa. et aliud in actu qd̄ est de
putatū a materia. **D**ōm est ergo q̄ intelligibile
in poīa est bene a pte rei sed nō intelligibile in
actu. fit em̄ intelligibile in actu p̄ intellectum
agentem.

¶ Arguitur **S**ensibile est actu a pte rei. ergo
etiā intelligibile. **D**ōm q̄ nō est s̄le. qz sensi
bilia sunt omnino vñ nature. put sunt a pte
rei et in sensu q̄uis habeat aliū modū. **S**ed in
telligibile h̄z omnino aliā naturam qm̄ est a pte
rei et qm̄ est apud intellectū. q̄a sp̄es intelligibil
s̄m quā intelligibile est in intellectu est omnio
imaterialis et ideo nō p̄t h̄e eandē naturā cum
re intelligibili materiali. et ista est cā quare non
oportet ponere sensum agentē sicut intellectum
agentem.

¶ Querit **Q**uod sunt operationes intellectus
agentis. **D**ōm q̄ due **Q**uaz prima est abstra
here sp̄es intelligibiles a fantasmatib⁹. **S**ecda
est illuminare sp̄es formatas p̄ intellectu agentē
et receptas in intellectu possibilē.

¶ Arguit **C**ontra primā operationē **S**i intelle
ct⁹ abstrahit sp̄em intelligibile a fantasmatib⁹
cū illa sp̄es sit imaterialis nō videt posse p̄du
ci nisi p̄ creationē ad quā nō p̄t p̄tingere intel
lect⁹ agens. **D**ōm q̄ ista locutio nō ē intelligē
da q̄ intellect⁹ agēs crearet sp̄es intelligibiles
in intellectu possibilē. sed diffundunt sp̄es a fan
tasmatib⁹ ad intellectu possibilē lumine intelle
ctuali qd̄ ē intellect⁹ agēs. **E**t si dicat̄. materiale

nō potest de se diffundere imateriale. sed fantasma
ta sunt materialia. ergo nō p̄t de se diffundere
sp̄es imateriales. **D**ōm q̄ materiale nō p̄t de
se diffundere imateriale nisi grā alicui⁹ agentis
imaterialis. **P**er hoc ergo dōm q̄ q̄uis fan
tasmata sunt materialia. i. h̄ntia conditiones ma
terie. tñ intellect⁹ agens illuminans fantasma
ta facit resultare vñā sp̄es imaterialē ad intelle
ctū possibilē. et hoc est abstrahere. et iō intellect⁹
agens requirit̄ p̄pter fantasmata vt scz fanta
smata illustrent ad hoc vt de se diffundās sp̄es
itelligibiles. et sic p̄z q̄ nō eadē sp̄es siue h̄z nūc
rū siue s̄m sp̄em q̄ ē in fantasmatib⁹ et i intellectu
cū vna sit materialis et alia imaterial. **R**atio
secunde operationis est quia nisi intellect⁹ agēs
continue illuminaret sp̄es existentes in intellectu
possibili tunc redirent ad materialitatem. qz vñū
qd̄qz naturaliter redit ad suā originē vt q̄ ma
neant in illa imaterialitate necesse est continue
intellectū agentē illas sp̄es illuminare. **E**x quo
p̄z q̄ intellectus agens illuminat fantasmata
et intellectu possibilē. **I**lluminat em̄ fantasma
ta antecedenter abstrahendo sp̄es a fantasmati
bus. et illuminat intellectu possibilē vt refuen
tur in ipso sp̄es intelligibiles.

¶ Querit **Q**ue opatio intellectus agentis sit
essentialior. **D**ōm q̄ scia qd̄ sic p̄bat̄. qz illa
opatio est essentialior que est inseparabilior a re et
illā rem semp̄ p̄comitat̄. sed sic est de ista opatōe
scda. **M**aior est nota a sili. q̄a ignis h̄z duas
operationes scz calefacere et indurare. sed qz cale
factio est inseparabilior ergo est essentialior. **M**i
nor p̄z q̄a intellectus agēs semp̄ illuminat spe
cies existentes in intellectu possibilē. sed nō sp̄
abstrahit q̄a postqz species abstrahit tunc non
amplius abstrahit illas et tñ semp̄ illuminat
illas. **I**tem intellectus sepatus a corpore nō abstra
hit nouas species et tñ illuminat sp̄es quas pri
us abstrahit cum fuit in corpore. sed q̄ tunc non
abstrahit est ideo qz nō h̄z fantasmata ex q̄ non
h̄z vires sensitivas in quib⁹ fantasmata h̄nt eē.
Ex quo soluit̄ argumentū. **I**ntellect⁹ post sepa
tionē nō p̄t abstrahere. ergo sequit̄ q̄ intellect⁹
agens tunc nō erit in aīa. **D**icendum q̄ q̄uis
anima sepata nō habeat intellectu agentem tñc
s̄m primā operationem h̄z tñ ea s̄m alteraz eius
operationem que est illuminare species intelli
gibiles receptas. i. abstractas in intellectu possibi
li existentes.

¶ Ar. **C**ontra hoc. pueri recedentes aī vsum
rōnis nō h̄nt sp̄es intelligibiles. ergo nō habe
bunt intellectu agentē. **D**ōm q̄ licz in aīa pueri
nō sunt acquiret̄ tñ de q̄ est auctor nature non

dimittes naturā vacuā infundit intellectui possibilibi spēs quas acquisiuit si puer habuisset vsum rōnis. et qz ille spēs sūt. pporcionate speciebus hic acquisitis ergo intellectus agēs ipsas illuminat sicut et alias.

Querit Utrū istud lumē intellectus agentis requiratur ppter mediū vlt ppter fantasmata. **Dom** qz ppter fantasmata requiritur ppter mediū. **Aut** ratio est quia ipsa fantasmata nō sunt nata se diffundere ad intellectū possibilem. et ideo si dñt se diffundere necesse est qz illuminent. sed colores sūt p se visibiles sic qz possunt se diffundere ad vsum. et ita lumen nō requiritur propter colores sed propter mediū. **Ex** quo dubiū est. an fantasma possit esse obiectū intellectus cū moueat ipm intellectum. **Ad** hoc respondet qz p̄t esse obiectū remotū. quia dicit **Aristo.** qz sicut se habet sensibile ad sensum. ita intelligibile ad intellectū.

Arguit. Omne qd recipit ad modū recipiētis recipit. sed intellectus possibilis est imaterialis ergo recipit spēs intelligibiles in ipso imateriali ter nō curando intellectū agentem. // **Dom** qz maior est vera si aliqd recipiat. s; fantasmata nō pnt recipi in intellectu possibile nisi sint prius depurata p intellectū agentē et ideo p̄supponit intellectus agens anteqz species possit recipi in intellectu possibile. qz spūalisatio spēs requiritur ante ei receptionē. et sic p̄ qz ex pte intellectus possibilis nō est defectus qn spēs recipi possunt dñm sunt abstracte p intellectū agentem.

Ar. Anima h; spēs naturaliter inditas. qz nō oportet ponere intellectū agentē. **Ans** probat. qz sic est de substantiis separatis ergo etiā in anima. psequētia tenet quia hō comunicat cū substantiis separatis in intelligendo. // **Dom** qz quis hō comunicat cū substantiis separatis in intelligendo nō n̄ in modo intelligēdi. et hoc ideo quia q̄to aliqua natura est altior tanto habebit altiorē modū operandi q̄a opatio sequit naturā. sed q̄a natura angeli est supra naturā aīe rōnalis ergo habebit altiorē modū intelligēdi. et sic intelligit p species infusas a deo. hō aut intelligit ministerio sensuū. et qz hoc sit verū p̄ pmo posterior. vbi dicit qz deficiēte aliquo sensu a natiuitate necesse est scientiam sensibilis illius sensus deficere qz nō est si spēs eēt nobis pcreate.

Arguit Anima est nobilior qz materia corpalis. sed materia corpalis h; a principio suas formas substantiales sicut celū et elemēta. ergo anima a principio h; species intelligibiles. // **Dom** qz nō est sile q̄a impossibile fuit materiā rerum corpaliū fieri absqz forma substāiali. q̄a p̄ t̄ez

formā materia h; eēt substāiale. sed intellectus possibilis nō h; eēt substāiale p species intelligibiles. et ideo potuit fieri intellectus possibilis absqz spēs intelligibilibus.

Querit Utrū spēs intelligibiles effluāt in animam mediantibus formis separatis. **Dom** qz nō qz sic nō oportet ponere intellectū agentē. et q̄a aliqd possit cedere qz nō eēt intellectus agens et qz forme vel species intelligibiles fuerent a substantiis separatis ideo pōt aliter probari q̄a si sic tuuc anima frustra viret corpi. **Patet.** q̄a aīa vñt corpi vt p corpus acquirat scientias. et iō substantie sepe nō vñunt corpi cū habeant species ipsas a deo pcreateas. si ergo spēs intelligibiles effluerent p formas separatas tūc nō eēt necesse h;e sciam p corpus.

Arguit Omne qd est tale p participationē ab aliquo qd est tale p eētā sedo metaphisice. Sed intellectus noster est intellectualis p participationē. ergo sit intellectualis ab aliqz quod est tale p eētā. // **Dom** qz est duplex principium intellectualitatis in homine. Aliquod est principium et originale et tale principium est aliqd separatum ab intellectu et est prima causa omnis entitatis. Aliud est principium proximum intellectualitatis. et hoc nō est aliqd separatum sed est intellectus agens iunctus aīe qui abstrahit species a fantasmatis. **Et** hoc congruit q̄a sicut deus creauit superiora absqz medio. et inferiora pducuntur aīe agentū naturalū. sic superiora hnt sua principia intelligēdi specie intelligibile a solo deo inferiora hō hnt originalia principia sua a deo. sed imediate ab aliqua pōna sibi iuncta.

Arguit Nihil ducit ex pōna ad actū nisi p hoc qd est in actu. sed intellectus possibilis ē in pōna. ergo d; reduci ad actū p aliqd separatum quia separata sunt forme tm. // **Dom** qz reducat ad actū p intellectū agentē qui h; in **Aristo.** d; actu ens. et ideo nō oportet qz ducat ad actū p aliqd separatum.

Querit Utrū intellectus agens et possibilis sint distincte pōne. // **Dom** qz sic q̄a s; in **Aristo.** intellectus agens se h; ad spēs intelligibiles sicut causa efficiens. Sed intellectus possibilis se h; ad ipsas sicut materia vlt subiectū. sed materia et efficiens nunqz coincidunt. ergo sunt distincte pōntie.

Arguitur Idem est obiectū intellectus agentis et possibilis ergo est eadē potentia. **Ans** probat quia quiditas rei materialis est obiectum vtriusqz. // **Dicendū** qz quis hnt idē obiectū materialiter acceptū s; quiditatem rei materialis. hnt tñ diuersa obiecta formaliter quia quidi-

tas accipit duplici. Uno modo ut factibilis et sic est obiectum intellectus agentis. quia intellectus agens facit quidditatem in ratione quidditatis abstractendo eam a fantasmatibus. Alio modo accipit ut facta per intellectum agentem et ut cognoscibilis. et sic est obiectum intellectus possibilis. quia intellectus possibilis cognoscit quidditatem rei materialis et non intellectus agens. et ergo intellectus agens dicitur intellectus non quia intelligit. sed quia est principium quod intelligit et possibilis intelligit.

Queritur Quot nominibus nominat Aristoteles intellectum agentem. Dicendum quod tribus nominibus dicitur quod sit ars habitus et lumen ut patuit supra circa textum.

Arguitur Ars est principium rei artificialis. sed species intelligibilis non est res artificialis. ergo intellectus agens non est principium speciei intelligibilis.

Respondetur quod ista nominata in intellectu agentem non ydeprice sic quod sit idem cum arte. sed est locutio metaphorica siue similitudinaria. sufficit ergo quod intellectus agens habeat similitudinem cum arte in hoc scilicet primo quia sicut ars inducit formam artificialem in sua materia per suam operationem ita intellectus agens inducit speciem intelligibilem in intellectu possibili. quod consistit in illuminando fantasmatibus. ars ergo per hoc quod aptat materiam introducit formam. sic intellectus agens per hoc quod disponit et illuminat fantasmatibus inducit speciem intelligibilem in intellectu possibili. Secunda similitudo quod sicut ars inducit formam per quam materia determinatur. ita etiam intellectus agens inducit speciem intelligibilem per quam intellectus possibilis determinatur ad aliquid certe intelligendum quia per speciem intelligibilem hominis intelligit hominem. et per speciem intelligibilem asini intelligit asinum.

Arguitur Contra secundum. Si intellectus agens esset habitus sequeretur quod esset subiective in intellectu possibili. quia omnis habitus intellectualis est subiective in intellectu possibili. Respondetur quod habitus non dicitur hic capi per habitum conatum vel acquisito sicut habitus communiter accipitur. quia omnis talis habitus presupponit intellectum agentem. sed idem non presupponit seipsum quia antequam assensus principis ad quem assensum valet habitus conatus. necesse est prius cognoscere terminos que cognitio est per intellectum possibilem presupponentem intellectum agentem. Item omnis habitus intellectualis ordinatur ad cognoscendum. sed intellectus agens ordinatur ad abstractendum ergo non sunt idem. Sumitur enim hic habitus per entitatem perfectam quia talis est modus loquendi Aristoteles. quod quoniam cumque aliquid duo dividunt aliquid generum tunc illud quod est perfectum in illo genere vocatur habitus. imperfectum pro privatio. cum ergo intellectus agens est in actu

ideo est aliquid perfectius intellectu possibili qui est in potentia et ideo vocatur habitus in ordine ad tale potentiam Tertio dicitur lumen quia sicut lumen corpore extraneum facit diffusionem colorum ad visum non tamen requiritur propter colores sed propter medium. ita intellectus agens facit diffusionem specierum ex fantasmatibus in intellectum possibilem. non propter medium quia tale non est ibi. sed propter fantasmatibus

Et hic quid est intel.

Postquam Aristoteles posuit necessitate ponendi intellectum agentem habet per assignat aditionem eiusdem intellectus. et ponit quatuor aditiones illi intellectus agentis. Quae prima est quod intellectus agens est separatus scilicet ab organo corporeo. vel ut hinc alii qui textus separabilis. et tunc intelligitur quod est separabilis sicut cum anima rationali. Secunda est quod est impassibilis. quia non potest pati passione corruptiva cum non habeat materiam quod est principium illius passionis. Tertia est quod est immixtus scilicet ex rebus corporeis cum sit omnino immaterialis. Quarta est quod est subactu ens. id est quod est ens actu per suam naturam. et illa conditio dicitur dicitur sibi soli. sed prime tres aditiones conveniunt tamen ipsi tamen intellectui possibili quod voluntati. Tunc probatur quod iste conditiones conveniunt vel insunt intellectui agentem. Et potest sic sumi ratio quo ad tres primas conditiones. Iste tres conditiones prime spectant ad dignitatem et conveniunt intellectui possibili ergo etiam debent convenire intellectui agentem. consequentia tamen quia agens est honorabilius patiente et principium actuum materia. sed intellectus agens habet se sicut aliquid agens in ordine ad intellectum possibilem qui se habet ut patiens et recipiens species intelligibiles. Et hoc quod dignitatis convenit intellectui possibili etiam convenit intellectui agentem. Ex quo etiam probatur quarta conditio sic. Agens est nobilior patiente. et hoc ideo quod est in actu. quia illa est conditio cuiuslibet agentis. sed intellectus agens est agens respectu intellectus possibilis et est subactu ens.

Arguitur Quod prima aditio non sit vera. probatur quia illud quod est coniunctum corpori non est separatum ab eo. sed anima cum suis potentiis est coniuncta corpori. ergo non est ab eo separata. Dicendum quod intellectum esse separatum potest intelligi dupliciter. Uno modo quod sit sine organo corporeo et sic est verum quod intellectus est separatus. Alio modo aliquid dicitur separatum quia sit subactu separata. et sic aliqui dicebant intellectum esse substantiam separata. et accipiebant occasionem illius ex prima et ultima conditionibus intellectus agentem. In prima enim dicitur quod est separatum. in ultima vero quod est substantia. si autem illa coniungantur tunc apparet quod sit substantia separata.

Arguit Uidet q intellectus agens sit suba
separata. quia intellectus habet illuminare sed il
luminare est alicui⁹ superioris separati. ergo sequit^r
q intellect⁹ agens est aliquid supra hominē et
aliquid separatu ab homine. **Ddm** q argumē
tū bene pbat q est necesse ponere aliqd lumen
vle quod p supponit ab intellectu agente nihi
lomin⁹ tū oz ponere aliqd lumē p iculare i aia
rōnali qd est intellect⁹ agens. Prima ps pbat
sic. qz aia rōnalis hz tres cōditiones sue intel
lectualitatis. Prima est q est intellectualis per
pripationē. Secūda est q est mobilis in sua
opatione id est intelligens cū discursū. Tertia
est q nō est pfecta nec tota intellectiua qz ei con
iungit aia sensitīua que nō est intellectual^r. Ex
quib⁹ sic arguit **Omne** qd est intellectiū p pri
cipationē r qd est mobile r impfectū reducīt
ad aliqd qd est tale p essentiā imobile r pfectū
ergo p supponere ante aiam rōnale aliqd qd
est intellectuale p cēntiā imobile r pfectū qd est
lumē illuminans omnē hominē venientem in
hunc mundū. Secūda ps ondit sic. qz in oib⁹
reb⁹ creatis pter causas vles etiā oportet ponere
causas p iculares. quia nō solū sol generat ho
minē sed etiā hō. nō ergo sufficit ad intelligē
dū ponere lumē intellectuale vle. sed etiā oportet
q vli lumini iungat virtus alicui⁹ p icularis
luminis scz lumē intellect⁹ agentis. **Istud** etiā
p3 p expiētiā qz pcpim⁹ nos abstrahere for
mas vles a p ditionib⁹ p icularib⁹. agit in nob
est hoc pncipiū. **Item** hō pōt libere intellige
re qn vult. hō aut nō pōt dici si esset intellect⁹
suba separata

Arguit Agens r paties sufficiūt ad agēdū
si ergo in aia rōnali sit intellect⁹ agens r etiam
possibilis ergo nō est necesse hzē obiectū aliud
cū ibi sint agens r paties. **Ddm** qz duplex
agēs. vnū est p pte dictū qd scz facit passiones
in patiente. r sic obiectū est agens in poña pas
siva r tūc est verū q agens r patiens sufficiunt
ad agēdū. Alio mō aliquid dicit agens impro
prie quia scz facit obiectū q agit. r sic agēs nō
sufficit ad agēdū sine obiecto. et illo mō intel
lectus agens dicit agere. r sic p3 q intellectus
agens r patiens nō sufficiūt ad h q intellectus
intelligat nisi adiungat obiectū.

Arguit Contra vltimā p prietatē Intelle
ct⁹ agens est poña in scda spē qlitatis. q nō est
suba. **Ddm** q ille termin⁹ substantia in illa p
prietate pōt capi dupli. Vno mō p ut est abla
tū casus et sic p pō est vera. quia est sensus q
intellect⁹ agens est actu ens substantia. i. p sua

substantiā. i. naturā. Alio mō accipit substantia
vt ē nomiatiui casus. r sic pōt iterū exponi du
pliciter. Vno⁹ fm q substantia significat rem
p se subsistentē. r sic intellect⁹ agens nō est sub
stantia Alio mō accipit p ut substantia signifi
cat qz cūqz essentiā siue naturā cuiuscūqz p di
camentū. r sic etiā qlitas pōt dici suba. **Prīa** tū
expositio fm quā suba ē ablati casus ē melior

Arguit Si in aia eēt simul intellect⁹ agēs r
intellectus possibilis. seqretur q aia esset sil in
actu r in poña qd est impossibile. quia p intel
lectū agentē esset in actu. r p intellectū possibi
lē eēt in poña. **Ddm** q idē nō pōt simul esse in
actu r in poña fm idē r respectu eiusdē r hō ideo
qz cū poña excludat actū et econtra p tradictio
na verificarent de eodē Per hō ergo ddm ē q qz
uis aia rōnalis sit simul in actu et in poña rege
ctu eiusdē. quia respectu speciei intelligibil^r cū
intellect⁹ agens faciat et intellect⁹ possibil^r reci
piat spēs intelligibiles. tū hoc nō est fm idē
qz hō ptingit fm diuersas poñas que sūt in aia
qz aia p intellectū agentē ē i actu r p intellectū
possibile est in poña. **Sile** pōt esse in hoīe cui⁹
vna manus est alba et alia nigra. qz tunc vnus
hō in ordine ad idē scz ad albedinē est in actu
fm vnā manū r est in poña fm aliā manū.

Ar. Ab vno indivisibili nō fiunt diuerse po
tentie qz vna sit in actu et alia in poña. sed aia
est cēntia indivisibilis. ergo ab ea nō pōt fluere
diuerse poñe quaz vna est in actu in alia in po
tentia. **Ddm** qz essentiā aie rōnalis nō est sim
pliciter indivisibilis et cū hoc in actu pfecto hz
cū pfectione quā hz etiam sibi iungit aliqua
impfectione. Est etiā aia rōnalis immaterialis et
ex ea pte hz pfectionē et sic sibi puenit pfectio in
tellectus agentis. sed ex ea pte q est poñalis et
creata in orizonte formaz. i. in iunctione for
maz supioz imaterialiū et inferioz materiali
um Sicut etiā orizon iungit supius emisipiū
ad inferius emisipiū. ita anima rōnalis habet
aliquid de supioribus formis scz imaterialita
tē et hz aliquid de inferiorib⁹. quia etiā comun
git materie sicut alie forme materiales. r ex illo
contingit q anima nostra nō est p pte intelle
ctualis sed rōnalis. **Item** anima dicit creatā i
vmbra intelligentie. i. in defectu luminis intel
ligentie. Ex omnib⁹ ergo his sibi conuenit qz ex
ea fluat intellect⁹ possibilis. qz sic hz in se aliqd
potentialitatis.

Queritur. Utrum intellectus agens sit idē
in omnibus. **Dicendum** q non Lūius ra
tio est quia intellectus agens est potentia iph⁹

aię sicut dictū est et p. nō ē accūs. sed accidēs multiplicat ad multiplicatiōē sui subiecti. et ergo etiā intellectus agens multiplicat ad multiplicatiōē aiarum. sed in diuersis hoibus est alia et alia anima rōnalis. ergo etiam alius et alius intellectus agens.

Ar. Intellectus facit vlt. qd ē vnū. g. intellectus est magis vnū. q. propter qd vnūq. d. q. tale. et illud magis. **Adm.** q. vlt. nō fit vnū ab intellectu subiectiue q. scz subiecte in intellectu q. si sic tūc haberet vnitatē numeralē ab intellectu. sed vlt. est vnū ab intellectu obiectiue. quia obiectū intellectui sicut cognitum ab ipō. Jam manifestū ē q. in diuersis intellectibus etiā numero vel specie differētib. p. obiecti idē obiectū. et iō vlt. manet vnū nō obstat q. a diuersis intellectib. intelligat. sic color manet vnū nō obstat q. a multis videat. Et ergo si esset vnū spēs intelligibilis i oibus tūc bene sequeret q. esset vnus intellectus in omnibus.

Arguit. Ubicumq. est vna opatio ibi ē vna potentia. sed omnes hoies hnt vnā opationē circa assensum principior. ergo habent vnum intellectū. **Adm.** q. est triplex vnitās scz generica. specifica. et naturalis. **Adm.** est g. vbi cumq. est vna opatio numero ibi est vnū operans numero. q. opatio cū sit accidens habet suū numerū a subiecto scz ex operante. scz vnitās specifica non arguit vnitatem numeralē ipsius opantis. et illo modo plures homies habent vnā opationem circa assensum principior.

Querit. Utz iste potentie inueniāt in substantijs separatis. **Adm.** q. nō et hoc ppter duplicē rōnē. Quaz prima ē. q. nos sum. q. nō intelligentes in actu et q. nō in potentia. ergo oportet ponere potentia actiua que ducat illā potentia passiuā ad actū. substantie autē separate sunt a principio intelligentes et non sunt intelligentes in potentia cum sint create fil. cum speciebus intelligibilibus. Secda rō stat i hoc q. intelligibilia a nobis naturaliter sunt tūc intelligibilia in potentia. q. sunt materialia. q. oportet eē vnū intellectū q. faciat talia intelligibilia actu intelligibilia abstrahēdo spēs a fantasmatib. scz intelligibilia naturalit a substantijs separatis sunt imaterialia et p. nō sunt actu intelligibilia. et sic nō ē necesse ponere i eis aliquid intellectū q. faciat talia intelligibilia i actu.

Ar. Ubicumq. ē aliqd potens recipere. ibi ē aliquid potēs facere. sed in substantijs separatis ē aliqd potēs recipere. q. ibi erit aliqd potens facere spēs. **Adm.** q. i substantijs separatis nō ē poña naturalis ad oia fieri. q. talis poña nō ducit ad actū p. agēs naturale. scz p. agēs supnatura

le qd ē de. q. infundit intellectui sbaz. separataz spēs intelligibiles. Et sile ē ddm de intellectu possibili q. nō ad imaterialia i nobis. q. intellectus possibilis nō est in potentia naturali ad recipiendum immateriale in se sed solum in potentia obedientiali. et ideo non potest intellectus agens talia facere in actu. Unde pater q. in substantijs separatis eaz intellectus non debz p. dici possibilis nec agens. quia ibi intellectus nō facit species. ergo non est agens. nec etiam intellectus est in potentia ad recipiēdū species. quia in principio habet illas. et p. consequens non est possibilis.

Arguitur contra. Intellectus agentis ē illuminare. sed in substantijs separatis est illuminatio. ergo in eis est etiam intellectus agens.

Dicendum q. intellectus agentis est illuminare fantasmata. hoc autē non conuenit substantijs separatis cum ibi non sint fantasmata q. vnus vnus angelus posset alium illuminare et facere cognitionem in eo.

Queritur. Utz necesse sit ponere in anima rōnali intellectum agentem supposita opinione Platonis. **Dicendū est q.** non. Cuius rō est quia intellectus agens ponitur ad hoc q. faciat potentia intelligibilia actu intelligibilia. res enī fm veritatem sunt a parte rei cum conditionibus indiuiduantibus. sed ad hoc vt intellectus intelligat res oportet q. a talibus conditionibus res absoluantur. si ergo vniuersalia subsisterent a parte rei iam vniuersalia eēnt actu absoluta ab istis conditionibus. et sic statim intellectus possibilis possz illas res intelligere.

Idem autē et s. m.

Postq. Aristo. posuit conditiones intellectus agentis. sequēter ponit conditiones intellectus i actu. Et hoc iō ne videret esse idē intellectus i actu et intellectus agēs. Et ponit tres conditiones intellectus i actu. Quaz pria ē q. scia rei scite ē eadē cū intellectu i actu scz sic accūs et subiectū. Secūda cōditio ē q. intellectus i poña i vno et eodē prior ē intellectu i actu. scz vlt. et i diuersis intellectus i actu ē prior intellectu in poña. Tercia cōditio q. intellectus in actu cōsistit in ipō intelligere sic scz q. nō q. nō intelligit et q. nō intelligit sed semper intelligit. Rō extra textum prime conditionis est. q. scia solū habet de rebus q. species intelligibiles sunt actu in intellectu que spēs p. fit intelligi p. terminū scientiarum positū in prima conditione. cū ex lumine et ipis speciebus resultat scia sicut dictū est. cum ergo tales species intelligibiles sunt in intellectu sicut accūs in subiecto manifestū ē q. spēs sunt

eidem subiecto cum scia rei scite. Rō scde pro
 prietatis ē qz in vno et eodē sp sit pcessus ab i
 perfecto ad pfectū a poña ad actū. ergo oportet
 q in eodem poña pcedat actū. et cū nihil pce/
 dat de poña ad actū nisi p aliqd qd est in actu
 sic p̄supponitur in alio aliqd in actu quo illud
 ducit in actū qd prius fuit in potentia. Exem
 pli grā. discipulus ē prius in potētia ad sciam
 qz sit in actu tñ an poñam que ē in discipulo p̄
 supponit actu scia in magistro. Rō terciē con
 ditōis ē qz intellectus in actu d: fm q ē in ipō
 intelligere siue in actu intelligendi z sic manife
 stū est q sp intelligit. qz omne qd ē qñ ē necesse
 est esse. Est tamen considerandum q iste con
 ditōnes vel possunt intelligi de actū fm q est
 intellectus in actu primo scilicet in habitu. et
 tunc est difficultas de terciā conditione. s; di
 cendū est tūc q intelligere capis hic etiā habi
 tualiter put significat habere spēm intelligibi
 bilem. et non accipit actualiter put est vti spe
 cie intelligibili. Alio p̄nt iste conditiones in
 telligi capiēdo intellectū in actu secundo. et
 sic apparet difficultas in prima conditione.
 Potest tñ faciliter intelligi prima cōditio. qā
 intellectus in actu. i. ipm intelligere est etiam
 idem cū intellectu sicut accis cū subiecto.

7mo Circa istud qñt q̄t modis posset accipi itel
 lectus. Ddm q trib⁹ modis. Uno accipit vt
 est possibilis. z sic ē in potētia ad spēs intelli
 giles sicut intellectus pueri primo nati q non
 dñ hz vsum rōnis. z intellectus isto modo ac
 ceptus vocat sp in poña. Alio accipit intel
 lectus fm q iam hz spēm intelligibile. z tñ non
 vti ea sicut est intellectus phi dormientis. Et
 iste intellectus p̄t dici sil in actu z in poña. est
 enī in actu. qz hz spēm intelligibile. z ē in po
 tentia ad vsum z ad actum scdm. Et iste intel
 lectus vocatur intellectus in habitu. Tercio
 accipit intellectus fm qd vti specie intelli
 gibili vel scia z sic vocat intellect⁹ i actu simpli
 citer. dictū ē ergo q iste cōditiones p̄nt intelli
 gi tā capiēdo intellectū i actu p⁹ qz in actu scdo

8mo Af. Si intellect⁹ esset possibilis q ē in po
 tentia ad recipiendū spēs intelligibiles. tūc se
 queret q nullus adultus esset in potentia ad
 spēs intelligibiles. et p̄ns nō haberet intel
 lectū possibilē. Ddm q q̄nis adulti hnt a
 liquas spēs intelligibiles tñ carēt adhuc mul
 tis alijs. Et sic tenent intellectum possibilem
 q̄tum ad illas species quas non habent.

Separatus autem

Postqz Aresto. poiuit cōditiones intellect⁹ a/
 gentis z intellect⁹ i actu. hic p̄nter ponit cōdi
 tiones totius partis intellectiue. z sunt tres.
 Prima ē q intellect⁹. i. aia intellectiua ē sepa
 tus. qz scz nō hz poñas vtentes organis corpo
 reis. Scda ē q intellect⁹ ē id qd vere ē. i. p̄t p̄
 se subsistere q̄si fm se hñs esse etiā sine corpore
 Tercia cōditio ē q aia ē p̄petua a pte post z in
 corruptibilis. Et illa terciā cōditio p̄t sequi ex
 prima vel ex scda. Dictū ē enī in p̄hemio hui⁹
 libri q si aia habeat aliquā opatōem absqz cor
 pore. tūc etiā erit sepabilis a corpore. qz q̄ dicit
 prima cōditio q aia hz opatōne absqz corpe
 sic sequit terciā cōditio scz q aia ē incorrupti
 bilis. Uel p̄t terciā cōditio sequi ex scda. z hoc
 isto modo. qz vere esse p̄t dupli exponi. Uno
 put significat esse fm se z sine adiuncto. Alio
 put vere esse significat esse semp. z tūc erit icor
 ruptibilis. q̄ aut iste text⁹ nō posset intelligi d
 intellectu capto p poña p̄t sic oñdi. qz tūc scda
 cōditio nullo modo conueniret intellectui nul
 lo enī modo ver ē q intellectus potentia sit id
 qd vere est. i. est id qd subsistat p se. ergo capis
 hic intellectus pro anima intellectiua.

9mo Af. cōtra primā pprietatē Act⁹ nō p̄t sepa
 ri a ppria poña. s; aia ē act⁹ pprius corpis. g
 nō p̄t separari a corpore. Ddm q pprius actus
 nō sep̄at a ppria potētia siue materia q̄ diu ta
 lis potētia manet ppria materia illius actus
 si aut nō maneat proporcio materie fm q con
 gruit forme tūc aia sepatur. Unde p̄z q aia rō
 nalis nō sepatur a corpore bene disposito. qz tale
 corp⁹ est propria materia aie rōnalis.

10mo Querit. Utr aia posset esse p se subsistens
 Ddm q sic. Lūi⁹ rō ē qz quicqd p̄t p se age
 re hoc p̄t p se subsistere. Sed aia rōnalis p̄t a
 gere sine corpore. q̄ p̄t p se subsistere. Maior p̄z
 qz agere nō p̄t esse digni⁹ q̄ esse. g si aliqd p̄t
 agere sine corpore mlromag⁹ p̄t ee sine corpore. m
 nor p̄z qz obiectū ei⁹ excedit materiā corpales
 cū sit vltē qd ē sepatum a cōditōib⁹ materialī
 b⁹. Lū g⁹ qlibet poña agat fm p̄ditōne obiecti
 si obiectū excedit materiā corpale etiā ōz potē
 tiā materiā corpale excedere. Si enī aia eet cō
 posita ex aliq re corpali tūc nō posset oia cor
 pora lia intelligere sic prius dictū ē. Scdo p
 bat. intellect⁹ intelligit substātiās sepatas. g
 extēdit vltra corp⁹. z sic sua opatio nō fit p cor
 pus. Itē terciō. Corpore idisposito intellect⁹ quqz
 pfectus intelligit z iudicat. g nō dependet itel
 lect⁹ i sua opatōe a corpore. sic g⁹ cū opatō ei⁹ sit
 sine corpore. g⁹ etiā essentia ei⁹ erit sine corpore

Arguit Hoc non est per se subsistens quod non est hoc aliquid, sed anima non est hoc aliquid, ergo non est per se subsistens. **Ad** hoc quod hoc aliquid accipitur dupliciter. Uno modo per quocumque subsistere, sive tale subsistens sit naturaliter ipsi alteri sine se, et tunc anima rationalis est etiam per se subsistens. Alio modo accipitur hoc aliquid per subsistente completo quod est completa substantia, et sic anima rationalis non est hoc aliquid, quia naturaliter est pars hominis, sufficit ergo ad compositionem in qua anima sit aliquid per se subsistens quousque incompletum in sua essentia. Et ideo anima spiritus habet renisum ad corpus quousque sit separata. Et addunt aliqui quod anima per tale renisum indiuiduet postquam separata est a corpore quod tamen dici non potest, cum relatio non sit principium indiuiduationis, sed potest sic intelligi quod per renisum ad corpus anima indiuiduet quod anima indiuiduet per indiuiduationem quam prius recepit existens in corpore quam separata retinet et hoc est verum. Sicut enim corpora tripliciter se habent ad figuratorem ita habent se forme tripliciter ad indiuiduationem. Sunt enim aliqua corpora que recipiunt figuratorem per propria quantitate sicut corpora solida siue dura ut lapis vel lignum, alia corpora recipiunt figuratorem ab alijs sicut liquida. Quorum est ista differentia, quod in aliquibus corrupto figurante manet figura prius accepta, sicut contingit in cera liquida que figurat ad figuram vasis, sed fracto vase remanet figura. Alia sunt liquida que non tenent figuram figurante corrupto, sicut vinum vel aqua non congelata. Sic tripliciter se habent forme ad indiuiduationem, quedam enim forme indiuiduantur seipsas, id est per se subsistentia, sic substantie separate. Alie autem forme materiales indiuiduant per hoc quod sunt in alio scilicet in materia. Que tamen habent istam differentiam, quod anima rationalis indiuiduet a materia et tenet eandem indiuiduationem separata a materia immo materia corrupta. Alie autem forme naturales non manent indiuidue corrupta materia.

Ad ista. Anima non potest operari absque corpore, quod non potest separari a corpore. Antis probatur quod anima non potest per se irasci, igitur non potest per se operari, quod qui dicit animam irasci dicit eam terere vel edificare primo huius.

Ad hoc quod duplices sunt operationes anime. Que dam sunt que conueniunt anime secundum quod est sensitiva, sicut sunt sentire irasci et confidere. Et sic verum est quod anima non potest habere illas operationes sine corpore, et hoc est quod dicit Aristoteles. Qui dicit animam irasci dicit eam terere vel edificare, quod sicut irasci non fit nisi per organa corporalia sic nec terere nec edificare. Alie sunt operationes anime que conueniunt anime secundum quod intellectiva tamen, sicut sunt intelligere et velle, et istas operationes habet anima separata a corpore.

Arguit Anima non intelligit absque fantasmatibus, ergo non potest separari a corpore. Antis probatur, quia necesse est quicumque intelligentem fantasmata speculari. **Ad** hoc quod anima accipitur dupliciter. Uno modo per statum coniunctionis ad corpus, et sic non potest absque fantasmate intelligere. Alio modo accipitur anima secundum quod est separata a corpore et sic potest intelligere absque fantasmate. Cuius ratio est quod anima ante separationem per separationem habet unam essentiam, ideo habet unam operationem, quod operatio sequitur essentiam, sed quia habet alium modum essendi in corpore et extra corpus, ideo etiam habet alium modum operandi, quod sicut essentia et operatio correspondent, ita modus essendi et modus operandi correspondent.

Querit Utrum anima rationalis sit incorruptibilis. **Ad** hoc sic. Et ratio est quia omne quod corrumpitur vel corrumpitur per se vel ad corruptionem alterius, sed anima rationalis nullo istorum modorum corrumpi potest, ergo est incorruptibilis. Minor probatur quod forma per se subsistens non potest per aliud corrumpi, quod non dependet ab alio, et ergo ab alio corrumpi proprium est illis formis quare esse naturaliter ab alio dependet. Nec etiam potest anima per se corrumpi, quod quicquid conuenit alicui per se hoc est inseparabile ab eo, sed esse conuenit anime et omni forme per se cum sit actus, ergo esse est inseparabile a forma, quod si esse separaretur a forma tunc forma non erit forma, sed corruptio accidit ex hoc quod esse separatur ab aliquo quod est impossibile separari a forma subsistente per se nisi per annihilationem. Et si anima sit composita ex materia et forma, sicut quidam dicunt quousque false, adhuc anima erit incorruptibilis, quod illa susceptio forme est sine contrarietate in materia, et ideo non est principium corruptionis talis forme. Secundo quod unum quodque appetit esse secundum quod cognoscit appetitu naturali, sed intellectus et anima intellectus naturaliter cognoscunt esse sub omni differentia temporis cum eius obiectum sit velle quod abstrahit ab hic et nunc et sic habens intellectum appetit appetitu naturali semper esse, sed ille appetitus non est frustratus igitur necesse est animam esse incorruptibilem quasi permanentem per omne tempus.

Ad ista. Dominum et iumentorum idem est interitum ut dicit Salomon, ergo sequitur quod anima sit corruptibilis. **Ad** hoc Salomon loquitur in illo libro bello sicut cōtionator, id est aliquis loquens multitudini, quod ergo in multitudine sunt multi facti et multi sapientes, sic quousque loquitur in forma sapientium, et quousque in forma insipientium. Dicit igitur ista propter hoc secundum formam insipientium hominum sensualem quod credunt eundem esse interitum omnium viuentium.

Arguit Quoz est idem principium illoz est idem finis. sed iumēta ⁊ hoīes eodē modo generant. ḡ etiā eodē modo corrupunt. Dōz q̄ minor ē falsa. qz non ē eadē generatio iumētoz ⁊ hoīm. qz generatio hominis fit pfectiue a deo increante homini aiām rationale. sed in iumentis generatio forme fit completiue ab agēte naturali. qz virtus formatiua iumēti p̄t esse etiue introducere aiām ip̄ius iumēti in materiā cū talis forma sit tota materialis. sed ania rōnalis ē forma immaterialis ideo nō inducit per agens pure naturale q̄le ē semē hūanū q̄re nō est eadē generatio hoīm ⁊ iumētoz.

Arguit Omne qd̄ ē ex nihilo ē vertibile in nihil. sed aiā rōnalis est ex nihilo. ḡ tē. Di- cenduz q̄ aliud ē dicere de corruptibilitate et annihilabilitate. qz oīs creatura ē annihilabi- lis p̄ potentiā actiua cōseruantis. qz sicut deus per suā potentiā creauit res libere ita easdē li- bere cōseruat. Cū si de⁹ suā cōseruatōem abstra- heret a reb⁹ tūc res tenderent in nihilū. ex hoc tū nō sequit̄ q̄ aiā sit corruptibilis. qz corru- ptibilitas significat aptitudinē vel potentiā in re corruptibili ad nō esse quā aptitudinē mani- festum est aiām rōnalem non habere.

Arguit Aia est accēs. ḡ ē corruptibilis ad corruptionē subiecti. An̄s pbat qz quicqd̄ ad- uenit alicui post suū esse p̄pletū est accēs eius sed aiā aduenit corpi qd̄ corp⁹ ē cōpletū p̄ for- mā substantiālē embrionis. Dōm q̄ duplici- aliqd̄ aduenit enti cōpleto. Uno⁹ sic q̄ esse il- lius qd̄ aduenit nō cōicat substantiālē ei cui aduenit ⁊ sic accēs aduenit suo subiecto. Alio modo aliqd̄ aduenit enti cōpleto sic tū q̄ eius esse cōicat substantiālē illi cui aduenit. ⁊ sic aiā aduenit corpi. Et qd̄ dicit̄ ē q̄ corp⁹ hz p̄mo formā substantiālem embrionis. Dōm q̄ illa forma nō manet adueniēte aiā vt dicit̄ est i se- cundo huius.

Nō reminiscimur

Quia Aresto. dixit q̄ intellect⁹. i. aiā intelle- ctua est id quod vere est. i. est incorruptibilis. sic remouet vnū dubiū scz an aiā sepata a cor- pore habeat suas opatōes sic in corpore. Et vult q̄ duplices sunt opatōes aiē. Quedā sūt opa- tiones aiē q̄s exercet aiā p̄ organū corpale. sic sunt videre. audire et sic de alijs. ⁊ tales opatio- nes nō hz aiā sepata a corpore. qz deficit instru- mētū quo fieret opatio talis. ⁊ hoc ē qd̄ dicit̄ Aresto. q̄ nō reminiscimur p̄ mortē. ⁊ et hoc posset argui p̄ locū a maiori. Quia si illud qd̄ magis videt̄ inesse nō inest. nec illud qd̄ min⁹

videt̄ inesse inest. Sed sup̄mus sensus. i. vir- tus cogitativa nō p̄t h̄re suū actū post sepatio- nē aiē a corpore. ḡ nec aliq̄ virtus inferior. Alie sunt opationes q̄ sūt ab aiā absq̄ organo cor- porali. sic sunt intelligere ⁊ velle. ⁊ tales opatō- nes hz aiā p̄ sepatoem a corpore. ⁊ hoc ē qd̄ d̄t Aresto. q̄ intellect⁹ q̄ sepatur a corpore ē impassi- bilis ⁊ sine organo corpali. sed intellect⁹ passi- uus. i. virt⁹ cogitativa q̄ p̄t pati ad corruptō- nem corpis est corruptibilis cum corpore.

Arguit Intellect⁹ nullo⁹ ē corruptibilis. ḡ male d̄r in textu q̄ sit corruptibilis. Dōm q̄ intellect⁹ capis duplicis. Uno⁹ p̄ potentiā intel- lectiua q̄ ē in aiā rōnali s̄m q̄ hoīm. ⁊ sic intel- lect⁹ ē simplr̄ incorruptibilis. Alio⁹ accipit̄ intel- lect⁹ s̄m similitudinē pur̄ extendit̄ ad virtutē cogitatiua quā vocat̄ Aresto. intellectū nō sim- pliciter s̄ intellectū passiua. ⁊ sic intellect⁹ ē cor- ruptibilis. p̄t at̄ virt⁹ cogitativa vocari intelle- ctus ex duob⁹. Primo ex eo qz cognoscit sic in- tellectus. Secdo qz ei⁹ cognitio ē s̄m redūdā- tiā intellectus. sic p̄z i reminiscētia q̄ sit cū qdāz p̄ticulari rōinatione qd̄ nō sit nisi cū redūdā- tiā intellectus cui⁹ p̄p̄riū est rōinari.

Ar. Homo reminiscit̄ p̄ mortē. An̄s pbat in textu euāgelij de dimite epulone q̄ habuit cog- nitionē suoz fratru q̄ petes abrahā vt dimi- teret lazariū renūciare ipis de statu. igitur tē

Dōm q̄ illa cognitio quā habuit diues e- pulo nō fuit p̄ aliquā cognitōem sensitiua sed per cognitōem intellectiua. qz spēs intelligibi- lis q̄ fuit in intellectu suo retinuit illā habitū dīnē ad singularia quā prius habuit cū diues ille affectatus fuit ad suos fratres. sic p̄ spēm i- telligibilem potuit intelligere suos fratres p̄ quā alios homines.

Ar. Circa hoc. vtz aiā sepata possit cogno- scere singularia. Dōm q̄ sic. Pro quo scien- dū q̄ duplices sunt spēs q̄b⁹ vt̄ aiā sepata. Quedā sūt spēs itelligibiles infuse a deo qd̄ iō cōgruit qz oz aiām cognoscere ea ad q̄ deputat̄ s̄m meritū vel demeritū qd̄ nō p̄t semp fieri p̄ spēs hic acquisitas. per istas ergo spēs infusas nō solū aiā cognoscit vlē sed etiā p̄ticularē nō tū oīa p̄ticularia sed solū illa ad q̄ ordinat̄ ta- lis aiā. q̄re aut̄ p̄ istas spēs cognoscunt̄ singu- laria. ideo est. qz iste spēs itelligibiles sunt si- militudines ydeaz existentiū in intellectu di- uino. sed ille ydee. sicut sunt cause faciendi res s̄m formā et materiā. sic etiā sunt principium cognoscendi res s̄m formā. i. spēm et s̄m mate- riā. i. indiuiduū. ⁊ sic p̄t singularia cognosci p̄ tales spēs. Sile ē de ydea cōcepta in mente ar- tificis q̄ s̄m se rep̄ntat rem artificialē in gene-

De Anima

rali et sua voluntate determinat ydeā ad particulare artificiatū. Ita volūtas diuina determinat spēm intelligibile infusā ad aliq̄ singularia s̄m modū status illi⁹ cui talis spēs infusa est. Alie sunt spēs acquisite i hac vita. et tūc est dicēdū q̄ p tales spēs aīa cognoscit directe vlc. qz talis spēs ē imago rei vlis siue q̄ditat⁹ rei materialis sic dictū est. Possunt tñ anime i telligere p̄icularia p tales spēs illa scz p̄icularia q̄ p tales species. siue imagines demonstratur. Et hoc contingit quattuor modis. Uno per p̄cedentē cognitionē qz ille spēs retinent ordinē quē prius habuerūt ad singularia. si ḡ talē spēm quōqz applicat ad fantasmatā aliquo rñ singulariū tūc etiā p̄t illa singularia itelligere ad que singularia prius in vita exis appli cauit spēm intelligibilem. Secūdo contingit per aliquam affectionem. quia per affectionem spēs intelligibilis aliq̄liter coniungit infero ribus viribus. et ideo hz tunc habitudines ad singularia que cognoscunt p vires inferiores. Tercio cōtingit ex naturali habitudine. quia spēs intelligibilis habet naturalē habitudinē ad hoc fantasma a quo spēs intelligibilis ē abstracta. et ideo p speciem intelligibile p̄t hoc singulare naturaliter representari. Quarto modo cōtingit ex diuina ordinatōne. qz deus quōqz ordinat illā spēm intelligibile ad cognoscendū aliq̄d singulare. sicut immaterialis spēs intelligibilis ignis ordinat ad cognoscendū p̄icularē ignem inferni vel purgatorij. et sic soluitur argumētū quo arguit. Intellectus ē solum in aīa sepata. sed intellectus nō cognoscit singularia. ergo aīa post separationē nō cognoscit singularia. Dm q̄ quōis aīa de se nō posset cognoscere singularia directē p speciem intelligibilem p̄t tñ ex quattuor causis iam dictis etiā p speciem intelligibile cognoscere singularia ad q̄ terminat talis spēs. et iō determinatius cognoscit singularia p fantasmatā in hac vita qz per spēm intelligibile post separationē. Et hoc etiā cognoscit p̄t qre aīa nō cognoscit oīa singularia quia ad oīa singularia nō determinat species intelligibilis vt dictum est.

Querit vtz potentie aīe maneāt in aīa sepata Dm q̄ duplices sunt potentie aīe. Quedā sunt immateriales nō existentes in organo corporeo: et sunt tres scz intellectus agēs intellectus possibilis et volūtas. et tales potentie manent s̄m actū in aīa sepata. Alie sunt potentie cōiuncte organo corporeis. sicut sunt vegetatiue et sensitiue. et tales potentie manent quidē in aīa virtute. sed nullo modo s̄m actū

q̄ aut potentie immateriales maneāt s̄m actū p̄bas. qz aīa se hz ad potentias immateriales vt principū. et vt subiectū. et iō ille potētia manent simpliciter in actu in ipa aīa sepata. hz ad potentias corpales aīa se hz solū vt principū et nō vt subiectū. qz tales potētie sunt in corpore aīato tanqz in subiecto. vt visus in oculo et sic de alijs. Ex quo sic arguit. Destructo subiecto alicui⁹ accidentis nō p̄t accēs manere s̄m actū. cū ergo corpus aīatū destruat qd est subiectū potentiaz tales potentie nō manent s̄m actū. sed qz aliquid manet in suo principio s̄m virtutē ideo adhuc manēt tales potentie i aīa s̄m virtutē. In signū cui⁹ qñ itez aīa cōiungit corpi statim est luunt tales potētia ex aīa et corpe. ergo fuerūt in aīa s̄m virtutē. qz manent ibi sicut in principio effectiui.

Ar. Omnes naturales pprietates manent manēte subiecto. hz potētia aīe sūt naturales pprietates aīe. ḡ manēte subiecto etiā manent potētia naturales q̄ sūt ei⁹ pprietates. Dm q̄ pp̄etas accipit duplī. Uno p̄p̄. et sic pp̄etas dicūt forme q̄ fluūt ab aliq̄ subiecto et etiā p̄pletue sūt i illo subiecto. sic risibile ē pp̄rius hoīs. et sic maior ē vera. et minor flā. qz tūc potētia sensitiue sūt pprietates aīe s̄m sūt pprietates aīe et corpis. Alio accipit pp̄etas cōiter s̄m q̄ omne illud dī pp̄etas qd ex alio sunt. sicut ex principio quōis illud nō sit p̄pletū subiectū ei⁹. et sic maior ē falsa et minor vera. tunc enim p̄t manere principū nō manēte pp̄etate nisi s̄m virtutē. Et hoc est qd dicitur q̄ potētia sequitur s̄m virtutem essentiā. et nō s̄m actum.

Ar. Memoria manet p̄ separationē aīe a corpore et memoria spectat ad potētia sensitiuā. ḡ potētia sensitiua manet. Dm q̄ duplex ē memoria. scz sensitiua et illa nō manet p̄ separationē aīe qz ē act⁹ potētia sensitiuaz. Alia ē memoria intellectiua et tal manet p̄ mortē. Et si dicat de gaudio et tristitia q̄ maneāt i aīa p̄ separationē aīe a corpore. Dm q̄ gaudium et tristitia s̄m q̄ manēt p̄ hac vitā nō s̄m passiones appetituum. qz vt sic sūt cū motu corpali sanguinis vlc humor q̄ mot⁹ ibi esse nō p̄t. hz accipiūt gaudium et tristitia s̄m q̄ significāt simplices actus volūtatis. et sic etiā in angelis ē gaudium scz in bonis angelis. et in malis angelis ē tristitia.

Ar. Utz habit⁹ scie acq̄site maneat in aīa sepata a corpore. Dm q̄ sic. Cui⁹ rō est qz hoc manet in aīa sepata qd nō p̄t corrumpi sed habit⁹ scie post separationē nō p̄t corrumpi ergo semp manet. Minor p̄t qz accēs corū pitur dupliciter. Uno per se et a suo cōtrario

sicut corrupit frigiditas in aq̄ a calore ignis
et sic habitus corrumpi nō p̄t quia non habz
cōtrariū nec fm se. nec fm suas causas scz fm
lumē et sp̄m intelligibile. Alio accūs corū
p̄t ad corrupōnē sui subiecti et sic nō p̄t corū
p̄t hūus. qz subiectū ei⁹ scz aīa ē corruptibile

Arguit In aīa corrupit scia qn̄ ē corpi con
iuncta. ergo s̄līr corrupit in aīa sepata. Di
cendū q̄ duplicat p̄t habit⁹ scientie corrumpi
Uno mō q̄ntm ad suā substantiā. et sic corrupi
tur p̄ falsam argumētationē. sicut enī p̄ syllogis
mū demonstratiū generat scia in aīa ita p̄ syllo
gismū falsigraphū corrupit. Alio mō potest
scia corrupi quātum ad vsum. et sic corrumpitur
et defectu fantasie et sensuū interiorū. Utrumqz
aut̄ horū inuenit̄ in aīa cōiuncta corpi. qz ipsa p̄
recipi p̄ falsā argumētationem sic totaliter sci
entia in ea corrupit. Item talis aīa potest ha
bere defectū in sensib⁹ interiorib⁹. sed null⁹ isto
rū modorū p̄t cōtingere in aīa sepata quia ani
ma sepata nō vti⁹ argumētatione. nec etiā habz
modū intelligēdi p̄ sensum vt dictum est.

Arguit Ex hoc sequerē q̄ malus haberet p̄
rogatiuā aliquā vel dignitatē quā nō haberet
bonus. pbatur sequela quia cognitio de rebus
est aliq̄ bonū et spectat ad dignitatē. Dōz
q̄ non est in cōueniēs aliq̄ malū aliq̄ habere
re p̄rogatiuā accidētalem ante ipsum bonū. s̄z
excellētia bonorū supra malos post separationē
aīe a corpe cōsistit in cognitione diuina et illā
hnt̄ boni supra malos. Et si arguat. ad minus
damnati habebūt p̄rogatiuā supra quosdam
saluatos. vt sunt phīi damnati. Ddm q̄ scia ac
quisita in damnatis etiāz cedit eis ad penā et
nō ad p̄rogatiuā. qz cognoscentes res sciunt se
nō habuisse bonū vsum rez et ex hoc multipli
citer puniūtur. sicut ergo saluatis oīa sunt ad
gl̄iam etiā scia acq̄sita ita damnatis oīa sunt
ad pena etiam scientia acq̄sita.

Arguit Impossibile est duo accidētia nu
mero diuina esse in vno subiecto. sed in aīa post
separationē infundit̄ scia. ergo in ea nō p̄t cē scia
acq̄sita. qz differūt tm̄ numero. Ddm q̄ scia
infusa a deo post separationē aīe et scia acq̄sita
si qn̄qz p̄nt esse in eodē tm̄ distinguuntur forma
liter et specificē. et hoc p̄pter diuina sp̄z intelli
gibiliū. qz sp̄s intelligibiles infuse sunt in a
nima fm similitudinē ydeaz existentū in mente
diuina. et ideo p̄ illas sp̄s p̄t intelligere sicut
pus dictū ē. sed sp̄s acq̄sita nō sūt ill⁹ nature

Indivisibilis qui
Dostqz Aresto. posuit cōditiones intellectus

possibilis scz q̄ ille intellectus est impassibilis
q̄ est immixtus. et q̄ ē sine organo corporeo. et
q̄ ducit ad actū p̄ sp̄z et obiectū. Deinde deter
minauit de intellectu agente q̄ ē et de eius con
ditionib⁹. et etiā determinauit de intellectu i a
ctu et de tota aīa intellectiua. Hic p̄nter distin
guit opationes intellect⁹ possibilis. et p̄rio di
stinguit opationes. scdo determinat de eis. Quo
ad primū vult q̄ ē duplex opatio intellect⁹ scz
intelligentia indiuisibiliū. i. simpliciu apphē
sio. Exempli grā. qn̄ intellectus n̄ intelligit ho
minē aīal vel aliq̄d file. Et ponit conditiones
istius opatōis dicens q̄ in ista opatione non
ē vez nec falsuz. qd̄ p̄t duplicat̄ intelligi et vterqz
est verus. Uno q̄ntū ad obiectū scz q̄ in obie
cto istius opationis nō inuenit̄ vez nec falsuz
sic in obiecto scdo opationis qz vez et falsum
sunt in cōpositione. Scdo p̄t intelligi q̄ntū
ad actū scz q̄ in actu istius prime opationis n̄
recipit̄ intellectus. sicut in actu scdo opatōis
nisi forte p̄ accūs sicut prius dictū est. Deinde
dicit q̄ scdo opatio intellectus est cōpositio
intellectū. i. cōpositio rez intellectaz. fuit enī
prius dictū q̄ intellect⁹ qn̄qz sumit̄ p̄ obiecto

Quemadmodū em

Hic cōpat istas duas opationes ad falsam o
pinionē Empedoclis. et vult q̄ sicut dixit Em
pedocles in sua opinione q̄ in p̄ncipio institu
tionis rez erāt p̄ducta siue germinauerūt mul
ta capita sine cernicib⁹ et multa colla sine pedi
bus et sine crurib⁹. et postea amicitia regnante
tales res fuerūt adinuicē cōposite. et hoc ex ca
su. et qz illa q̄ sunt casualia fiūt sine ordine. iō
qn̄qz fm eū p̄tingebat q̄ pres adinuicē nō cō
ponibiles cōcurrēbant ad p̄stitutiōem. sicut ca
put capre cū pectore hoīs. et sic talis res nō per
mansit p̄pter hoc qz nō poterat generare sibi si
mile. Qn̄ aut̄ pres ex natura cōponibiles con
currēbant adinuicē. tm̄ cōpositio talis manebat
sicut qn̄ caput hoīs p̄currēbat cū collo hoīs et
alijs p̄tib⁹. Un̄ ip̄e cōcedebat q̄ in p̄ncipio
eēt bouigine et vitigine. i. aīalia p̄ media p̄te
vites et p̄ media p̄te boues. s̄z talia nō permā
serunt. Est igit̄ similitudo ad istā opinionē. qz sic
fm Empedocle res sunt i p̄ncipio simpliciter
p̄ducte abqz cōpositione. ita etiā apud intelle
ctū res accipiūt simpliciter absqz cōpositione. et
sic p̄ ea res abinuicē sunt cōposite quaz qdam
cōpositiones sunt p̄ueniētes et qdam discōueniē
tes. et p̄ueniētes manēt in esse. discōueniētes
vero nō manēt. ita etiā apud intellectū fiūt cō
positiōes simpliciu quaz aliq̄ sūt cōueniētes. i.

vere et aliq̄ue discōuenientes. i. falsē. et sicut discōueniētes nō manēt sic etiā falsum nō est. Un̄ quis ista opinio sit falsā. tñ inducit nos in cognitiōē opatiōis nostri intellectus. Et addit̄ tertiu q̄ intellect⁹ nō semp cōponit ea que sunt in p̄nti. sic dyametrū ē simetrū vel dyametrū esse asimetrū. sed etiā facit cōpositiōem eoz q̄ sunt vel erūt. Et rō illi⁹ est. quia veritas est p̄porcio rei intellecte ad intellectū. illa aut̄ p̄porcio nō solum est eoz que sunt sed p̄t esse eoz q̄ erunt vel fuerunt. et q̄ cōpositiō p̄porciōis rei intellecte ad intellectū non est opus nature sed īpius intellectus. Ideo subiungit Aresto. q̄ illud qd̄ facit vnū qd̄q̄ intelligibiliū cōponendo sc̄z ex cōponibilibus p̄positiōem hoc ē intellect⁹ q̄ facit simplicib⁹ vnū. s. p̄ cōpositiōē

Querit̄ Que istaz sit vera sc̄z an ista dyameter est simet̄ vel dyameter ē asimeter Dd̄z q̄ duplex ē dyameter sc̄z dyameter quadrati et talis ē asimeter ab a qd̄ ē line et sin qd̄ est con et metros mensura q̄ si nō p̄mēsurabilis sue coste. Sed dyameter circuli ē simeter. i. cōmēsurabilis figure vel linee circulari. Dicit̄ enī dyameter linea diuidēs circulū vel q̄dratū in duo equalia. talis aut̄ linea ē cōmēsurabilis circulo. q̄ talis dyameter in circulo cōtinet̄ a circulo cuz septima eius parte. et sic circulus continet̄ rer suā dyametrū et septimā eius partem.

Ar. Sunt tres opationes intellectus. ergo male ponūt̄ur hic tm̄ due. Dd̄m dupliciter Primo q̄ Aresto. cōphendit̄ terciā sub sc̄da. ponit̄ enī p̄ sc̄cūda opatione. cōpositiōē et diuisionē. sed ē duplex p̄positiō sc̄z categorica et illa cōpositiō p̄tinet̄ sc̄da opationē intellect⁹. Alia ē cōpositiō p̄p̄heteca. et illa cōtinet̄ terciā opatiōem intellect⁹. et sic cōpositiō et diuisiō cōtinet̄ terciā opatiōē. Sed p̄t dici q̄ Aresto. ponit̄ hic opationes intellectus sed syllogistic⁹ discursus q̄ ponit̄ p̄ terciā opatione nō ē p̄p̄rie opatio intellect⁹ sed potius īpius rōnis. et ideo non ponit̄ur hic ab Arestorele.

Q̄. Utz iste opationes reperiant̄ in substātijs separatis. Dd̄m q̄ nō. et rō ē. q̄ intellect⁹ in substātijs separatis se h̄z sicut intellect⁹ n̄r in intelligēdo p̄ncipia. et ideo dicūt̄ur tales s̄be intellectuales et n̄ rōnales. s̄ intellect⁹ noster statim intelligit̄ p̄ncipia. sed ad cōclusiones rōci namur. q̄ intellect⁹ noster elicit̄ rōcinando cōclusionē ex p̄missis. sequit̄ q̄ iste opationes sunt in nostro intellectu. sed substātie sepeate p̄pter virtutē intellectualis lumis intelligūt̄ simplici intuitu. i. intuen̄do p̄ specie intelligibiles aliq̄uā rem cognoscūt̄ oia illa que tali rei con-

ueniūt̄ sc̄bilit̄. et ideo intellect⁹ sepeataz substātiāz compāt̄ visui in nobis. et noster intellectus compāt̄ tactui. q̄ p̄ visum cognoscim⁹ aliq̄ sil. s̄ p̄ tactū cognoscimus aliq̄ successine. sic etiā intellect⁹ n̄r cognoscit̄ aliq̄ successine q̄ intellect⁹ substātie sepeate cognoscit̄ simul.

Arguit̄ur Ex hoc sequeret̄ q̄ intellectus noster esset p̄fectior intellectu substātiāz separatum. quia intellectus noster intelligit̄ cū discursū. et sic habet̄ vnā opationem vltra intellectum substātiāz sepeataz. ergo est p̄fectior

Dd̄m q̄ est aliud dicere q̄ substātie sepeate intelligunt̄ cum discursū. et q̄ intelligūt̄ discursū. quia substātie sepeate bene intelligunt̄ discursum sed non intelligunt̄ cū discursū. sicut enī dictū est intelligunt̄ conclusionem simplici intuitu sed non intelligunt̄ istā cōclusionem p̄ modū discursū. et ideo qd̄ p̄fectior nis est in nostro intellectu sc̄z cognitio. hoc est in substātijs separatis. sed qd̄ imp̄fectior nis est in nostro intellectu sc̄z cognoscere cum discursū hoc non est in substātijs separatis.

Arguit̄ur Angeli cognoscunt̄ creaturas ī deo vel in verbo diuino. ergo cognoscūt̄ cuz discursū Dd̄m q̄ substātie sepeate bene cognoscūt̄ vnū in alio. sed non vnū per aliud. Discurrere est aut̄ vnū per aliud cognoscere. cognoscunt̄ enī substātie sepeate creaturas in verbo diuino. sicut in quodam speculo eternitatis. nō aut̄ dicit̄ aliquis discurrere. quia videt̄ aliquid in speculo.

Ar. In demonibus est experientia. q̄ ē ibi aliq̄uis discursus Dd̄m q̄ ista locutio ē similitudinaria. q̄ experientia p̄p̄rie accepta spectat̄ ad cognitiōē sensitiuā q̄ nō ē in demonib⁹. Dicit̄ tñ experiri. q̄ p̄ suā cognitiōē intellectiūā cōparāt̄ p̄ntia ad futura s̄m q̄ futura cōiter euenire p̄suerūt̄. et ex hoc idē eliciūt̄ de futuro sic in p̄terito factū est. ista aut̄ cognitio nō ē p̄ discursū. q̄ nō cognoscūt̄ p̄ns ex p̄terito. s̄ cognoscūt̄ p̄ns sic se h̄z ex hoc q̄ ī p̄terito sic factū est

Indivisibile autēz

Postq̄ Aresto. distinxit̄ duas opationes intellectus. hic determinat̄ de vtraq̄ opatiōe. Et primo de intelligentia indivisibiliū. Sc̄do de cōpositiōe. Et q̄ intelligētia indivisibiliū ē prima opatio intellect⁹. ideo Aresto. primo distinxit̄ q̄t modis d̄r indivisibile vt sc̄z sciat̄ quō indivisibilia intelligūt̄. d̄r ergo indivisibile triplicif. Uno⁹ d̄r aliq̄d indivisibile continuitate. q̄ sc̄z ē vnū sicut continuūt̄ vt vna longitudo actū indivisā et talis longitudo p̄t duplicif

Summa philosophia... *[Marginal notes in a smaller hand]*

Liber

Tercius

capi. Uno^o fm suā totalitatē. et sic intelligitur intellectū indiuisibili et indiuisibili tpe. Alio^o accipi^o fm pres^o longitudinis segregati et tūc intellectū intelligiteam pprie diuisibiliter.

¶ Ali^o. Omne cōtinuum est diuisibile. ergo i cōuenient d^r q cōtinuum sit indiuisibile. Dicendū q cōtinuum capis duplicat. Uno^o fm suā ppria naturā. et sic omne cōtinuum ē diuisibile in semp diuisibilia. Alio^o capis cōtinuum p cōpationem ad intellectū. et sic cōtinuum ē indiuisibile. qz hoc cōtinuum intelligit p modū vnus s3 vnū fm q hmoi habet rōnē indiuisibilis.

Quod aut non s3m

Hic ponit fm modū indiuisibilitatis dicens q aliqd est indiuisibile fm spēm et contingit i illis in qb^o multa colligunt ad vnā spēm sicut multe pres^o essentielles in hoie colligunt i vnā naturā hūanā. p^r aut ista spēs qnqz esse naturalis sicut dicitur est de hoie. et qnqz artificialis sicut domus. Et itez istud indiuisibile intelligitur a nobis simul et in tpe indiuisibili inqz tum in tali indiuisibili est species in qua intelligit oīa que prialiter in specie colligunt. Habet ergo iste modus similitudinē ad primum modū. qz sicut in indiuisibili pmo mō est vnitas quantitatis ex qua sumit vnitas intelligēdi ita in indiuisibili. scdo mō est vnitas specifica ex qua sumit vnitas intelligēdi.

¶ Arguit. Relatiū simul intelligit cū suo cor^rlatiuo et tūc sūt diuersay species. ergo illa que sūt diuersay species pūt simul intelligi Dicendū q in tali intellectione principaliter intelligitur relatiū. et hoc p spēm intelligibilem relatiui. et correlatiū cognoscit solū p modū termini et non principaliter. et sic vtiqz vtz est q nō possunt due spēs sūt intelligi eq pncipalit

Punctum autē et

Hic ponit terciū modū indiuisibilis dicens q terciō modo aliqd ē indiuisibile negatiue sicut punctū qd est oīno indiuisibile. et istud indiuisibile manifestat intellectui sic priuatio. priuatio aut cognoscit ex habitu. et sic istud indiuisibile cognoscit ex cōtinuo cui^o ē priuato. Sic etiā intellectus noster ē cognoscens vnū cōtrariōz p alterū. et ex hoc manifestū est q intellectus noster est cognoscens in potētia. qz ē in potētia ad vnū cōtrariōz qd nō h3. Si aut ē aliqua potētia q nō cognoscit vnū cōtrariōz per alterū sed p seipam cognoscit vtrūqz cōtrariōz. tunc talis potētia ē penitus in actu et om

nino sepata a potentialitate. et talis ē intellectus diuinus qui p seipm cognoscit oīa. et ideo i suo intellectu nulla est potētia. Nō aut ē sic de intellectu substantiarū sepataz. qz quis intellectus earū sit in actu p cōpationē ad intellectū nostrū ppter spēs ipi cōcreatas. nō tū simpliciter est i actu. sicut intellectus diuinus qui intelligit omnia sua essentia et vnico actu.

¶ Arguit Deus etiā cognoscit mala p bona. ergo sequit q in deo sit aliq^o potētia. Dm q pprie loquendo de^o nō cognoscit mala p bona. sed cognoscēdo se cognoscit omnes alias res cum omib^o conditionib^o earū. qz ergo in reb^o existentib^o sunt multi defectus q dicunt mala in ipis reb^o. ideo etiā deus sūt cognoscēdo res cognoscit malū in rebus sed non puenit ad cognoscendū malū per bonum.

¶ Querit Utrū intellectus noster prius intelligat diuisibile vel indiuisibile. Dm q indiuisibile capis triplicat. sicut dictū ē. capiēdo ergo indiuisibile primo et scdo modis. tūc prius intelligit indiuisibile qz diuisibile. sed si accipiat indiuisibile terciō modo. tūc prius intelligit diuisibile qz indiuisibile. Rō primi est duplex. Prima ē qz p aliquā potētia prius cognoscit obiectū potētie qz illud qd h3 ordinē ad obiectū. sed indiuisibile primo et scdo modis cadunt sub obiecto nostri intellectus qd ē qditas rei materialis. indiuisibile aut terciō modo solū cōiungit obiecto qz cōiungit cōtinuo. Secūda rō est. qz vnūqz qd cognoscibile fm q h3 esse ex indiuisibili primo mō. qz h3 cognosci ex eo. et sic posterius cognoscit indiuisibile terciō mō. quia cognoscatur ex indiuisibili primo modo.

¶ Arguit Partes diffinitionis cognoscuntur prius qz diffinitū. sed indiuisibile terciō modo est ps diffinitōis indiuisibilis. sicut patz de linea cui^o pars diffinitionis est punctū. q^o prius cognoscit qz indiuisibile primo mō. Dm q linea accipit duplicat. Uno^o fm se et absolute. et sic punctū nō ē de rōe linee. qz infinitas non repugnat linee fm se accepte. sed in linea infinita nō sunt puncta terminātia. Alio^o accipit linea fm q ē recta et finita. et sic duo puncta sunt de rōe illi^o linee. Dicit^o notāter recta et finita. qz de rōe linee circularis finite nō ē terminari duo bus punctis. qz linea circularis nō claudit punctis. Unū pz q puncta nō sunt de diffinitōe linee ergo etiā nō cognoscuntur prius qz linea.

¶ Ali^o. Termin^o cōis ē de rōe cōtinui. s3 punct^o ē termin^o cōis cōtinui s3 linee. ergo ē de rōe linee Dm q qzuis punctū cōtinuans sit de rōe

[Marginal notes on the left side]

[Marginal notes at the bottom of the page]

et alij 3 gradus alio
122 p vs anima et p 3

linee. tñ hoc punctū nō est i actu s; solū in po-
tentia. z iō nō h; hoc punctū rōez indiuisibi-
lis fm actū. qz actu nō est. si em in puncto tri-
nuāre fierz diuisione nō resullaret vnū punctū
sed duo puncta.

Arguit. Indiuisibilia sūt pncipia diuisibi-
liū. s; p' agnosci pncipia qz pncipiata q' idiu-
sibilia p'us cognoscant qz diuisibile. z sic indi-
uisibile terco mō nō est p'us agnosabile indiu-
isibili p'mo mō. Ddm p'mo ad minores q'
duplex ē modus agnosendi scz q' ad nos z q'
ad naturā rei. Quo ad nos tñc pncipia nō p'
us cognoscunt qz pncipiata. sed potius ipsa
pncipiata qzuis q' ad naturā rei pncipia p'ri'
cognoscant qz pncipiata. Secdo ddm ad ma-
iores q' indiuisibilia nō sunt sp' pncipia cogno-
scendi ipōz diuisibiliū s; pot' eē. qz indiuisi-
bilia p'mo z scdo modis q' tñ sunt aliqualiter
diuisibilia sunt pncipia agnosendi. i. indiuisi-
bilis qd nullo mō ē diuisibile scz indiuisibil'
terco mō. z sic eē est vez scz q' diuisibile ē p'ri-
cipiū cognoscendi indiuisibile sicut habitus ē
pncipiū cognoscendi pncipiātes.

Arguit. Dis cognitō sit p' assilārōnez cog-
noscentis ad cognitūz. s; indiuisibile terco mō
est magis sile intellectū nro. q' magis cognos-
at qz indiuisibile p'mo vel scdo mō. Ddm
q' duplex est silitudo. Quedā est silitudo fm
naturā z talis nō est pncipiū agnōtōis. sic ei
sunt magis silia idiuisibile terco mō z intellect'
et oia immaterialia sunt sic magis silia intel-
lectū. Alio mō aliqd ē simile alteri fm ppor-
cionē scz fm spēs intelligibile z sic intellectus
est magis silis indiuisibilis p'mo z scdo mo-
dis. qz noster intellectus h; silitudines illoz
indiuisibiliū. s; nō pot' intellectus noster h'ic
apud se silitudines indiuisibilis terco mō qz
h' idiuisibile agnoscat ex indiuisibili p'mo mō

Est autem ut dictō

Postqz Arel. determinauit de p'ia opatione in-
tellectus scz de apphensione indiuisibiliū q'
mō scz talia indiuisibilia agnoscat. Dic de
clarat de scda opatōe intellect' z dicit. q' scda
opatō intellectus ē sicut dictō. i. sicut affirma-
tio vel negatō. qz intellectus dicit aliqd de ali-
q'. z hoc ptingit qnqz de z qnqz false. z iō ille i-
tellectus pot' in se h'ic veritatē z falsitatē. s; in-
tellectus q'ntuz ad primā opatōez que ē ipius
qd quid ē fm q' h'mōi sp' ē verus. Et rō est. qz
intellectus in p'ma opatōe nō cōponit aliqua
adinnicē. sed i cōpositōe est vez vel falsuz. n'
autē in simplici apphensione.

Arguit. Intellectus i p'ia opatione nō est
verus. q' qd dicitū est falsuz est. Aliis pbat. qz
veritas ē in scda opatōe intellectus. s; in ppo-
sitōe z diuisione vt dicit in p'mo p'armentas. s; in
p'ma opatōe nō est talis ppositō. Ddm
q' ē triplex veritas. Quedā est veritas entis z
illa est i ente sicut i subiecto fm q' ens refertur
ad intellectū a q' dēpēdet z tñc ens z vez nō di-
stinguūtur nisi fm rōez. Alia ē veritas assimi-
latōis. z tunc veritas ē in potentijs fm q' assi-
milatur suis obiectis. Tñc visus dicit verus qn'
in se h; spēs sensibile vel visibile illi' qd p' vi-
suz p'cipit. illis q' duobus modis intellectus
pot' esse verus i p'ia opatione. Pot' em esse ve-
rus p'mo mō qz est ens. z etiā scdo mō qz pot' i
se habere silitudinē sui obiecti. Tercia ē veri-
tas cōpositōis z illa ē in p'pōe vel enūciatōne
vel ppositōe cōcepta sicut in subiecto. z qz cō-
positō spectat ad scdam opatōez intellect'. sic
pnter dicere possumus q' talis veritas sit in se-
cūda opatōe intellectus nō p'prie subiectiue
sed obiectiue. qz est in obiecto scde opatōis.
Exēpli grā. Nos dicim' q' illa p'pō sit vera hō
est aialex hoc scz qz ē debita habitudo rez con-
ceptaz adinnicē in scda opatōe intellectus. z
sic p'pō vocalis est vera ex eo q' est debita habi-
tudo rez significatarū p terminos i ordine ad
cōceptōez intellectus. z de illa veritate loquēs
Arel. sexto metaphisice dicit. q' vez z falsuz
sunt in aia. sicut em bonū z maluz accipiūtur
p cōparatōez ad appetitū. ita vez z falsuz ac-
cipiūtur p opatōez ad intellectū. Est tñ pside-
randū q' ois veritas qdāmodo pot' dici eē in i-
tellectu sicut i diuicāte vl cognoscēte. loquē-
do em de veritate incōplexoz. siue de veritate p'
mō mō accepta tunc veritas ē in rebus. sicut i
subiecto. qz in illo ē veritas qd denotat vez si-
cut illud dicit albū qd in se habet albedinē. s; res
denotatur hā q' veritas repit in reb'. Veritas
tñ nō est in tali re nisi p cōparatōez ad intelle-
ctū non quēcunqz s; ad illū intellectuz a q' res
dēpēdet. Tñ naturalia sunt hā p cōparatōez
ad intellectū diuinū qz dēpēdent ab intellectu
diuino. sed artificialia sunt vera veritate ent'
p cōparatōz ad intellectū nostrū qz intellcūs
nō est pncipiū rez artificialiuz.

Arguit. Intellectus nō est sup' tēpus. q' nō
est aliq' opatio p'ma scda vel tercia. Ddm q'
operatio intellectus pot' capi dupliciter. Uno
mō ex parte obiecti. z sic non mensuratur tpe.
qz eius obiectuz ē vlc qd est vbiqz z sp'. Alio
mō accipitur ex pte actus. z tunc adhuc acci-
pitur dupliciter. Uno modo fm q' talis act'
absolute refertur ad intellectū z tunc itez non

h'ic p'us agnosci
p'us p'us p'us

Dm mod
agnosce

Dm p'mo
h'ic

Op'atō
scda opatō

Op'atō
scda opatō

Triplex q' veritas

Spa' m' p'ra' d'p'

ad vtilit g resumptio aliquo

¶ Me istarū operationū sit pfectior
¶ Libero 7 Tercius autē sunt vna potētia

Libero 7 Tercius

est mēsurabilis tpe q̄a tūc act⁹ intellect⁹ pōt ei se circa intelligibile in instāti sicut cōtingit in substantiis sepatis. Alio modo accipitur act⁹ intellectus fm q̄ est cū fantasmatibus. 7 sic actus intellectus ē in tpe continuo. 7 hoc iō qz fantasmata sunt corpalia 7 i organū corpaliū qz vltus raliū fantasmatū fit in tpe continuo. 7 iō in substantiis sepatis quelibet res ē spēs est apud intellectū subē separate intelligit in instāti. Verum tamē est qz plures nature nō intelliguntur i vno instāti. sed i pluribus istātib⁹ in tpe discreto sibi succedētib⁹. 7 iō mēsurant intellectōes raliū subaz tpe discreto. 7 sic dicit brūis Aug⁹ qz deus mouet subaz spūa lez p tēpus scz discretū 7 nō continuū.

Duo oparō intellectus capite Duplrat

¶ Quia resumptio hōr qz puz Duplrat De intellectu et actu

Idem autem est se

¶ Dic Arel. resumptio id qd pus dictū est de intellectu 7 actu. 7 vult qz scia in actu ē eadē cum re scita. 7 qz scia in actu ē posterior tpe scia in potētia sed simplr 7 i diuersis scia in actu ē potētia in potētia. 7 illa exponēda sunt sicut prius exposita sunt.

¶ Querit. Ad qd vtilis sit resumptio aliqz dictōz. Ddm ad tria. Prio vt melius intelligant pus dicta 7 pfectius intellectui imprimatur. Secdo qz qnqz in resumptōe plus addit qz prius fuit dictū. Tercō qz in resumptōe pus dictū aliq̄liter corrigat.

¶ Queritur Utrū tres sunt opatōes intellectus. Ddm qz sic si intellectus extēdat ad rōez eo mō quo est in hōib⁹. si autē accipiat intellectus p̄ se fm qz repitit in substantiis sepatis tunc iste opatōes nō inueniunt in intellectu. Ex quo sumit causa quare in nostro intellectu iste tres opatōes inueniunt quia intellectus noster ex statu sue icreatōis ē imperfectus 7 oportet qz vtaf multis opatōibus ad hoc qz cōsequat pfectaz cognitōez de rebus. sed in intellectu pfecto qualē hnt subē separte nō oztam multiplices opatōes ponere. qz p vna pfectaz opatōez habet cognitōez de rebus.

¶ Arguit Intellectus nō pot sil plura intelligere. 7 nō est aliq̄ tertia opatio intellect⁹.

¶ Ddm qz intellectus hz multiplicē opatōez vt dictū est. In pma 7 opatōe intelligit simplr aliqd vni. sed in scda 7 tertia opatōibus q̄uis ibi intellectus intelligat plura. nō tñ intelligit plura p modū pluriū sed p modū vniū. qz in scda opatōe intelligit plura fm qz cōueniūt in vna rōne ppōis. sed i tertia opatōe intelligit mltā fm qz sunt vniū syllogismus siue vniū discursus.

¶ Arguit. Intellectus in pma opatōe pōt plura intelligere. 7 male dicit qz nō pōt plura intelligere. Ans pbat. qz plures spēs intelligibiles sunt sil in intellectu. 7 intellectus pōt vti pluribus spēs intelligibilib⁹. 7 nō pbat. qz habitib⁹ vtuntur qm volum⁹. tereō ethico.

¶ Ddm qz q̄uis i prima opatōe intellectus possunt vti pluribus spēs intelligibilib⁹ successine nō tñ sil. Et rō istius est. qz sicut im possibile est idē corpus dispoim fm diuersas figuras 7 tñ figure nō opponuntur adinuicem. ita etiā est impossibile qz intellectus nō vtarur sil pluribus spēs intelligibilib⁹ q̄uis tales spēs intelligibiles adinuicē nō opponant fm essentiā. est tñ repugnātia q̄stuz ad vsuz diuersarū spēs cui spēs intelligibiles ante vsum earū nō sunt pfecte in actu s̄ soluz sunt i habitu. 7 iō nō repugnat intellectū habere mltas spēs sed vti eis repugnat.

¶ Arguit. In pma opatōe intelligimus superiora 7 inferiora que sunt multa. Ddm qz superiora 7 inferiora sunt idē realiter 7 ideo nō intelliguntur in pma opatōe intellectus p modū pluriū sed p modū vniū. 7 iō intellectus noster intelligit q̄dditatez rei materialis q̄ cōprehendit superiora 7 inferiora nō per modum compositōis q̄si cōponendo superiora 7 inferiora. sed p modū simplicitatis intelligētie inq̄stuz omia illa sunt vniū diffinitū.

¶ Querit. Que istarū operationū sit pfectior. Ddm qz pfectio in aliq̄ sumi pōt duplr. Vno mō q̄stuz ad modum oparadi. 7 sic pma oparō est pfectior. qz per illā oparōez in intellectus nō puenit cū intellectu subarū separararū. Alio mō accipit intellectus q̄stuz ad rem intellectā. 7 sic tertia oparō est pfectior qz per illā intelligimus pncipia 7 pclusiones. et illa oparō p̄supponit alias sicut perfectum p̄supponit imperfectū. 7 totuz p̄supponit partē. sicut 7 totū est pfectius suis partibus. sic etiā tertia oparō ē pfectior 7 dignior alijs oparōibus intellectus. 7 etiā p̄cedit alias.

¶ Querit Utrū rō 7 intellectus sint vna potētia. Ddm qz sic. qz sicut se hnt moueri 7 qui escere in rebus naturalibus. ita se habent intelligere 7 rōinari in intellectu. sed moueri 7 qui escere spectāt ad eāde pōnaz i reb⁹ naturalib⁹ 7 etiā intelligere 7 rōinari in intellectu huāno. Est em vna potētia p quaz lapis mouetur deorsum 7 quiescat deorsuz. sic etiā est vna potētia p quā intellectus noster intelligit. i. simplr app̄hendit veritatez 7 rōinatur. i. p̄cedit ab vno i aliud. 7 ex hoc p̄t qz substantie se

Proprietat p[er] se illa p[er] se in q[ui]bus dicitur in e[ss]entia sua p[er] se

parate non rōcinantur cuz operatio eaz intel-
lectualis sit perfecta. sed nostra operatio intel-
lectualis est imperfecta.

Arguit. Aia nostra cōuenit cū substantijs
separatis in rōcinando. q̄ sube separate sunt rō-
nales. Ais pz. qz illa que cōueniūt in aliqua
forma habet eandē formā sicut cōuenientia al-
bedine hnt albedines. Dm q̄ rō accipit du-
pliciter. Uno mō fm p[ri]māz r̄ scdāz operatōes
et sic per rōnale aia rōnalis cōuenit cū substā-
tjjs separatis. qz ille opationes inueniūtur i
substātjjs separatis si cut i aia rōnālī. Alio
mō accipit rōnale fm terciā opatōez. r̄ sic dif-
fert intellectus n[ost]r p̄ rōez a substātjjs separatis
qz sube separate non habēt rōez. i. intellectum
fm terciā operationē.

Arguit Ergo p̄ intellectū anima cōuenit cū
substātjjs separatis r̄ discōuenit. Dm q̄
hoc nō est incōueniēs grā diuersarū operatio-
nū. qz intellectus cōuenit cū substātjjs separa-
tis q̄stuz ad duas p[ri]mas opatōes. r̄ discōuenit
q̄stuz ad terciā. Et ē sile de albedine imperfecta.
que albedo imperfecta est p̄ncipiuz cōueniendi
cū albo p̄fecto inq̄stuz est albedo. r̄ est p̄ncipiū
discōueniēdi cum albo p̄fecto inq̄stuz est albe-
do imperfecta.

Widetur autez sen

Postq̄z Aresto. determinauit de intellectu possi-
bili r̄ de intellectu agēte r̄ de opatōibus intel-
lectus possibilis. Dic q̄nt̄ determinat de intelle-
ctu p̄ cōparatōez ad sensuz. r̄ p̄mo oñdit quō
reducatur sensuz ad actū. Scdō assilat illū mo-
tū ad motū quo intellectus ducit ad actū. Et
tercō facit hoc q̄ ad obiectū. Quo ad p̄mum
vult q̄ sensibile ducit sensuz de pōna ad actuz
sine alteratōe p̄prie dicta. vñ sentire nō est mo-
tus qui est actus imperfecti sicut determinatur de
motu in tercō phoz. sed sentire ē motus q̄ est
actus p̄fecti. i. ipius sensus facti in actu p̄ spēs
sensibilem. Ex q̄ pōt colligi q̄ motus capit du-
pliciter. Uno mō p̄prie sicut diffinit̄ tercō pho-
rū. r̄ tunc motus ē actus erētis in pōna. r̄ illū
motū vult Ares. hic excludere. Alio mō acci-
pit motuz p̄ quacūq̄ opatōe sicut d[icitur] de 2° mo-
uet seipm qz intelligit seipm. r̄ illo mō sentire
ē motus. qz sentire ē quedā operatio que fit p̄
sensuz motū a sensibili.

Sentire quidez igi

Hic assilat motū intellectus ad motuz sen-
sus. Et p̄rio ponit duas cōueniētiās. scdō du-
as d[icitur]as. P̄ria p̄ueniētia est. qz sicut sensuz

p̄mo app̄hendit sensibile absolute. ita intelle-
ctus p̄mo app̄hendit intelligibile absolute. et
hoc i p̄ria opatione intellectu. Scdā est. sicut
ad app̄hensiones sensuz sequūtur delectatō r̄
tristitia. r̄ post delectatōez r̄ tristitiā fit fuga l̄
p̄secutō rei sensate. ita etiā in intellectu. qz in-
tellectus solū aliquid p̄sequitur vl̄ fugit postq̄z
affirmat vel negat. i. postq̄z cognouit ali-
qd p̄ modū veri vl̄ falsi. Scdō est duplex dif-
ferētia. P̄ria est. qz sensus nō sequitur vel fugit
aliqd nisi post app̄hensionē delectatōis l̄ tris-
titiē. s̄ intellectus imediate p̄ app̄hensiones
fugit vel p̄sequitur aliqd absq̄ media delectatōe
vel tristitia. Et rō istius ē. qz intellectus intel-
ligit bonū vl̄ qd est simplr bonū. r̄ iō imme-
diate p̄sequitur vel fugit. sed sensus ē circa bonū
p̄ticulare qd nō p̄sequit nisi delectet. nec fugit
nisi tristet. Scdā d[icitur]na est qz hoc qd intellec-
tus affirmat vel negat ē bonū simplr. sed illd
qd sensus p̄sequitur vel fugit ē bonū p̄ticulare.
Et qz Ares. vltus ē istis termis delectari r̄ tri-
stari iō diffinit illos di. q̄ delectari r̄ tristari ē
agere quadā medietate vtutis sensitivē ad bo-
nū vel ad malū scz fm sensuz cōez q̄ est quedā
medietas vel centrū cōe oim sensiuuz exteriorū.
Et si dicat. delectari r̄ tristari spectant ad appe-
titū. Dm q̄ delectari r̄ tristari possunt acci-
pi dupliciter. Uno mō ex p̄te obiecti. r̄ sic spec-
tāt ad vtutes appetitiuā. siue p̄cupiscibiles qz
hnt. p̄ obiecto bonū vel maluz. Alio accipiū-
tur delectari r̄ tristari ex parte organī r̄ sic spec-
tāt ad sensuz cōez. qz vtus p̄cupiscibilis est in
sensu coi sicut in organo vt infra patebit.

Intellectiue autez

Hic comparat Ares. d[icitur] intellectū ad sensum
ex parte motiui vtutisq̄z r̄ vult q̄ sicut se habz
motiū intellectus ad intellem. ita motiū
sensus ad sensuz. qd pōt duplr̄ intelligi. Uno
mō sic q̄ sicut sensibile est obiectuz sensuz. ita
fantasma ē obiectū intellectus. qd est vtz lo-
quēdo de obiecto remoto. qz fantasma ē obiec-
tū remotū intellectus r̄ qd ditas rei material̄
ē obiectū p̄pinquū intellectus. Alio mō sic ex
pōnt q̄ sicut sine sensibili nō fit sensatio. ita si-
ne fantasmate nō fit intellectio. r̄ istū intellec-
tū magis p̄sequit Aresto. in textu. p̄mū au-
tē intellectū ponit Ares. postea i textu ibi. Qm̄
āt p̄ter res. Cōcludit q̄ ex his Ares. q̄ aia ne-
quaq̄z intelligit sine fantasmate.

Queritur Quotuplex pōt illa p̄pō intel-
ligi. nequaq̄z intelligit aia sine fantasmate. Di-
cendū q̄ dupliciter. Uno mō antecedenter. i. nō

Duplex 3 9 ad

Arguit de
sensu de
p[er] q̄
p[er] se
ad
p[er] se

Assilat
motū
ad
motū

intelligit intellectus nisi antecedenter moueat
 p fantasimata ex qbus fantasimatis resultat
 spes intelligibilis ad intellectū possibilez. Et
 illū intellectū Aref. h̄ p̄seq̄t̄ r̄ intendit. Alio
 mō potest intelligi q̄ intellectus nō intelligat
 sine fantasimate p̄nter qz scz postq̄ intellectus
 h̄z sp̄z intelligibile t̄ac̄ adhuc necesse ē in vsu
 talis sp̄s se reflectere v̄l cōuertere ad fantasima
 ta. r̄ istū intellectū poit̄ Aref. postea i tertu vbi
 dicit q̄ cū intellectus speculat. i. intelligit rez
 necesse est simul intellectuz aliq̄d fantasima spe
 culari.

Sicut enim aer pu

Et dicit Aref. manifestat p̄mū intellectū scilicet q̄
 fantasima sic mouet intellectum sicut sensibile
 sensuz. r̄ hoc p̄ci pue i visu q̄ est p̄mus sensus.
 Et dicit Aref. q̄ sicut aer immutatus a colo
 re vltimus imutat oculū r̄ organū. r̄ pupilla
 vltimus imutat sensuz cōez qui ē termin⁹ om
 niū sensuz exteriorū. Distingues inter diuersa
 sensibilia. sic intellectus n̄r est vnus cōis ter
 minus oim fantasimata distinguēs un̄ diuer
 sa fantasimata. i. rep̄ntata p̄ diuersa fantasima
 ta. Et iō dicit Aref. h̄ote. q̄ aia intelligit sp̄s in
 lectū in fantasimatis. i. sp̄s rez intellec
 tarū fiūt in intellectū ex fantasimatis. vel sic.
 Intellectus intelligit rē fm̄ q̄d est imitabilis
 p̄legibilis vel fugibilis inq̄tuz rep̄ntat i fan
 tasimatis. r̄ hoc iō. qz p̄secutō vel fuga non
 fit p̄ intellectū speculatiue acceptū. sed p̄ intel
 lectū applicatū ad res singulares fm̄ q̄ res p̄
 sentantur in fantasimatis.

Arguit. Si se h̄z fantasima ad intellectū si
 cut sensibile ad sensuz. ḡ fantasima erit obiectū
 nostri intellectus. sicut sensibile ē obiectū sen
 sus. p̄na r̄ a fili. D̄m q̄ bene ē sile q̄ ad ali
 q̄d. qz sicut sensus non mouet absqz sensibili.
 ita etiā intellectus nō mouet absqz fantasima
 te. r̄ iō p̄t etiā dici fantasima obiectū remotū
 sed nō p̄pinquū vel p̄p̄nū. Sec̄da silitudo ē.
 qz sicut a sensibili resultat sp̄s ad sensuz. ita a
 fantasimate resultat sp̄s ad intellectū. Sed in
 duobus est d̄na. P̄rio qz sensibile r̄ sensus
 habet p̄p̄rtōez adinuicē. qz vtrūqz ē materia
 le. ḡ sensibile p̄t immediate mouere sensuz. n̄
 at fantasima p̄t p̄ime mouere intellectū. Se
 c̄nda est. qz sp̄s intelligibiles manēt p̄fecte in
 intellectu. h̄z sp̄s sensibiles nō manēt p̄fecte in
 sensu saltē exteriori.

Queritur. Quid est fantasima. D̄m q̄
 fantasima est sp̄s sine imago rei sensibilis retē
 ta in sensibus interioribus. in sensibus em̄ ex

terioribus nō manēt sp̄s sensibiles. ḡ referat̄
 tur p̄p̄rie i duobus sensibus interioribus scz
 in imaginatiua r̄ mēoratiua.

Et omnino i actōe

Hic Aref. cōparat adinuicē cognitōez intelle
 ctus practici r̄ speculatiui. r̄ vult q̄ intellect⁹
 sine actōe. i. intellectus speculatiuus. r̄ intelle
 ctus i actōe. i. intellectus practicus p̄ quez sit
 actio sunt i eodē genere. siue illud gen⁹ sit bo
 nū siue malū. q̄d d̄m p̄r dupl̄r itelligi. Vno
 mō sic q̄ res intellecta siue practice siue specu
 latine q̄nqz est bona r̄ q̄nqz est mala. Nec per
 hoc diuersificat genus rei q̄d p̄siderat practi
 ce vel speculatiue. Ex q̄ sumit q̄ intellect⁹ pra
 cticus r̄ speculatiuus habēt idē obiectū. qz ge
 nus rei cognite nō est diuersuz fm̄ q̄d p̄sidera
 tar practice l̄ speculatiue. Alio mō p̄t sic intel
 ligi q̄ ipa cognitō rei sit quoddā bonū tam in
 lectus practici q̄ speculatiui. h̄z speculatiui
 est bonū in vli. r̄ practici ē bonū in ordine ad
 particulare opabile. r̄ hoc est q̄d addit Aref. q̄
 d̄nt illi intellectus deo q̄ est simplr. i. vlr q̄d
 spectat ad intellcū speculatiuū. r̄ q̄dammodo
 .i. particulariter q̄ spectat ad intellcū practici
 ex q̄ expōne sumit q̄ eadem est opatio intellec
 tus speculatiui r̄ practici. Unde ex vtraqz ex
 positōe accipit q̄ intellectus practicus r̄ specu
 latiuus nō d̄nt realiter. qz ex p̄ma expōe habe
 tur q̄ non d̄nt penes obiectū. r̄ ex sc̄da habet
 q̄ n̄ d̄nt penes actū. ḡ cuz pōne distinguāt pe
 nes act⁹ r̄ obiecta. sic manifeste p̄z q̄ sunt vna
 potentia.

Querit̄ Utr̄ intellcū p̄ctici r̄ speculatiui
 sint vna potentia. D̄m q̄ sic. qz sunt vna
 pōna scz intellectus possibilis. r̄ hoc sic p̄bat.
 qz intellectus speculatiuus differt a practico
 in h̄. qz intellect⁹ speculatiuus apphendit ali
 q̄d intelligibile absolute. h̄z intellectus p̄ctici
 apphēdit aliq̄d fm̄ q̄ ordinat̄ ad op⁹. sic p̄hs
 apphendit domuz absolute. r̄ artifex fm̄ q̄ fac
 tibilis est in materia. iō intellectus speculati
 uus nō mouet h̄z manet. i. quiescit fm̄ Aresto.
 postea. Ex q̄ sumit tale argumētuz. q̄cquid se
 h̄z accidētali ad rōez pōne hoc nō diuersificat
 rōez illius pōne sicut accidit colorato q̄ sit ma
 gnū vel puuz. r̄ p̄ h̄ q̄ coloratū est magnuz nō
 diuersificat rō visus. h̄z accidit apphēso p̄ in
 lectcū q̄ ordinat̄ ad opus. ḡ ordinatō ad op⁹
 nō diuersificat rōez pōne. r̄ sic intellect⁹ practi
 cus q̄ sic p̄siderat obiectū nō est aliuz ab intel
 lectu speculatiuo q̄ absolute p̄siderat illud.

Arguit. Apprehensiuū r̄ motiuuz sunt di

*De casto / mēoratiua / r̄
 p̄mū q̄ fantasima p̄mū
 r̄ vlr q̄d p̄nter qz scz
 mouet ip̄m p̄nter qz*

*Quis
 p̄nter qz
 vlr q̄d p̄nter qz
 mouet ip̄m p̄nter qz*

*Hic casto q̄
 p̄nter qz
 vlr q̄d p̄nter qz
 mouet ip̄m p̄nter qz*

De Anima

neria genera potētiar. sed intellectus speculati-
uus ē apphēnsiuus et pēcticus ē motiuus. q̄ sūt
diuersa genera potētiar. Dōm q̄ duplex ē mo-
tiuus. aliq̄d est motiuus exequitiuus motus. et tūc
potētia motiua pncipaliter cōsistit i corde in ner-
uis et i musculis exequētibz motū. et illo mō
motiuus est realr distinctū ab apphēnsiuo. qz
tale motiuū nō est cogitūū nec apphēnsiuū
Aliud ē motiuū qd̄ unpat motū. et tale nō est
distinctū ab apphēnsiuo ymo ē apphēnsiuus.
Un̄ Arel. postea dī. q̄ intellectus appetitus et
fantasia sunt pncipiū motiuū sine potētia locali-
ter motiua. Per hoc q̄ dōm est q̄ intellectus pē-
cticus ē pncipiū motiuū quasi dirigēs motū
nō quasi exequēs motū. et h̄ pncipit sibi s̄m mo-
dū sive apphēnsionis. apphendit ei aliq̄d s̄m
q̄ ordinabile ad opus.

Arguit. Diuersa rō obiecti diuersificat po-
tentiā. s̄z obiectū intellectus speculatiui ē ver-
et obiectū intellectus practici ē bonuz. q̄ intel-
lectus speculatiuus et practicus nō sunt vna po-
tētia. Dōm q̄ obiectū intellectus pēctici nō
est bonū. qz bonū est obiectū volūtatis cui sit
appetibile. S̄z obiectū intellectus pēctici ē ve-
rū nō absolute sumptū s̄z ordinabile ad res ex-
teriores in q̄bus inuenit bonuz. et iō quodam
mō intellectus practicus extēdit speculatiuū. et
hoc ē qd̄ dīa solet q̄ intellectus speculatiuus ex-
tēdit s̄z sit practicus. qz s̄z extēdit se ad res exte-
riores s̄m q̄ sunt i rez natura. Intellectus at̄
speculatiuus solū opatur circa rez ab intra et n̄
ordinat suos pceptus ad opus. Et ex isto vltē-
rius pōt sumi sicut aliq̄ dicūt quō d̄nt spēs i-
telligibilis et ydea artis. qz sunt idēz s̄m rez s̄z
d̄nt s̄m rōez. Spēs em̄ intelligibilis d̄r s̄m
q̄ absolute aliq̄d p eā intelligim̄. Et d̄r ydea
s̄m q̄ p intellectū practicu ordiat ad op̄. Alij
en̄ pbabilius dicūt q̄ ydea sit s̄bz intelli-
gibile practicu qd̄ nō est subiectine i intellectu
sicut spēs intelligibilis s̄z soluz obiectine sicut
etiā verbū intelligibile speculatiuū.

Querit. Utz sunt plures potētie in aīa ima-
teriales q̄ tres. Dōm q̄ sunt ibi tm̄ tres im-
ateriales agēs. intellectus possibilis et voluntas
Cuius rō est. qz ad faciendū actu oīa intelli-
gibilia sufficit intellectus agēs. et ad suscipienduz
actu intelligibilia et ad ea cognoscenduz suffi-
cit intellectus possibilis. Pro inclinatioe autē
ad talia intelligibilia sufficit volūtās. cuius q̄ n̄
sunt plures opatōes nō sūt et̄ plures potētie in
anima rōnali.

Arguit. Intellectus i actu. intellectus i ha-

bitu. intellectus adeptus. et intellectu s̄ erotē
sunt etiā potētie nō enumerātur hic. q̄ sunt plu-
res q̄ tres. Dōm q̄ oīa ista sunt vna potētia
s̄m rō. s̄ intellectus possibilis d̄nt tm̄ s̄m rōez
qz intellectus d̄r possibilis s̄m q̄ est in potētia ad
spēs intelligibiles. d̄r em̄ possibilis q̄ potētia
recipe spēs intelligibiles. Et d̄r intellectus in
habitu s̄m q̄ actualr acq̄sinit spēs intelli-
gibiles. S̄z d̄r intellectus in actu. qz actualiter vti-
tur illis spēs s̄c aliq̄s actu intelligēs. S̄z
d̄r intellectus adeptus. qz acq̄sinit sibi omēs
spēs intelligibiles. q̄lis intellectus fuit i primo
hoīe. s̄. Aday et in christo. Et addunt aliqui q̄
postq̄ intellectus possibilis ē factus adeptus
tūc cōiungit sibi intellectus agēs vt forma quia
nisi sic intellectus agēs eēt frustra. qz tūc non
h̄z abstrahere spēs itelligibiles cū habeat eas
q̄ oīz vt intellectus agēs sibi cōiungat vt forma
vel spēs intelligi bil. et tūc vltērius addunt q̄
intellectus possibilis vt sic posset intelligere sub-
stātiā separatas de q̄ inferi dicit. D̄r at̄ intelle-
ctus erotē q̄ intelligit p̄ eleuatōez sicut ille in-
tellectus q̄ intelligit p̄ singularē influentiā di-
uini lūis sicut sc̄ns Paulus intellexit.

Arguit. Sinderesis et p̄scia etiā spectāt ad
aīaz rōnalez. q̄ erūt plures potētie aīe rōnalis
Dōm q̄ ista ponātur in aīa rōnali nō sicut po-
tētie sed sicut habitus vel actus. qz sinderesis
noiat habitū assensiuū pncipioz i practiciis
vl̄ agibilibus. Sicut em̄ intellectus s̄m q̄ in-
tellectus s̄git habitū assensiuū pncipioz pri-
moz et spectat ad intellectū speculatiuū sicut in-
derezis ponit i intellectu practico ad assentiē-
dūz pncipijs practiciis. et iō quilibet hō natura-
liter assentit pncipijs pēcticiis. sicut assentit il-
li pncipio. Quē bonuz ē facienduz et tū nō sp̄
facit h̄. qd̄ at̄igit ex appetitu inferiori et ex fan-
tasia sicut inferius patebit. S̄z p̄scia s̄git actū
sicut p̄z ex noīe p̄scie. qz p̄scia ē applicatō sc̄ie
s̄m ordinē ad aliq̄d opabile. et ille actus orit̄
ex sinderesi s̄m quā sinderesim ip̄e intellectus ex-
precat ad optima. et iō ponit quōq̄ p̄scia p̄ tali
habitu. et sic d̄r p̄scia sp̄ manere p̄pter sinderē-
sim. vñ etiā sit iuramētuz p̄ p̄sciam. i. p̄ natura-
le indicatoriūz qd̄ est in situ hoī p̄ diuiaz sc̄iaz
sicut q̄ possumus iurare p̄ deū inuocādo deū
in teste. ita etiāz possumus iurare p̄ p̄sciaz que
est imago diuine sc̄ie.

Arguit. Rō superior et rō inferior sunt i aīa
rōnali q̄ adhuc sunt plures q̄ tres. Dōm q̄
iste due d̄nt itez inueniunt i vno intellectu.
s̄z possibili q̄ s̄m rōez distinctus d̄r superior et
inferior. D̄r em̄ intellectus possibilis rō superior
m iij

Duplex
motiuus

De ymaginibus et figuris in libro primo...

Handwritten marginal notes in the top left corner, including 'Sicut dicitur in libro primo...' and 'ad hoc dicitur...'.

Im q intelligit deū r subas separatas. r hoc ē qd dicit Aug. q rō supior est q intendit eter- nis cōspiciendis r cōsulendis. p̄piciendis p̄ i tellem̄ speculatiū. r cōsulendis p̄ intellem̄ p̄c tium. Et p̄ opposituz d̄ rō inferior q̄ intēdit istis inferiorib⁹ corruptibilibus p̄piciendis p̄ intellem̄ speculatiū r cōsulendis p̄ intel- ctū practicu. Unde p̄ aliq̄s in aliquā op̄ra tione p̄cedere q̄nq̄ ex rōe supiori r tunc marie meret̄ premiū eterm̄. Exēpli grā. aliq̄s p̄t vi sitare ecciaz qz hoc placet deo r ab eo p̄cipitur et sic facit illud opus ex rōne supiori. Alio mo do p̄t visitare ecciaz qz ē honestū apud hoies. et sic hoc opus p̄cedit ex rōne inferiori.

Arguit. Aref. dicit. vi. et bico. q aliud ē p̄n cipiū q̄ aīa cognoscit necessaria. r aliud est p̄ quod cognoscit cōtingentia. qz p̄ rōez supiorē cognoscit necessaria. s̄z p̄ inferiorē cōtingentia q̄ vident̄ esse alia p̄ncipia. Dm̄ q̄ ē duplex p̄ncipiū cognoscēdi scz p̄mū r h̄ est habit⁹. et tunc est vez q̄ ē aliud r aliud p̄ncipiū cog- noscēdi. qz est aliud habitus q̄ cognoscimus supiora necessaria scz deū r suā essentia. r alia que ad deū spectāt quie sapia. Et est aliud ha bitus q̄ cognoscit inferiora scz scia vel opinio. Aliud ē p̄ncipiū cognoscēdi p̄mū qd ē po- tētia. r tūc est idēz p̄ncipiū intelligēdi p̄tingē tia r necessaria scz intellect⁹ possibilis. r de illi p̄ncipio nūc loq̄mur qd scz ē potentia.

Duplex p̄ncipiū

aliud

Abstractione autez

Ex quo Ar. sup̄ dixit q absq̄ fantasmate aīa non p̄t intelligere r fantasmata sunt silitudi nes rez materialū. Dic p̄n̄r oñdit quō intel ligi p̄nt mathematicalia ex q̄ ipa non vident̄ eē i materia s̄z abstracta sunt a materia. r vult Aref. q̄ q̄uis mathematicalia nō sunt i mate ria sensibili q̄ scz ē determinata q̄litatibus sensi bilib⁹. sunt tñ i materia imaginabili. i. in ma teria accepta cū q̄ritate. r iō etiā mathemati calia p̄nt h̄c fantasmata q̄bus intelligantur. Est tñ vez q̄ intellectus i intelligēdo mathe- maticalia sepat ea a materia sensibili.

Utrum autez con

Dic mouet q̄oz circa illa que sunt simplr se- parata a materia. sicut sunt sube separe. Et di cit q̄ posterius p̄siderādūz ē scz i metaphisica lib⁹. Utr̄ p̄rigat nostrū intellem̄ nō sepatum a magnitudie. i. corpe intelligere aliqd̄ separa toz. i. aliquā subaz separataz ex q̄ em̄ ille s̄bbe nō habet fantasmata. sic simplr apparet q̄ ille nō sunt intelligibiles a nobis p̄ hoc statu.

Querit. Quare Aref. nō soluit istā q̄oz. Dm̄ q̄ ista q̄o nō p̄t hic solui. qz nondū est maifestuz aliq̄s esse subas separatas. nec mani- festū est que r q̄les sint substantie separe. S̄z ista q̄o non p̄t solui nisi sciat essentia subaruz separataz. r iō hec q̄o spectat ad metaphisicum q̄ determinat de substantijs separe. r tñ nō inue nit soluta a metaphisi. r h̄ p̄t esse ex aliq̄ trū cūz. qz l' p̄lemētuz illi scia ad nos nondū p̄ ueit. vel qz liber nō est ad nos trāslatus q̄uis etiā sit factus. l' qz Aref. occupat̄ morte r pre uētus nō fecit vltimos libros. Uel p̄t dici qz Aref. aliq̄liter r̄it ad istāz q̄oz scdo metaphi. cū dicit q̄ intellectus n̄ se h̄z ad ea q̄ sunt ma nifestissima nature. q̄les sunt sube separe sicut oculus nycticoracis ad lumē sol. Et. ix. meta- phi. dic. q̄ intellectus n̄ nō habz se ad imma terialia sicut cecitas.

Querit Utr̄ in hac vita possi⁹ intelligere subas separatas. Dm̄ q̄ duplex ē cognitō de s̄b stantijs separe. scz cognitio q̄ ad qz est. qz scz sunt in rez natura. r sic possumus h̄c noticiā de eis. sic em̄ Aref. ex motu inuestigat numerū subaz separataruz. xij. metaphi. r h̄ ex motu cor porz celestiu. Alio mō p̄t aliqd̄ cognosci q̄ ad qd est. que ē p̄fecta cognitō. r sic aīa huāna in hac vita non p̄t cognoscere subas separatas. Cui⁹ rō est. qz sp̄s intelligibilis substantie se- parate non p̄t venire ad intellem̄ nostruz in hac vita. qz talis sp̄s recipit̄ ex fantasmate. s̄z eti- am nō habet sp̄s intelligibiles i intellectu. et iō res naturales p̄nt cognosci q̄ ad quid ē. qz h̄nt sp̄s intelligibiles apud intellectū. Sed hic est cōsiderādūz q̄ fm̄ opinionē Platonis primo intellecta a nobis sunt substantie sepa- rate. quia ip̄e posuit ydeas immateriales que sunt p̄rio a nob̄ intellectu. Auerois aut̄ dicit q̄ possumus intelligere substantias separatas per continuatōez intellectus possibilis ad in- tellectum agentem quem ip̄e dicit esse substan- tiam separata. Modus autē vnionis fm̄ euz talis est. quia cum intellectus agens se habeat vt lumē eodē mō accipit̄ intellectus agens i in tellectum possibilem sicut nunc recipit̄ lumen corporale in visum. sed lumen corporale reci- pitur simul in visum cum obiecto scz cum co- lore. ergo etiam intellectus agens recipitur in intellectū possibilem simul cū obiecto intel lectus. qz ergo in fine intellectōis omniā re- rum speculata p̄fecte vnionitur intellectui pos sibili. s̄z etiā tūc p̄fecte vnit̄ ei intellectus agēs et cū iste intellectus agēs sit substantia separe

Duplex p̄ncipiū

regnum

V. possing ve uzo an rognitioe hie p...
De   **82**   **anima**

fm euz. g sil intellectus possibilis agnoscat ma-
terialia et imaterialia. et in h die Averrois co-
sistere hois felicitate. h hec opinio multiplici-
ter deficit. Prmo qz p supposit intellectus agentis ee
subas separatas qd est pus repbarus. qz pbatus
e q intellectus agens sit accns aie. vnde si fm
veritate intellectus agens vniat intellectui possi-
bili. tunc adhuc no cognoscerem subas sepa-
tas. qz accns no sufficiet ducit in noticiā sb
stantie. si tñ suppositus eet vex tñc ista opinio
haberz apparetiaz. Secdo deficit ista positio qz
si intellectus agens esset suba separata tunc illa no
vniat intellectui possibili p sua subas sz solu
p lumē vel p aliqd accns. sicut nunc in fili pu-
pille oculi vniat lumē solis et no suba solis. sic
etiā possit lumē illius sube vniat intellectui n-
ar suba. Tercdo deficit i hoc qz dicit q ista sba
vniat nobis p hoc q intellectus nr haberet
cognitōez oim rez. hoc em dicit hz duplices
defectū. Prmo qz n p alicui ptingere q heat ag-
nitōez oim rez et h loquēdo de intellectu possi-
bili de q hic loquimur. qz sunt multe spēs arbor-
plataruz et aialuz in diuersis regionibus et p-
cipue in paradiso terrestri in q oia indiuidua
fructuū dñit spē que p intellectū cognosci nō
pnt. Secdo qz si vniat nob spēs intelligi-
biles oim rez naturaliu tñc adhuc sube sepa-
rate nō essent intellectui nro vniabiles. qz sube
separate excedit pfectōez oim rez naturaliu
Tercz deficit q ad hoc qd dicit in hoc ee hois
felicitate. qz fm phos felicitas cōsistit in opti-
mo intelligibili sz optimū intelligibile nō est
suba separata sz ipse deus. et sic videt ista opinio
reprobata tanqz fallā.

Arguit. Sile a simili agnoscat. sed sube se-
parate sunt magis siles intellectui nro qz res
materiales qz intellectus e imaterialis. **Di-**
cendū q sz intellectus sit magis silis substan-
tijs separatis i silitudine nature que nō est cā
cognitōis. tñ nō in silitudine pportōis q est
causa cognitōis.

Arguit. Excellentia intelligibilia maxime
pfiat intellectū. g intellectus nr maxie dz in-
telligere subas separatas. **Ddm** q excellentia
intelligibilia maxie pfiat intellectū illuz a q
pnt cognosci. sz sic nō est de substantijs separa-
tis i ordine ad intellectū nostruz. **2°** rō est. qz
sicut in sensu sensibilia pportōnata cognoscū-
tur p sensuz. ita etiā in intellectu solū pportō-
nata intelligibilia agnoscutur p intellectū. ta-
lia at nō sunt sube separte in ordine ad intelle-
ctū nostrū sz ista materialia. ex q em intellectus
noster e prius in pōnā et parti in actu. sic potius

intelligit res materiales q hnt materiā p quā
parti sunt in pōnā et hnt formā p quā partim
sunt in actu.

Arguit. Si sube separte nō intelligūt a nob
sz sunt frustra. qz sunt naturalit intelligibiles
si g nō intelligūtur g sunt frustra. **Ddm** q
quis nō intelligātur a nobis sufficit tñ q in-
telligātur a seinnice et a deo. et eas itelligi a no-
bis nō est finis subaz separarū. g licet non in-
telligātur a nobis n tñ sunt frustra. qz frustra
dz qd ordinat ad aliquē finē que nō attingit.

Arguit. Sensus agnoscat oia sensibilia. g
intelligit intellectus oia intelligibilia. pna t3
a sili. **Ddm** q nō est sile nec ex pre pōnē nec
ex pre obiecti ex pre potētie nō est sile qz hō h3
pfectos sensus et iō pt oia sensibilia agnoscere
sz nō h3 pfectū intellectū et iō nō pōt oia intel-
ligibilia cognoscere. Ex pre obiecti. qz oia sensi-
bilia pnt immutare sensuz. sz nō pnt oia intel-
ligibilia imutare intellectū sz solū illa q hnt fa-
tasmata apud sensuz. qz ex illis fantasmatis
resultat spēs intelligibiles ad intellectū.

Querit. Utz possumus deuenire in cog-
itōez subaz separataruz ex rebuz materialibus.

Ddm q possumus deuenire i eaz noticiāz
q ad quia e. qz scz habet ee sicut Aref. xij. meta-
phisice ex numero motuū corpoz celestiu pro-
bat numerz aiaruz nobiliū que sunt sube sepa-
rate. sz nō quo ad qd e. qz ista materialia mul-
tū distāt a pfectōe subaz separataruz. et iō ex eis
nō pōt cognosca qditas subaz taliuz. euz non
sunt p puz effectus subaz separatarū.

Arguit. Aref. dicit. ix. metaphi. q intellectus
noster non h3 se ad imaterialia sicut cecitas
g sicut visus. sed visus cognoscat visibilia. ex-
go intellectus nr cognoscat imaterialia.

Ddm q q ad quia est nō h3 se intellectus nr si-
cut cecitas. sz q ad quid est et p statu h^o vite h3
se sicut cecitas. et hoc habet ex Aref. ij. metaphi-
sice q sic dicit. q sicut se h3 oculus nycticoza cō-
ad lumē solis. ita se h3 intellectus nr ad mani-
festissimā nature. i. ad subas separatas. sz mani-
festū est q oculus nycticozatis nō pōt cognos-
cere solē nisi in vmbra siue i effectū e^o. nō ei pt
pfecte intueri radios solares. ita intellectus nr
q est debilis i virtute intellectuali nō pōt intui-
eri naturā subaz separatarū sz solū vmbra ea-
rū scz effectū. et ex effectū possumus deuenire in
noticiā earuz quo ad quia est.

Arguit. Scientie sunt de substantijs sepa-
ratis. sed scie acquiruntur p demonstrationes
cuius mediū est diffinitio. g substantie sepa-
rate cognoscuntur p diffinitōez et p pns p ipsuz
m uij

Multiplicitas
opinio infra

quod quid est. Dōm q̄ dupl'r de aliq̄ habet scia
Uno mō pprie q̄n ppria passio demonstrat de
subiecto p̄ ppria p̄ncipia t̄ talis sciētia est per
diffinitōem eius de q̄ est scia. Alio mō de aliq̄
est scia impprie p̄ modū remotionis. quia sc̄z
aliquid remouet de aliquo qd̄ in alio reperit t̄
illo mō habetur scia de sub̄stātijs sepatis t̄ talē
sciam nō oportet esse p̄ diffinitōem sed p̄ com
paratōem vni rei ad aliam rem. sic aut̄ comp
amus res materiales ad subas sepatas t̄ dici
mus q̄ sube separte sunt in corp̄e insensibiles et
inanimate t̄c.

Arguitur. Nos possumus cognoscere aīaz rō
nalem quo ad subam ergo etiā possumus cognos
cere subas sepatas quo ad qd̄ est. nōa tenet. qz
aīa rōnalis pōt separari a materia sc̄z a corpore.

Dōm q̄ nō est simile de anima rōnali t̄ sub
stātijs sepatis. quia intellectus noster pōt natu
ralit̄ cognoscere pprius effectū aīe rōnalis qui
pprius effectus est intelligere cū discursu sed nō
possumus naturalit̄ intelligere ppriū effectū
subarū sepatarū sed solū effectū cōem qui ē in
telligere. Sed ē cōis regula q̄ pprius effectus
ducit in cognitōez cause quo ad quid est. sed ef
fectus cōis solū facit cognoscere causam quo
ad quia est. quia effectus pprius orit̄ ex pprie
etate alicuius rei sed sic nō orit̄ effectus cōis t̄
ergo non est simile

Arguit. Solū illa cā non cognoscit̄ p̄ suū
effectū que in infinitū distat ab effectū suo sic
est deus. sed sube separte nō distat in infinitū
ab eoz effectib⁹ q̄ sunt ista inferiora. q̄ pōt co
gnosci per illos effectus. Dōm q̄ si aliqua
cā in infinitū distat ab aliq̄ effectū tūc effectus
nō pōt ducere in cognitōez cause nec q̄ ad gen⁹
nec q̄ ad dīnāz sed bene q̄ ad qz est. t̄ iō ex crea
turis nō possumus cognoscere genus rei nec dif
ferētiāz qz nullū eoz h̄z. sed si aliqua cā distat
ab effectū fm̄ finitū tūc possumus p̄ effectus
duci in cognitōez generis sc̄z nō in cognitōez
dīnē. sicut est in sub̄stātijs sepatis qz cognosci
mus eas ec̄ in genere sube sc̄z nō cognoscimus
dīnās eaz. qz dīnē in eis sumūtur fm̄ diuer
sos gradus intellectualitatis qui sunt nobis
simpliciter ignoti.

Arguit. Videt̄ q̄ nullo mō possumus cog
noscere subas sepatas nec q̄ ad gen⁹ nec q̄ ad
qz est. p̄bat. qz oīs cognitō sumitur fm̄ fantas
mata. sed sube separte nō habet fantasmata apd̄
sensum. q̄ non pōt intelligi. Dōm q̄ dupl'r
aliq̄d intelligit̄ p̄ fantasmata. Uno mō p̄ fan
tasmata ppria q̄ sunt fantasmata rei intellecte
et sic corpalia intelligūtur p̄ fantasmata t̄ nō

immaterialia vt p̄bat argumentū. Alio mō
aliquid intelligit̄ p̄ fantasmata aliarū rerū. et
sic immaterialia pōt cognosci t̄ intelligi p̄ fan
tasmata. si em̄ aliq̄s velit intelligere deū tūc
intelligit aliq̄d sicut lumē. si at̄ indiuisibilia
tē dei tūc intelligit aliq̄d sicut punctū. Jam
manifestus ē q̄ fantasmata lumis vel p̄cti nō
sunt fantasmata dei sc̄z sunt fantasmata aliena
quibus ducimur i cognitōez dei.

Arguit. Alia eris in hac vita pōt rapi a sen
sibus. t̄ tūc pōt intelligere subas sepatas i hac
vita. Dōm q̄ duplex ē cognitō aīe. Una ē
pure naturalis t̄ fm̄ hanc cognitōez non pōt
suba separata intelligi q̄ ad qd̄itatez i hac vi
ta. Alia est cognitō anime gratuita que fit per
alienatōez a sensibus t̄ p̄ raptūz. sicut sanctus
Paulus dicit se fuisse raptū in terciū celū. i.
in celū trinitatis. t̄ tali cognitōe nō est incōne
niēs aīaz cognoscere subas sepatas. nūc antez
loq̄mur de cognitōe naturali aīe. q̄ at̄ illa cog
nitō raptus nō sit naturalis p̄z ex raptu sanc
ti Pauli q̄ dicit se nescire an i corpore fuit vel
extra corpus. sic em̄ dicit Nescio an i corpore
fui vel extra corpus deus scit nō mentior.

Hunc antez de ani

Postq̄ Ares. determinauit de duplici intelle
ctu sc̄z agente t̄ possibili. Hic p̄r ostendit qd̄
sentiendūz sit de natura anime. t̄ vult q̄ natu
ra anime est q̄ anima est quodammodo omīa
Quod sic probat. qz omnia que sunt vel sunt
sensibilia vel intelligibilia. sed anima est illa.
q̄ est omnia. Minor patet qz sensus est sensu
bilia p̄ confirmitates p̄portōis ad sensibilia
et intellectus ē intelligibilia p̄ p̄portōez ad
intelligibilia. Et ideo secatur scie t̄ sensus sic
res. i. diuidūtur sensus t̄ scie sicut res diuidū
tur. qz sicut ens diuidit̄ in ens in actu t̄ ens i
potētia. ita etiā est sensibile aliquod fm̄ actūz
et aliquod fm̄ potētiā quod ideo dicit Ares.
quia res sensibilis in potētia non est sensus.
nec res intelligibilis i potētia est intellectus.
sed res sensibilis in actu est sensus. t̄ res intel
ligibilis in actu est intellectus. quia dum res
actu intelligitur tūc habet speciem intelli
gibilem in intellectu. t̄ ex hoc habentur due au
toritates. Prima autem est q̄ anima est quo
dammodo omnia. Secunda est. scientie secā
tur sicut t̄ res.

Queritur. Utrum intellectus istius vlti
me autoritatis posset sic intelligi sicut com
muniter solebat allegari sic scilicet q̄ tot sunt

sciencie quot sunt res. Dd̄s q̄ nō fm̄ int̄ctōz
p̄hi in textu. sed h̄z istū intellectū q̄ sciencie secā
tur. i. diuiditur quēadmodū z res. s. in actū z
pōnam. Pōt tñ ex illa expositōe elici alius cō/
mūnis intellectus z hoc sic. qz si sciencia z res
h̄nt p̄formitatē sic q̄ scia in actū ē res scita fm̄
conformitates. ergo tot sunt sciencie quot sunt
res diuersimode cōsiderabiles. Unde p̄t sic in
telligi q̄ scie secant sicut res accepte fm̄ forma/
les rōes cōsiderādi que formales rōes sumūt
fm̄ ordinē ad p̄ncipia z passiones.

Necessesse est autem.

Hic Aresto. ont̄ quō different antiqui dixerūt
animā esse omnia h̄ntes falsam opinionē. z q̄
modo aia est oia fm̄ veritatē z hoc sic. qz anti/
qui dicebant aiam esse omnia fm̄ naturam. qz
scz anima esset natu. aliter composita ex omni/
bus rebus intelligibilib⁹ sic q̄ haberet in se na/
tura. omnes res intelligibiles. sed Arest. nō
vult q̄ aia sic sit oia. sed aia est omnia fm̄ sp̄m̄
intelligibilem v̄l sensibilem siue fm̄ p̄portionē
z hoc sic p̄bat. Quia lapis nō est in aia s̄ sp̄s
lapis ergo res nō est in aia fm̄ naturā sed
fm̄ sp̄m̄. i. ymaginē. z idō assimilāt anima ma/
nu quia sicut manus est organū organoz. i.
man⁹ dat loco oim organoz. qz sicut hō p̄ ma/
nus p̄t sibi p̄parare omnia factibilia ita p̄ ani/
mam p̄t facere omnia itelligibilia z sensibilia
z ideo aia est sp̄s. i. factua oim sp̄ez itelligi/
bilū quoad intellectū agentem aut receptiua
oim sp̄ez intelligibilū q̄ad intellectū possibi/
lem. z est forma receptiua sp̄ez sensibilibū quo
ad sensum. Alius aut̄ textus habz q̄ anima in/
telligat sp̄s sp̄ez. i. naturas rep̄ntatas p̄ sp̄s
intelligibiles.

Arguit. Om̄e obiectū est i pōna s̄ lapis ē
obiectū aīe q̄ad intellectū. q̄ est in aia quoad
intellectū. Dd̄m q̄ duplr̄ aliqd̄ est in aīa.
Uno mō subiectiue sicut sp̄s sensibil̄ est i sen/
su z sic albedo ē in pariete. z isto mō lapis non
est in aia sicut dicebāt antiqui s̄ species lapi/
dis. nō accipiēdo sp̄m̄ p̄ natura s̄ p̄ sp̄e intel/
ligibili q̄ est ymago rei intellecte. Alio mō ali/
qd̄ est in aia obiectiue qz. s. obijct̄ pōne aīe per
aliquā sp̄m̄. z sic lapis ē in aia sic oēs alie res
p̄ncipaliter intelligibiles.

Querit. Utz in aia intellectiua sit aliq̄ me/
moria. Dd̄m q̄ sic. qd̄ p̄z autoritate text⁹ qz
textus dicit q̄ species lapidis sit in anima. ex q̄
sequit̄ q̄ intellectus tenet in se sp̄m̄ lapidis et
aliaz rez intelligibilū. Item Aresto. dixit su/
pra q̄ anima sit locus speciez. Rōe p̄bat sic qz

de rōe memorie est p̄seruare sp̄s. sed intellect⁹
possibilis p̄seruat sp̄s ergo in eo est memoria.
Minor p̄bat quia vnū quodqz recipit ad mo/
dum recipientis sed intellectus est magis sta/
bilis z imobilis q̄ materia corp̄alis cū sit im/
materialis z incorruptibilis sed materia corpo/
ralis tenet formas dū p̄ eas nō opat̄. sic ignis
habz calorē dū nō calefacit. ergo multo magis
intellectus retinet formas dū p̄ eas nō opatur
sed forme intellectus sunt species intelligibiles
ergo manēt etiam in intellectu dum p̄ eas nō
opat̄ z hoc est de rōe memorie.

Arguit. Memoria ē p̄teritorz vt d̄z in libro
de memoria z remiscētia. s̄z intell̄s nō est p̄teri/
toz qz abstrahit ab h̄c z nūc. q̄ intellect⁹ nō est
memoria Dd̄m q̄ p̄teritio p̄t ad duo referri.
Primo ad obiectū cognitū sic scz q̄ obiectū co/
gnitū fuerit p̄teritū. Alio mō q̄ad actum cog/
nitionis. tunc est d̄m q̄ in memoria sensitiua
est duplex p̄teritio dicta. s. tam quoad obiectū
q̄ q̄ad actū. sed in p̄te intellectiua saluat̄ soluz
ratio memorie quātū ad actum cognitionis z
nō q̄stuz ad obiectū. quia obiectum intellect⁹
scz v̄l nō subiacet tpe sed abstrahit a tēpe. sed
actus intelligēdi est quidā p̄ricularis actus et
ideo subiacet tpe. z ideo tūc memoramur i tpe
in p̄te intellectiua q̄n̄ coḡscim⁹ nos p̄ intellect⁹
se s̄ memoria sensitiua est q̄ad p̄teritū obiecti/
ue qz de p̄nti nō est memoria sensitiua nisi fm̄
q̄ p̄ns est aliquo mō p̄teritū z fm̄ q̄ p̄ns acci/
pit in rōe alicui⁹ p̄teritionis.

Arguit. Act⁹ intell̄s nō subiacet tpe. p̄bat
qz intellect⁹ human⁹ est sup̄ tps ergo etiaz act⁹
ei⁹. qz ec̄ est sic de intellectu substantiaz separataz

Dd̄m q̄ intellect⁹ noster capit̄ duplr̄. Uno
mō fm̄ p̄pria naturā fm̄ scz q̄ est imaterial. et
sic nō mēsurat̄ tēpe continuo nec etiā actus ei⁹
z idō actus substantiaz separataz nō mēsurat̄ tpe
continuo s̄ discreto. Alio mō accipit̄ intelec/
tus noster fm̄ q̄ intelligit̄ p̄ fantasinata z quia
fantasinata sunt in organis corp̄alib⁹ sic actus
intellectus ex ea p̄t mēsurari tēpe. z ideo
oparōnes anime separte nō mēsurant̄ tēpe sed
fiūt in instanti sic q̄ qlibet opatio p̄ se fit in in/
stanti sicut iā in substantiis separatis cōtingit sed
nō oēs oparōnes fiūt in vno instāti sed qlibet
opatio h̄z distinctū instans

Querit. Utz memoria intellectiua sit eadē
cū intellectu Dd̄s q̄ sic qz mēoria ē intell̄s
possibil. qd̄ sic p̄z qz idē est obiectū vtriusqz. s.
q̄ditas rei material̄ q̄ vt cognoscibil̄ est obiec/
tū intellect⁹ possibil̄ z eadē q̄ditas vt retēta per
sp̄m̄ est obiectū memorie.

Arguitur Aug^o. dicit q tres sint vires ani
me scz memoria intelligentia z voluntas. ergo
memoria est alia poña ab intellectu. Dicen
dñ q vis capiẽ duplr. Uno modo p poña ani
me z sic nõ sunt tres vires anime quia vis sine
moratua est eadẽ cuz intellectua. Alio modo
accipit p pprietate ipsius anime. z tñc vna po
tentia pot habere plures vires id est plures pp
etates. sicut intellect^o possibil^{is} hz vim retinedi
spēs. z sic vocat memoria. etiã habet vim cog
noscedi z sic vocat intelligentia. Et sic pot sol
ui aliud argumẽtũ qd sumit ab eodẽ Aug. q
intelligentia orit ex memoria. sed idẽ nõ oritur
a seipso. ergo intelligentia nõ est memoria. Dd̄z
q duplr aliquid orit ex alio. Uno modo sicut
poña a poña. z sic intelligentia nõ orit a memo
ria vt pbat argumẽtũ Alio mō aliqd oritur ex
alio sic act^o ex actu. z sic intelligentia orit ex me
moria. qz ex illo actu q aliq̄s pseruat spēs qd
spectat ad memoriã orit ali^o act^o scz act^o intelli
gendi q spectat ad intelligentiã.

Arguitur. In potẽtijs sensituius e alia potẽ
tia cognitiua z alia reseruatua. ergo etiã intel
lectus possibilis debet eẽ vna poña z memoria
alia. pna tenet a sili Dd̄m q nõ est sile. quia
poñe sensituiue sunt corpales sed in corpali bñ
est idem bñ receptiuum z reseruatuum qz humi
dñ bene recipit z sicẽ bene reseruat. sz in incor
pali bñ idẽ esse receptiuũ z reseruatuum. Scd̄o
dicendũ est q pñs z pteritũ pnt esse dñe potẽ
tiã sensituiuã sed non intellectuiuã. cñ g me
moria accipiat penes pteritũ sic p̄t diuersifica
ri poña sensitua z nõ intellectua.

Quoniam aut pre.

Quia Aresto. iã dixit q intellect^o e oia intelli
gibilia. posset aliq̄s credere q intellect^o nõ depẽ
deat a sensu in sua opatõe cñ habeat apd se spe
cies intelligibiles. Probat g Aresto. q etiã in
tellectus hñs spēs intelligibiles indigeat sen
sib^o in sua opatione. qd sic pbat qz vnũ qd qz in
telligit sicut hz esse. sed res a nobis intellecte ñ
sunt pter magnitudines sensibiles tãq̄z separe
ab eis sicut dicit Plato. ergo oportet si homo
debeat discere scientiã vl si debeat de nouo intel
ligere vtendo scientiã habita oportet q sp vtat
sensu qz oportet qz formet sibi aliqd fantasma
in q videat illud intelligibile. z hoc est qd dic
Aresto. Necessè est cñ intellect^o speculat. i. specu
latiue cognoscat siml aliqd fantasma speculati
Deinde addit qd sit fantasma dicẽs q fantas
mata sunt sensibilia accepta sine materia. i. sine
conditionib^o materie.

Quent Utz necesse sit aiã intelligere cñ
cõuersione ad fantasmata. Dd̄m q necesse eẽ
aiã rõnalem p statu hui^o vite intelligere cum
cõuersione ad fantasmata. qd pbat autoritati
b^o rõnib^o z signis. Autoritatib^o Aresto. in hoc
tercio q dicit q intellect^o passiu^o est corruptibi
lis. i. sensus interior. z sine hoc nihil intelligit
aiã. i. sine sensib^o interiorib^o in quib^o sunt fan
tasmata. Scd̄o compando sensum ad intellec
tuz dicit q nequaq̄s aiã sine fantasmate intel
ligit Tercio in hoc textu dicit q cñ intellectus
speculat necesse eẽ aliqd fantasma speculati. Se
cũdo pbat trib^o rõnib^o. Prima sumit ex parte
anime. Scd̄a ex pte obiecti. Tercia ex parte
spci intelligibil. Prima stat i hoc Mod^o opã
di seqtur modũ essendi. sed aiã p̄iuncta corpi
habet modũ essendi in corpe. ergo etiã hz mo
dũ opandi per corp^o. ergo oportet q vtat orga
nis corpali bñ in suis opationib^o. talia sũt orga
na hñt in se fantasmata ergo intellectus intelli
git p fantasmata. Scd̄o pbat ex parte obiec
ti intellectus z stat rõ in hoc. Obiectũ intellec
tus est qditas rei material. illa sũt qditas non
hz esse per se subsistens sicut dicit Plato. sz hz
esse in particularib^o. ergo etiã illa qditas nõ p
fecte intelligit nisi fm ordinẽ ad particularia.
sz particularia hñt pñtari per fantasmata. ergo
oportet q intellect^o intelligat cñ p̄uersione ad
fantasmata. Tercia rõ stat in hoc. spēs intelli
gibil^{is} abstrahit a fantasmatis nihil aut abstra
hit ab alio nisi habeat naturalẽ cõuersionẽ ad
ipm a q abstrahit. cuz ergo spēs intelligibiles
abstrahatur a fantasmatis ille spēs intelligibi
les hñt naturalẽ ordinẽ ad fantasmata. g oportet
vtum spci intelligibilis fieri p fantasmata
Tercio pbat ex duob^o signis. Primũ est qz in
tellect^o noster etiã postq̄ hz spem intelligibiles
impedit in sua opatione per lesionẽ sensus. vtz
in infirmitatib^o vl in notabili lesiõe vl vulne
ratõe capitis vel ebrietate. oia ei ista impediũt
vtum scie ppter lesiõe sensuũ interiorũ in qb^o
sunt fantasmata. Scd̄m signũ est qz qñcumq̄s
aliq̄s vult aliquã rem intelligere vl vult alias
ad intelligẽdum inducere tñc format sibi aliq̄
fantasmata p modũ exemplor in qb^o exem
plis videat p̄ticulariter hoc q vult vniuersalr
intelligere. z iõ docetẽs alios format varia exẽ
pla vt accipiat aliqd vniuersale dictũ in parti
culari fantasmate.

Arguitur. Habitib^o vtimur qñ volum^o sed
spēs intelligibiles hñt se vt habit^o. g itellect^o
hñs spēs p̄t intelligere qñ vult absqz fantasma
te. Dd̄z q duplices sunt hñt Aliq̄ sunt hñt

quib' utimur absq; aliquo extrinseco. sic sunt intellectus & sinderesis q; sunt habit' assensui p'ncipioz & illis habitib' utimur qn' volum' absq; aliq; extrinseco. Alij sunt h'it' q; ruz vsus dependz ab aliq; extrinseco & illis h'itib' vti nō possum' nisi adiecto tali extrinseco. sic p; exem plani in habitu practico. q; liberalitate vl' magnificētia vti nō possum' absq; p'ccūa. sic eē spē bus itelligibilib' vti nō possum' p' statu hui' vite nisi addāfantasmata extrinseca in q; bus videat illud qd' vniuersaliter intelligitur.

Arguitur. ymaginatio magis dependet a sensu q; intellect' ab ymaginatioe. s; ymaginatio pot' esse sine sensu. ergo intellectus p't esse absq; ymaginatioe. Dm q; ymaginatio & intellectio pnt capi dupl'r. Uno mō q; tū ad primā receptionē spēz in ymaginatioe vl' in intellectu. & sic necessario dependet ymaginatio a sensu & intellect' ab ymaginatioe. Alio mō accipiūt q; tū ad opatōem post receptionē spēz. & sic nō hnt se equaliter q; tunc intellectio dependet ab ymaginatioe. i. a sensu interiori. sed ymaginatio nō dependet a sensu exteriori q; virtus ymaginatiua retinet apd se similitudinē rei p'icularis. et ideo nō indiget alia similitudine rei p'icularis s; intellectus h; apud se similitudinē rei vniuersalis. & ideo etiā in sua opatōe indiget alia similitudine rei p'icularis que est in sensibus interioribus.

Arguitur. Omne q; corrūdet suo qd'. sed id qd' intellect' intelligit est vniuersale. ergo etiā id mediāte quo intellectus intelligit erit vniuersale. ergo intellect' nō intelligit p' fantasma. Dm q; est duplex q; in intellectu. Unū est primū & p'p'riū sc; spēz intelligibil' & hoc ē in intellectu subiectiue. Aliud est q; remotum sc; quo mediāte intellectus inuā ad intelligēdū vniuersale qd' repñtat p' spēz intelligibile & hoc q; est fantasma. & iō intellect' vtes fantasmate nō intelligit singulare nisi qn' vti fantasmate reflexe vt p'us dicitur est de obiecto intellectus. & ex isto p't sumi causa q're sepe obliuiscimur sciētia cū tñ spēz intelligibiles sp' maneant apud intellectū. Rō p't esse quia fantasma ta p'cūta sensib' interiorib' sine qb' fantasmata nō pōt eē vsus sciētie vt p'us dicitū est.

Queritur. Utz cognitō intellectiua dependat a sensu. Dm q; sic q; vni' qd; h; cognosci sicut h; esse. sed res materiales vniuersales q; nos agnoscim' nō hnt esse nisi in singularib' cū nō habeant eē p se sicut dicit Plato. s; hnt etiā cognosci p' singularia s; cognitō singulariū fit p' sensum. ergo cognitō intellectiua fit

& dependet a sensu.

Arguitur. Superi' nō dependet ab inferiori in sua opatione sed intellectus est superior sensu. ergo nō dependet a sensu in sua opatione.

Dm q; duplex est supius. Unus est quod nihil accipit ab inferioribus & sic est supior creaturis. & sic est vez q; tale supius nō dependet ab inferioribus. Aliud est supius qd' sumit obiectū ab inferiori. sic extra p'positū vt architector sumit suū obiectū a manu artificie. & tle supius p't impedi ab inferiori. q; architector nō p't vti naui nisi nauis sit facta & sic intellectus sumit suū obiectū a sensu.

Arguitur. Aliquis vere syllogizat in somno sed tunc sensus sunt ligati. ergo intellectus nō semp vtit' sensu. Dicendū q; in somno non ligatur sensus interiores quib' vtit' intellect' nisi forsan in ebrijs vbi cerebrū est turbatū et tales in somno nō habent somniū. sed soluz ligant' sensus exteriores & illis nō vtitur tūc intellectus. Est tamē ibi sciendū q; in somno fit syllogisatio cū magna deceptione. quia fantasmata nō ordinant' fm imperiū rōnis. & iō non correspondet res p'ceptib' & sic fit multiplex deceptio.

Est autem fantasia

Quia Aresto. dicit q; intellect' dependet a sensu. etiā p' dicitū est q; fantasia dependet a sensu quia est motus sensuū. sic posset apparere q; essent idēz. ideo Aresto. ponit dīnam inter fantasiam & intellectū quoad duas opationes intellectus. Primo ergo quoad scdām opatōem & hoc sic. fantasia nō est eadē cū intellectu cōponente & diuidēte. quia talis intellect' semp est verus aut falsus. sed in fantasia nō est veritas vl' falsitas sc; compositōnis vel diuisionis quib' ibi possit esse veritas adequatōis. prius ei dicitū est q; multe fantasie sunt false quibus sc; nō corrūdet ipsa res. sed in fantasia nō ē veritas cōpositōis q; illa est solū in obiecto scdē opatōis intellectus sicut p' dicitū est.

Primi autem intel

Hic ponit dīnaz int' fantasiam & intellectū quoad primā opatōem intellectus. Et dicit q; intellectus & fantasia habent alia obiecta. quia intellectus est vniuersaliū fm eius p'mā opatōez. & ipsa fantasia est singulariū.

Querit. Utz aia sepaata a corpe intelligat substātiā separatas. Dm q; sic q; aia sepaata post sepaationē est immaterial' & est eiusdem

Duplex

duplex

Duplex

Duplex

portionis ad intelligendū sicut substantie separate. qz ergo manifestū est qz substantie separate intelligunt se mutuo ergo etiā aia separate intelligit substantias separate. Ex qz etiā accipit qz sic substantia separate intelligit seipsam p centiā z nō p spēm intelligibile. sic etiā aia separate a corpe intelligit seipsam p centiā suā. z nō p spēm intelligibile. sed qzdu aia est in corpe tūc intelligit se p suū actū z p spēm intelligibile qz tūc intelligit aia p uersionē ad fantasmata. s; p separationē nō habet ordinē ad fantasmata sed ad ea qz sunt p se intelligibilia. qz vnūqz recipitur ad modū recipietis. z vnūqz est in alio ad modū illi in qz est. iō aia rōnalis ipsecti intelligit substantias separate qz intelligit aias separate qz substantie separate intelligunt seinuicē. Ex qz b^o oib^o p qz aia separate a corpe hz imperfectā cognitionē de angelis. z hoc est verū de cognitione naturali.

Arguit. Aia pūcta corpi nō p̄t intelligere substantias separate. qz nec aia separate. p̄na pbat qz est vna aia pūcta z separate. Dm qz aia rōnalis p̄t dupl^r capi. Vno mō fm pfectōem sue nature. z sic aia rōnalis est pfectior pūcta corpi qz separate a corpe. cui^o rō est qz aia est natural^r ps hois. ois at ps est pfectior in natura pūcta toti qz separate a toto. Alio mō accipitur aia rōnalis fm modū z libertatē intelligēdi. et sic aia rōnalis separate est liberior z pfectior hz modū intelligēdi qz ad oia intelligibilia. i; pcedit enī in corpe etis ppter grauitatē corpis z nō habz illā libertatē ad intelligēdi corpi cōiuncta sic p̄t separate. z iō qzuis intelligat de minimati^o z pfecti^o in corpe ipsa materialia tūc separate intelligit plura. sed intelligit materialia imperfectiori mō qz nūc intelligit loquendo de cognitione naturali.

Arguit. Phi p̄suerūt felicitatē hois in cognitione substantiarū separate. qz oportet qz aia rōnalis pfecte cognoscat substantias separate p̄t separationē. Dm qz felicitas hois p̄sistit in cognitione substantie separate nō cuiuscūqz s; sup̄me qz est de^o z illā substantiā separate cognoscat hō felix etiā pfecte. qz de^o videt sicuti est. i. p suā centiā a qzlibet intellectu felici creato.

Querit. Utrū aia separate a corpe intelligat oia naturalia. Dm qz aia separate intelligit oia sed sub qdā p̄fusione. P̄na ps pbat duab^o rōib^o. P̄na est. aia separate intelligit p spēs a deo infusas. sed ille mod^o cognoscēdi est p̄natural^r substantiis separate. z ideo p tales spēs oia cognoscūt pfecte substantie separate. s; aie cognoscunt

per tales spēs res imperfecte. z qz ille spēs infuse rep̄ntat naturalia. sic aia p̄t oia naturalia cognoscere. Secda rō est. qz ille species infuse sunt p̄portionate spēs p̄ qz cognoscit intellect^o diuin^o. sed manifestū est qz ille spēs sunt p̄cipia cognoscendi z faciendi naturalia in intellectu diuino. qz s; in aia separate rep̄ntant naturalia. qz tū dictū est. vnūqz recipit ad modū illi in qz est. iō ille spēs p̄pter imperfectōes intellect^o nostri faciūt in nostro intellectu imperfectā cognitionē z confusam sed faciūt in substantiis separate cognitōes pfectā p̄pter pfectōes intellectus earum.

Arguit. Ex hoc sequeret qz studiū hic factū esset frustra. qz de^o infundit spēs intelligibiles p̄ qz res intelliguntur. Dm qz est duplex cognitio rez naturaliu. Vna est p̄fusa z indeterminata. z talis hēt de reb^o naturalib^o p spēs infusas a deo. Alia ē cognitio pfecta z p̄p̄na. z talis hēt p spēs acq̄sitas in corpe. z iō phi loq̄t de de cognitōe naturali pfecti^o coḡscunt res naturales qz aia separate. z iterū intellect^o separate a p̄ho pfecti^o cognoscit res naturales qz intellect^o separate ydeote. z iō sic aia intelligit substantias separate sub qdā p̄fusione. sic ec intelligit oia naturalia sub confusione quadā.

Querit. Utrum anima separata cognoscat ea que agunt in hac vita. Dicendū qz generaliter z vniuersaliter non cognoscit ea que agunt in hac vita. z hoc potest dupliciter probari. quia anime separate nō cognoscūt singularia vniuersalit. sed illa que agunt circa nos agunt singulariter. ergo nō cognoscūt ea que agunt circa nos. possunt tamē aliqua singularia cognoscere vt dictum est. Secunda ratio est quia anime separate coniunguntur substantiis separate z conuersatōm earum siue sint bone siue male z ideo cognoscunt substantias separate et actus earum. ergo non cognoscūt ea que aguntur apud nos. Loquendo autē de anima bns beatis tūc anime beate cognoscunt illa singularia in essentia diuina que spectat ad earum accidentalem beatitudinem z ideo cognoscunt orationes ordinatas ad tales animas. Illuminatur etiā inferiores angeli de multis singularibus per superiores angelos. z simile potest dici de animabus beatis qz saltes illuminatur per angelos. Contingit etiā animas damnatas cognoscere quedā singularia. quia ex illis singularibus accipiūt penam. sicut dicit Gregorius. Dē pena hereticorum semper magis crescit in inferno quanto plures labuntur in talem heresim.

De 84 anima

Arguitur. Anima separata h3 curā eoz q agū
tur in hac vita ergo cogit ea q agūtur in hac
vita. Anis pbatur de diuine epulone q cogno/
nit fratres suos r petunt dici fratribus suis vt
petā cauerēt ne veniret ad talē mirabilē locū
tormentoz. Ddm q nō est incōueniēs dicere
q aia habeat curā de qbusdā singularib⁹. qz de
qbusdā h3 aia separata cognitiōes p aliqū qttu/
oz modoz pns dictoz. r sic diues epulo hūit
curā de suis fratrib⁹ ne ipi veniret ad penā in q
ipē fuit ne ipē magis puniret. Uel p alit dicit.
q qnq; habem⁹ curā de hys q ignozam⁹. sic ha/
bem⁹ curā de aiab⁹ defunctoz faciēdo p eis suf/
fragia r tū ignozam⁹ an sint dānati vl nō. Uel
pōt dici q aie dānatoz cognoscūt aliq; singula
na p alias aias eis aduenientes r silr ē in purga/
torio.

Arguit. Sic qnq; apparēt in istis inferiori
b⁹ petēdo suffragia ergo cognoscūt ista inferiora.
Ddm q hoc fit miraculose. vel fit p opa/
tōes bonoz l maloz āgeloz mortuis īgrātib⁹
r hoc qnq; ex dispositione diuina ad terrorem
viuentū vel ad instructionē.

De motu anime

Postq; Aresto. determinauit de trib⁹
partib⁹ aie. s. de vegetatiua sensitua r itel/
lectiua. hic pnr determinat de alia pte aie. s. moti/
ua. Et pzo dicit de q est intērio. r dicit sic qz
aia diffinita est ab antiq; p pōnam cognitiuā
r motiuā. r de cognitiuis nūc dictū est qz pōne
cognitiue sunt sensitue r intellectiue. nūc pnr
dicendū est de motiua.

Querit. Que sit rō ordis. Ddm q ista.
qz pōne cognitiue de qb⁹ pns dictū ē sunt prin/
cipiū motus localis. qz q pns rēminādū ē de
pncipio iō pns de eis fuit rēminādū. r sic or/
dine doctrine pns determinādū fuit de illis pn/
cipijs q sunt pncipiū pōne executiue mot⁹ local⁹

Arguit. Pōna localr motiua ē notior r cō/
muniōz potētis intellectiuis r sensituis. qz d3
pcedere. Ddm q in ordie doctrine sunt duo
pnsiderāda. s. notioritas fm q notiora sunt po/
ra īgnotis. r sic pōna localr motiua pcedit itel/
lectiua r sensitua. Aliū est rō pncipiū r fm illā
rōz pōne cognitiue pcedūt motiua qz pōne co/
gnitiue sunt pncipiū mot⁹ localis.

Queritur Quid sit pōna localr motiua in
aiab⁹. Ddm q pōna localr motiua est du/
plex. qdā est impatiua siue directiua mot⁹ local⁹
r tūc pōna localr motiua est intellēs r volun/
tas in hoīe vtēte rōe. vel sensus r appetit⁹ in ho/
mine nō vtēte rōe r in alijs aiab⁹. qz hoīnes

nō vtētes rōe mouēt ex sensu r appetitu sic b3
ta. Alia ē pōna motiua executiua mot⁹. r sic si/
gnificatiua pōnam q est pncipalr in corde s3
q cor p̄tinuaf neruis r muscul⁹ q sunt in aiab⁹.
Itē ista pncipia pnt in aiab⁹ reali diuidi qz in
qdā aiab⁹ pōt inueniri pōna localis impatiua
absq; executiua sicut p3 in aiab⁹ hūitib⁹ defec/
tū in mēbris corpali⁹ sicut p̄tingit in februci/
tātib⁹. In alijs at ecōtra est pōna motiua exe/
cutiua r nō impatiua sicut in fatuis hūitibus
vsim mēbroz. qz inextimiate mouēt. Aresto. q
determinat de vtraq; pōna r pzo de ipatiua mo/
tus. Scdo de executiua mot⁹ ibi. Nūc at in sū/
ma dicamus.

Habet autē dubita

Consequē p̄sequitur Aresto. suā intētiōez p̄sequit
do de pōna locali motiua ipatiua r qz talis po/
tētia ipatiua p̄tinet sub aliq; genere pōne. silr
etiā executiua. pmo p modū disputatiōis inq;
rit diuisionē pōnaz. Et pzo p̄mittit diuisiōz
quā ponebāt antiq; r dicit qz ipossibile est disti/
guere pōnas aie fm opationes spēales aie. qz
tales sunt infinite r inextimiate. q opoz r di/
stinguere ptes aie fm opationes in generali. et
sic antiq; diuidebāt pōnas aie in rōnālē irasci/
bilē r concupiscibilē. Alij aut diuidūt eas in rō/
nālē r irrōnālē.

Querit. Quid sit pōna localr motiua in
aiab⁹. Ddm q pōna localr motiua est du/
plex. qdā est impatiua siue directiua mot⁹ local⁹
r tūc pōna localr motiua est intellēs r volun/
tas in hoīe vtēte rōe. vel sensus r appetit⁹ in ho/
mine nō vtēte rōe r in alijs aiab⁹. qz hoīnes

Secundū enim dif

Obijcit p̄tra istas diuisiones quattuor rōib⁹.
Quaz pma stat in hoc. qz mēbra diuidentia
debēt euacuare totā naturā diuisi sed sunt aliq;
pōne que nō p̄tinet sub p̄ticularis diuisionis si/
cut sunt pōne vegetatiue r sensitue. quia pōne
tales nec sunt rōnālēs nec irrōnālēs nec irasci/
biles nec concupiscibiles.

Arguitur Sensus sunt irascibiles r concu/
piscibiles. quia virtus concupiscibilis est in sen/
su cōmuni r irascibilis in virtute cogitatiua.

Ddm q duplices sunt pōne sensitue. Que
dā sunt cognitiue qz sc3 vel cognoscūt vel ordi/
nant ad cognoscendū sicut sunt reseruiue et
de illis Aresto. hic loq̄tur qz ille pōne sensitue
nō p̄tinet sub aliq; mēbroz. Alio mō accipiūt
pōne sensitue p sensituis appetitiuis. r tūc
est ver⁹ q pōne sensitue p̄hendūt sub irasci/
bili r concupiscibili.

Arguitur. Ista diuisio datur p affirmatiōz r
negatiōz. qz ē sufficiens diuisio. D3 q irrōnālē

capit' duplr. Uno mō pure negative fm q' d'z
 irronale q'si nō ronale t' tūc oīs poīa aīme est
 ronalis vl' irronal. sed sic irronale nō p't eē dif
 ferētia p'stitues aliquā poīaz q' negatio nihil
 p'stituit Alio mō accipit irronale puatīne. t' sic
 itez diuisio nō valet. q'z poīe sensitīue in bru
 tis nō sunt ronales nec irronales Et si dicatur
 istā diuisionē ponit Aresto. in fine p'mi ethico
 rū. Ddm q' ista diuisio est bona p' accūs s. f. cō
 trahat ad aliq'd p'iculare subiectū q'd ē hō. tūc
 enī in hoīne oēs poīe vl' sunt ronales sic sunt
 poīe intellectīue t' sensitīue. dicunt' ei sensitīue
 ronales poīe nō p' eētā s'z p' p'icipatōz quia
 p'icipāt t' dirigūt p' rōez in hoīe nō at in bru
 tis. S'z vegetatiue sunt tūc irronales q'z non
 p'icipāt rōez nec dirigūtur a ratōne.

Adhuc autem et fanta

Hic ponit scōaz rōez t' stat in hoc. Illa diuisio
 est insufficiēs sub cui' mēbris nō p'inet oīa cō
 tenta sub diuisio. s'z sic est hic. q'z ps fantastica
 p'inet inf' poīas aīe t' tū nō p't p'ineri sub ali
 q' p'icula diuisionū p'ri' dictaz. q'z nec ē ronā
 nec irronalis nec cōcupiscibil' nec irascibil'. q'z
 ps fantastica est sensitīua cognitīua.

Adhuc autem et ap

Consequenter ponit tertiā rōez t' stat in hoc. Ali
 q' est poīa aīe q' nō p'inet sub istis mēbris s'z
 vis appetitiua rōis. s. volūtas q'z nō p't p'ineri
 sub poīa ronali cū illa sit cognitīua nec p't p'ineri
 sub p'icula diuisionū p'ri' dictaz. q'z nec ē ronā
 nec irronalis nec cōcupiscibil' nec irascibil'. q'z
 ps fantastica est sensitīua cognitīua.

Et etiā de quo nūc

Quarta rō est q'z est eē vna poīa local' motū
 de q' nūc dixim' q' nō p't p'ineri sub aliq' mēbro
 rū diuiderū. s'z illa diuisio nō est bñ assigta.

Sed de motu secū

Hic p'cedit ad p'icipale p'positū. s. inq'redo q'd
 sit p'icipiū mot' local' in aīalib'. t' p'rio p'cedit
 disputatiue. Secōdo ponit veritatē ibi. videtur
 aut. D'ndit q' q' poīa vegetatiua nō sit p'icipi
 um mot' local'. Deīn q' nec ps sensitīua Tertio
 q' nec rō cinatia. Quarto q' nec appetit' Cir
 ca p'mū ponit duas rōes q'rū p'ma stat in hoc.
 Mot' p'gressiu' de q' iam loq'mur sit fm aliq'd
 ymaginātū t' desideratū q'd pbat Aresto. quia
 aīal nihil appetēs vel fugiēs nō mouet. s'z mai

festū est q' ps vegetatiua nō est cognitīua s'z nō
 potest esse p'icipiū motus localis

Amplius autem et

Hic ponit scōaz rōez ad idēz t' stat in hoc. Si
 ps vegetatiua eēt p'icipiū mot' local' p'gressi
 u. s'z etiā plāte mouerēt local' t' haberēt pres oz
 gamicas aptas ad hūc motū q'd est falsum. scq'
 la tū patz quia posito p'icipio eē ponitur prin
 cipiū.

Arguit' In plātis est mot' local' q' nō sit ibi
 nisi a potētys vegetatiuis q'z nullas alias hnt
 ergo rē. Ddm q' in plātis nō est poīa motū
 ua localis p'gressiua de q' hic loq'mur licz ibi sit
 mot' fm dilatatōez vl' cōstrictiōez vl' fm aug
 mētū t' decremētū t' tal' mot' eē p't eē i vegetabili
 b' t' illoz motū p'icipiū p't eē poīa vegeta

Similiter autē ne

Hic pbat q' ps sensitīua nō p't esse p'icipiū
 mot' local'. t' stat rō in hoc. q'z si sensus eēt suffi
 ciēs p'icipiū mot' local' p'gressiu'. s'z vbiq'z ē
 sensus ibi erit mot' local' p'gressiu' q'z posita cō
 ponit effect' s'z hoc est falsum. Quia oib' aīali
 bus inest sensus sed non omīa mouētur locali
 ter sicut conche t' ostree. t' quod non mouētur
 localiter pbat Aresto. sic quia natura in pfectz
 nō deficit in necessarijs. sed ista animalia sunt
 pfecta ergo natura puidisset eis organa ad mo
 tum localem. sed manifestū est q' natura nō de
 dit eis organa ad talem motū. ergo etiam non
 mouētur localiter. Maior patet quia natura
 dirigif ab intelligentia nō errante. t' ergo non
 deficit in necessarijs. Minorē pbat Aresto.
 quia hoc est perfectū quod sibi potest generare
 simile. ergo sunt perfecta. Vult ergo Arestote. q'
 sint perfecta in sua spē licz sint imperfecta p cō
 pationē ad alias spēs aīalis

Stuero neqz ratio.

Hic pbat q' intellectus nō est p'icipiū mot' local'
 localis t' primo de intellectu speculatiuo. Sc
 cundo de intellectu pratico. t' stat prima ratio
 in hoc. Ille intellectus nō est p'icipiū mot'
 localis qui non considerat agibile vel fugibile
 psequi. sed intellectus speculatiuus nō consi
 derat aliquod agibile aut fugibile. ergo nō est
 p'icipiū motus localis. Maior patet. quia
 illa est ratio quare animal nūc mouet t' nō p'ri
 us. quia nunc nintur aliquid fugere magis q's

74c p'icipiū mot' local'

320

320

Secundus

Amplius autem et

Stuero neqz ratio.

prius. Minor p[ro]p[ter] quia intellectus speculativus solus considerat aliquid speculabile. et ideo addit A[risto]tel[us]. q[uo]d multoties intelligitur aliquid delectabile aut triste et t[ame]n intellectus non incipit timere vel desiderare. et hoc ideo quia hoc intelligimus solum speculativum et non practice. i. per applicationem ad opus.

Amplius et precipue

Consequenter ostendit A[risto]tel[us]. q[uo]d intellectus practice non sit principium motus localis. et stat ratio in hoc. Illud non est principium motus localis sufficiens ad quod non sequitur illa que movetur localiter. sed illa que movetur localiter non se sequitur intellectum practicum sed oppositum illi quod precipue intellectus practice. quod agitur secundum concupiscentiam sic patet in incontinentibus quod illi moventur ad hoc quod precipue ab eis per concupiscentiam sed intellectus practice non est sufficiens principium motus localis. Et A[risto]tel[us]. ponit simile in medicis quod medicus huius artis medicine non se sanat quod non semper operatur secundum intellectum practicum. i. secundum regulas medicine.

Querit. Quare sit divina incontinentia et incontinentia patitur. Dicitur quod incontinentia dicitur ille qui peccat ex malo habitu et signum illi est si delectatur in malo. quod signum generati habitus est delectatio operis siue hoc sit bonum siue malum. et ideo A[risto]tel[us]. in ethicis comparat eum palitico qui habet infirmitatis. sed in continentibus dicitur quod peccat ex passione et si habet habitum. et ideo in tali intellectu practice precipue aliquid faciendum et tamen facit oppositum propter appetitum sensitivum qui trahit ad oppositum et dicitur incontinentens quod non solum tenens cum ratione. i. non operatur secundum iudicium rationis.

Attuero neque appetit

Dicitur propter probatur quod appetitus sensitivus non sit principium sufficiens motus localis. quod illud non est principium sufficiens motus localis ad quod non se sequitur motus localis. sed sic est de appetitu sensitivo. quod hoc principium ea que movetur se non persequitur sed persequitur habet quod eis repugnat per intellectum sic patet in continentibus ergo appetitus sensitivus non est principium sufficiens motus localis.

videtur autem due

Postquam A[risto]tel[us]. disputative inquisit de principio motus localis. hic ostendit veritatem. et vult quod intellectus et appetitus sunt principium motus localis sic tamen quod sub intellectu apprehendat fantasia. et ratio stat in hoc. Illud est principium motus quod sequitur omnia illa que moventur sed omnia que moventur localiter vel se

quantur intellectum et appetitum intellectivum sicut homines viventes secundum rationem vel sequuntur fantasiam et appetitum sensitivum sic bruta et homines relinquentes rationem sed illa sunt sufficiens principium motus localis. Maior pars quod ex hoc quod aliquid sequitur principium impatiens motus sic executive movetur. Exemplum. quod ex hoc quod intellectus cognoscit aliquid bonum et voluntas impatiens illud sic sequitur ulterius executio motus per membra exteriora. Simile est in brutis quod si brutum cognoscit aliquid bonum sensibile tunc statim nisi aliquid impediat sequitur motus localis ad prosecutionem talis boni.

Queritur. Quare sub intellectu potest apprehendi fantasia. Dicitur quod ideo. quod sicut intellectus movetur in absentia intelligibilium. per speciem intelligibilem que reservatur in intellectu. ita et fantasia movetur in absentia sensibilium per speciem sensibilem contentam in sensu exteriori. Secundo dicitur quod quod superiora includunt inferiora virtualiter et excellenter. sic potest intelligentia que est superior ad fantasiam apprehendere sub se fantasiam sic perfectum includit imperfectum.

Intellectus autem

Postquam A[risto]tel[us]. posuit duo principia moventia in patria. tamen propter reducit illa duo moventia ad unum et vult quod hoc unum principium motivum est appetibile. et hoc sic probatur quod intellectus qui movetur localiter impatiens est practice. sed intellectus practicus movetur ab eodem a quo appetitus. scilicet ab appetibile. sed est unum principium movendi. scilicet appetibile.

Circa primam partem est considerandum quod intellectus practice et speculativus dicitur fine. quod intellectus speculativus non ordinatur ad aliquid operis. sed intellectus practice ordinatur ad aliquid operis. et ideo appetibile est principium intellectus practice. et hoc ideo quod appetitus est circa aliquid bonum quod est finis. sed finis est principium actus et intellectus practice agens. et ideo prima motus ipsi intellectus practice incipit a fine et simile est de appetitu sensitivo et de fantasia quia fantasia non movetur sine appetitu sensitivo.

Queritur. Quare appetitus non movetur sub ratione intellectus sicut intellectus movetur sub ratione appetitus. id est quare intelligibile non est principium motus localis sicut appetibile.

Dicendum quod intellectus non movetur sine appetitu. quia intellectus se habet naturaliter ad opposita. sed non potest fieri motus nisi aliquid movens determinetur ad unum. talis autem determinatio fit per appetitum. ergo intellectus non movetur nisi sub ratione appetitus. et ideo appetibile est principium motus localis. Exempli gratia. per intellectum aliquid precipue ambulatores ad aliquid locum.

nobilior intellectu ergo non mouet intellectum

dom q tam voluntas q intellectus capiunt
dupl'r. Uno modo acapit intellectus put est app/
hensiu' veri et entis in vli. Alio modo fm q e det/
minata poña aie hñs determinatū actū. Silt'
volūtas capif dupl'r. Uno modo fm cōitatē sui
obiecti quod est bonū in cōi. Alio' put est det/
minata poña hñs determinatū actū. Tunc est
dicendū q omnibus istis modis intellectus est
nobilior voluntate excepto vno scz fm q intel/
lectus e determinata poña hñs determinatū actū z
volūtas sñit hz cōitatē sui obiecti sic ei obiectū
intellectus pprehendit sub obiecto voluntatis. qz
tunc intellectus est circa aliqd picular e bonū. scz
omnib' alijs modis intellectus est dignior. Ue/
rū est ergo q voluntas mouet intellectū fm q
est poña siue virtus respectu finis z ipsi' boni
in cōi z fm q intellectus est determinata poña et
allo modo voluntas est dignior intellectu. Etia' di/
cendū q omne mouens inqñtū mouens est di/
gnius moto. sed voluntas non mouet intellectū
quocunq; modo sed solū inqñtū hz obiectū qd est
bonū in cōi. z illo modo voluntas mouet intellectū
nigñtum est vna determinata picularis poña
cū hoc modo etiā volūtas sit dignior intellectu.

Arguit Mouens non mouet a moto nisi per
accūs. sed intellectus mouet volūtatē. q volūtas
non mouet intellectū dom q mouēs non mo/
uet a moto eo modo quo mouet. Intellectus em̄ non
mouet volūtatē eo modo quo mouet a voluntate
qz intellectus mouet volūtatē finalit' z obiectalr
sed volūtas mouet intellectū effectiue. qā dir/
git oēs alias poñas ad opandū.

Ar. Si intellectus moueret volūtatē z volū/
tas intellectū tūc eēt pcessus in infinitū. Di/
cendū q e stat' in intellectu qz oēm motū volūta/
tis pcedit mot' intellectus. cū volūtas de se sit ceca
et non inclinē ad aliqd nisi p sentē p intellectū
sed non oq intellectus noster semp moueat a vo/
luntate nostra. sed ad intelligendū pma intelli/
gibilia mouet a volūtate diuina sic dicit Ar.
in tractatu de bona fortuna. q pncipiū p silūdi
primū e alr' intellectu nfo. volūtas aut nra non
est altior intellectu sicut dictū est. ergo intelligit
hoc de intellectu diuino

Intellectus quidē

Dicit Aristo. ex pdictis assignat cam quare sepe
erramus in actionib' nris. qā em̄ dictū q nos
mouemur ad agendū ex appetitu. qā scz appe/
tibile est primū pncipiū mot' z actionis. id
dicit Aristo. q quis intellectus sit semp rect' scz
ille intellectus qui est pncipiū opationis scz

intellectus practicus. quia ille hz vnū habitū
q vocat' sinderesis pprque habitū rō deprecas
ad optima. Quia tñ fantasia et appetit' sensiti/
uus qñq; hñt rectitudinē z qñq; nō. id ptingit
fieri opationē fm iudiciū fantasie et appetitus
sensitiui. talis ar appetit' sensitiu' est circa bo/
nū apparens. id potest in hoc bono fieri error.

Circa istud est sciendū q in qualibet acti/
one nostra intellectus opatiuus implicite vtif
syllogismo practico. cui' maior e ponit intelle/
ctus practicus. et si idē intellectus subsumat mi/
norē tunc non fit error in pclusionē. sed si minor
subsumat p fantasia z appetitū sensitiuū tūc in
pclusionē fit error. quia fm loycos cōclusio seq/
tur debiliozē pte pmissaz. qz ergo maior e vliis
et minor picularis pclusio erit picularis. Ex
empli grā Intellectus practicus assumit in qlibet
opatione istā ppōnem. omne bonū est faciendū
qñ tūc sub tali ppōne intellectus practicus subiu/
mit aliqd simpl'r bonū. Exempli grā. visitare ec/
clesiā est bonū. vel diligenter studere est bonus
tunc non fit error in cōclusionē. si aut fantasia
siue appetitus inferior subsumat sic. delectari
in aliquo ppter rōem est bonū. tunc male cōclu/
dit. z id dicit Aristo. iij. ethicor' q ois mal' est
ignorans quia omnis mal' ignorat. i. errat in
subiūmptione minoris ppōnis in syllogismo
practico. z etiā qz ignorat in eligēdo qz pponit
sensualitatē rationi.

Diuidētib' aut

Dicit Ar. excludit diuisionē quā ponebat anti/
qui de potentijs aie diuidentes poñas aie in
rōalē irascibilē et pcupisabilē. Et vult q mltē
sunt potentie anime que plus dñt qz iste poñe
anime scz p siliatū appetitiuū vegetatiuū z in/
tellectiuū. Et h' accipiēdo cōsiliatiuū p pte
put est aliqd spectās ad intellectū. z appetitiuū
p appetitiuū ffitiuū. qz tunc appetitiuū z cō/
siliatiuū pnt realiter diuidi in diuēsis. In
brutis em̄ est appetitiuū et non cōsiliatiuū.
Silt' vegetatiuū et intellectiuū pnt realit'
diuidi scz in plantis et in hoibus. ergo ista pl'
differunt.

Quoniā autē appe

Dicit excludit vnā rōnem que prius videbat p/
bare q appetit' non eēt pncipiū mot' local'. qz
dictum fuit q cōtinētes non sequunt' appetitū.
qā sequunt' rōem. Vult q Ar. q oia q mouent'
sequunt' appetitū. z quibus cōtinētes z p tuosi
non sequunt' appetitū ffitiuū tñ sequunt' appe/
titū intellectiuū. Un' addit q in hoie sunt

contrarij appetit^o scz intellectiu^o & sensitiu^o. Et h^o s^o h^o bar^o q^o q^oq^o in vno hoie de eodē sunt con-
trarij motus fm appetitū qz concupiscentia. i. appetitus sensitiu^o cognoscens aliqd iā bonuz .i. bonū vt nūc iudicat hoc esse appetendū & p-
sequendū sed intellectus qui cognoscit etiā fu-
turū iubet retrahere. i. iubet nō pseq^o hoc qd ap-
petit p appetitū sensitiuū qz in futuro aliqd ma-
lū culpe & pene seq^o p^o (Exempligrā extra textuz
In die ieiunij appetit^o sensitiu^o iudicat cibum
esse capiendū qz hoc est p nunc delectabile. sed
intellectus q^o etiā cognoscit futurū sciens q^o pēa
sequet^o ex fractione ieiunij iubet cibū nō esse ca-
piendū. Et istis resonant verba apli. Qz caro
.i. appetitus sensitivus corporalis concupiscit ad
uerius spm. iterū addit Uideo aliā legē esse in
mēbris meis. i. in appetitu inferiori repugnan-
tē legi mentis mee. i. intellectus. Et isto textu
pōt pbabiliter elici q^o Aresto. fuit de statu sal-
uandoz qz in lege nature requirebat et suffice-
bat q^o hō cognosceret suā naturā esse contractaz
et q^o ppter talem contractionē nature hō deside-
raret vñū repatorē nature. qz ergo Aresto. i. isto
textu satis dicit & cognoscit naturā hominis eē
contractā & diuisam in duas ptes. Et in libro
de pomo et morte inuocat repatorē nature ideo
p^o satis pbabiliter sumi q^o Ar^o. fuit de numero
saluandoz

Querit Quō differēter se hnt ad cognoscē-
dum res sensus exterior. sensus interior. intelle-
ctus creatus & intellect^o diuin^o Dōm q^o s^o sus
exterior solū cognoscit pns. sed interior pns et
p^oteritū qz memoria est p^oteritoy. Sed intelle-
ctus creatus cognoscit pns p^oteritū & futurū sic
est in sua cā. sicut nūc astrologi cognoscūt futu-
ram eclipsim ex motu celi qui est causa eclipsis
Sed intellect^o diuin^o cognoscit pns p^oterituz
& futurū fm se. Ratio est qz cognoscit omia in
nūc eternitatis. sed nūc eternitatis ambit omē
tpns Et iō bñ dicit Ar^o. q^o intellect^o iubet retra-
here ab illo qd sensus iudicat esse faciendū ppter
futuruz qd scz intellectus cognoscit fm q^o est in
sua causa

Querit Utz ista rebellio inferioris appetit^o
& superioris appetit^o sit naturalis vel ptra natu-
rā Dōm qd natura hūana capit dupl^o. Uno
mō fm q^o est instituta in primo statu innocētie
& sic ista rebellio et inobedientia est omnino cō-
tra naturā. qz in isto statu innocētie in aia fuit
originalis iusticia qua vires inferiores imobi-
liter subdebant superiorib^o virib^o. et iō nihil po-
terant inferiores vires appetere nisi qd fuit deli-
beratū p vires superiores scz p rōnem Alio^o acci-

pitur natura humana fm se. et sic ista inobediē-
tia siue rebellio p^o capi dupl^o. Uno^o fm q^o tra-
hit rōem a sua rectitudine. & sic iterū ista rebel-
lio est innaturalis qz in tali motione fit pecca-
tū. se oē pctm fm Damascenū est ptra naturaz
ergo etiā illa motio qua sic vires inferiores mo-
uent est cōtra naturā Et rō est qā dicit Aresto.
infra q^o sicut spera mouet sperā ita appetit^o appe-
titū. sed naturale est q^o superior spera moueat infe-
riores. sed omnino esset ptra naturā q^o inferior
spera traheret superiorē a sua rectitudine. Alio^o
p^o capi appetit^o fm q^o absolute fert in suū obie-
ctū absq^o hoc q^o trahat rōem. & sic appetit^o infe-
rior est naturalis qz naturale est cuiuslibet ponē
q^o ferat in suū obiectū

Querit Utrū appetit^o sit spēalis poña aie
Dōm q^o sic. Et rō est. qā ad quālibet formam
creatā sequit inclinatio. sed aia est forma creatā
ergo habebit inclinationē. sed inclinatio aie in
res est appetitus. ergo in aia est appetit^o Ma-
ior p^o qā omne imperfectū natural^o appetit p^ofici
sed ois forma creatā est imperfecta tanq^o distās
a principio pfectionis. ergo ois forma creatā tē-
dit ad pfectionē. Sic etiā suba sepata est imp-
fecta respectu prime cause

Querit Utrū in oibus rebus creatis sit idē
appetit^o Dōm q^o nō Et rō est. qā sicut ad for-
mā creatā sequit appetit^o vt dicit^o est. ita ad al-
tiorē formā creatā sequit altior appetit^o. In his
ergo entib^o que cognitione carent sicut in pure
naturalibus in qb^o sicut inuenit forma determi-
nans ad vñū esse scz naturale. ita etiā ibi inue-
nit appetitus natural^o tm. qā inclinatio illa nō
sequit cognitionē sed naturā rei. sicut enī mate-
ria appetit formā sic forma finē. Sed in ha-
betib^o cognitionē vbi ens nō solū hz eē natura-
le p subalē formā. sed etiā recipit in se formas &
similitudines aliaz rerū vt est in aiatas. sicut sen-
sus recipit spēs sensibiles. & intellect^o spēs itel-
ligibiles. & hoc ideo qā q^oto aliq^o res plus acce-
dit ad rei similitudinē tanto plura in eo existunt
qā in deo oia excellenter existūt fm Dyonisiū
isti g^o enti aiatato puenit altior inclinatio. & sic nō
solū inclināt ad ea q^o sibi pueniūt ex forma na-
turali fm quē modū in eo est appetit^o natural^o
sed etiā in eo est inclinatio ex formis receptis ab
extra. s. ex formis s^ohibilib^o vel intelligibilib^o. et
qā ista inclinatio sequit cognitionē necesse ē di-
cere q^o sit spēalis poña aie. h^o aut non est verū de
appetitu naturali quia tal^o appetit^o natural^o nō
est res distincta ab eo in quo est talis appetit^o.
sicut appetit^o materie est ipsamet materia. s. ap-
petit^o sensitiu^o nō est ipsa aia sensitiva sed spēal^o

poña anime Et p hoc solniſ argumētum quo. Arguitur. Appetere est cōe aiatis z inaiatis ḡ nō est poña ipſi^o aie. qz inaiata nō hñt aimam. Dōm q appetere puenit alicui duplr. Uno^o ex forma fm quā res est. z talis appetit^o est in inaiatis z nō est poña aie. Ali^o ē appetit^o q puenit alicui p pſi formā q ē pncipiā cognitōis alicui^o rei. et tal^o appetit^o ē spēalis poña aie qz tal^o inclinatio coniungit alicui poñe cognitue et sic oz qz ibi ſit aliq^o forma ſupaddita.

Ar. Appetere ē cōe oi poñe aie. qz ois poña appetit ſuū obiectū ſic ſuū bonū z finē. Dōm q nō ē incōueniēs in potētis aie eſſe duplicem appetitū ſcz naturalē fm quē potētē appetunt ſua obiecta ſicut oia pfectibilia appetit ſuas pfectiones. z pter h^o in poñis cognituis eſt aliquis altior appetit^o q cōuenit eis poſt obiectū cognitū. Illa aut^o inclinatio eſt altior q puenit potētis ex cognitōe qz illa q cōuenit eis ex natura. Un^o in intellectu eſt appetit^o naturalis q ſcz appetitu. omnis hō naturalr ſcire deſiderat qz p talē appetitū intellectus inclinā in ſuū obiectū. z pter hoc eſt appetitus intellectual^o quo intellectus tendit in hoc quod eſt cognitū p intellectū.

Ar. Dis appetit^o ſequit^o cognitōnē. ḡ null^o eſt appetit^o natālis. Dōm q eſt duplex cognitio. Una eſt q eſt p iuncta illi qd appetit. et ſic aīſ eſt falſum in appetitu naturali. ſed eſt verū in appetitu aiāl^o z intellectuali. qz ibi cognitio eſt p iuncta illi qd appetit. Alio^o accipit^o cognitio generalr p cognitōne p iuncta illi qd appetit vel ſepata ab eo. z ſic aīſ etiā eſt verū de appetitu naturali. qz ille appetit^o ſequit^o cognitio nē q eſt ſepata ab eo qd appetit vt ignis p appetitū inclinā ad locū ſurſū. ſed illū locū nō cognoscit ignis ſed nāſa vniuerſalis dirigit ignē ad locū ſurſum.

Ar. Appetit^o ſequit^o formā apphēſaz. ergo nō eſt poña aie. Dōm q iſta ppō pōt duplr i^o telligi. Uno mō capiēdo appetitū p actū appetendi. z ſic eſt verū q actus appetēdi ſequit^o cognitōnē et formā apphēſā. qz cognitio ē ſolū ex forma apphēſa. Alio mō accipit^o appetit^o p poña appetendi et ſic adhuc capiē dupliciter. Uno mō fm ſe z ſic ppō eſt falſa. qz poña non ſequit^o talē formā apphēſam ſed pcedit eā cū ois poña natālis ſil cū aīa pducā. ſed forma apphēſa p actū aie acquirit. Alio mō accipit^o illa locutio quo ad nos. z ſic ppō eſt vera quia nos diſtinguim^o duos appetit^o fm formā apphēſam. vel ſenſibiliter z ſic eſt appetit^o ſenſitūſ. vel intelligibilr z ſic ē appetit^o intellectūſ.

Ar. Itē eſt obiectū poñe appetitue z cognitue. ergo ſunt vna poña. Dōm q qūis ſit idē obiectū materialr acceptū qd appetit et cognoscit tñ hoc idē ſub alia formalr rōe appetit et cognoscit. qz cognoscit ſub rōne veri z appetitur ſub rōne boni. Et ratio eſt. qz oia bonū appetūt. ſufficit ergo. qz ſit alia formalis rō in cognoscibili et appetibili.

Querit^o Quo diuidat^o appetit^o q ē poñe aie. Dōm q diuidit^o in ſenſitūſ z in intellectūſ. et ratio eſt duplex. Prima eſt qz ad altiorē formā ſequit^o altior appetit^o z pfectior. ſed manifeſtū eſt q intellectus eſt altior forma qz ſenſus. ergo etiā habebit altiorē appetitū. Ille ergo appetitus qui ſequit^o intellectūſ vocat^o voluntas. que nihil aliud eſt qz inclinatio ad bonū apphēſum p intellectūſ. Scda ratio ſtat in h^o. Dis poña paſſiua ē diſtinguibilis fm diſtinctionē poñe actiue. qz oz agens z patiens eſſe. pportio nata adinuicē et neceſſe eſt actiūſ pportioari paſſiua. qz ergo poña appetitua eſt paſſiua et nata eſt moueri ab apphēſo p poñam cognituiā iō oz talē poñam diſtingui fm ordinē ad apphēſum p poñam cognituiā. ſed manifeſtū eſt q alteri^o generis eſt illud qd eſt apphēſum p intellectūſ ſcz vlt. et alterius generis eſt illud qd ē apphēſūſ fm ſum. ſ. pnculare ḡ etiā oz illos duos appetit^o diſtingui. Et ex iſta rōne potēſt ſummi planior rō talis ſcz Poñe diſtinguuntur p obiecta. ſed obiectū appetitus ſenſitui ē apphēſum p ſenſum et obiectū appetit^o intellectui eſt apphēſum p intellectūſ ſed illa ſūt diuerſa ergo poñe ſunt diuerſe. Maior p3 ex p1^o dicitis. qz omnis appetit^o de ſe eſt cecus iteo optet q moueat a potētia cognituiua z ab obiecto ei^o.

Ar. Penes accidentales drās obiecti nō d3 ſummi diſtinctio potētie. ſed eſſe apphēſum p intellectūſ vel ſenſum accidit obiecto. ḡ penes hoc nō debet ſummi diſtinctio potētiaz ſcz appetitūſ diuerſoz. Dōm q illa p dicitio eſſe apphēſūſ pōt duplr accipi in aliquo obiecto. Uno mō fm q talē obiectū patur ad pñam cognituiā. z ſic omnino accidit ſibi qz ſit apphēſum. Cui^o ratio eſt qz potētia cognituiua nō fert^o in apphēſum ſed in apphēſibile. Alio mō accipit^o illa p dicitio in obiecto fm q patur ad potētiam appetituiā. et ſic eſſe apphēſum nō accidit tali obiecto. qz appetit^o fert^o p ſe in bonū apphēſum. et iteo eſſe apphēſum p ſenſum et p intellectūſ pōt diſtinguere appetitus.

Ar. Dis appetit^o eſt ſenſitūſ. ḡ null^o ē appetit^o intellectūſ. Aīſ p3. qz ois appetit^o ē reſpectu ſingularis appetibilis. ſed appetit^o ſit/

gularis est sensitiu⁹ q̄a est circa bonū p̄ticulare
 Dōm q̄ cū oīs appetitus ferat in res fm q̄ ff
 extra aiām oꝝ q̄ oīs appetit⁹ ferat in aliq̄d sin/
 gulare Sed est notandū q̄ singulare capit du
 plicit. Uno mō fm rōem singularis ⁊ sic appe
 titus sensitiuus fert in singulare. Alio mō acci
 pit singulare fm rōem vniuersalis. ⁊ sic appeti
 tus intellectiuus fert in singulare Exempluz
 Ar̄. qz aliquis p̄t odire ⁊ impugnare aliquod
 malū vl̄e sicut habem⁹ odio oīe gen⁹ latronū
 et p̄ oppositū diligim⁹ oēs iustos. Pōt etiā ali
 ter dici q̄ aliq̄ se q̄ nō p̄t cognosca p̄ sensum sic
 sunt imaterialia. et ad illa habem⁹ inclināōez h̄
 at nō p̄t fieri p̄ appetitū sensitiuū. ergo fit p̄ ap
 petitū intellectiuū. p̄ h̄ dicit ad argumentū. q̄
 appetit⁹ intellectiu⁹ scz voluntas vl̄ est circa sin
 gularia imaterialia vel ē circa singularia mate
 rialia fm aliquā vl̄em rōem.

Al̄. Si est duplex appetitū ḡ erit duplex
 motiū s̄ ē tm̄ vnū motiū ḡ nō erit nisi vnū
 appetitū. qz appetit⁹ ē p̄ncipiū motus local.

Dōm q̄ nō est file. q̄a q̄m̄s appetitus infe
 rior posset aliq̄d appetere sine appetitu supiori
 nō tm̄ p̄t supior appetit⁹ mouere absqz inferiori
 Lū⁹ rō est qz oꝝ p̄ appetitū inferiorē mēbra oꝝ
 dinari ad motū. et ideo supior appetit⁹ mouet
 mediante inferiori.

Querit. Utz appetit⁹ sensitiu⁹ bñ subdiui
 dat in concupiscibile ⁊ irascibile. Dōm q̄ sic.
 Et rō est. qz illud qd̄ innent̄ in rebus naturali
 bus tanqz consequens illaz formaz hoc magis
 et altior mō repit̄ in pte sensitua Lū⁹ rō est qz
 rebus p̄fectioribus cōueniūt p̄fectiores cōditō
 nes. sed in naturalibus repit̄ duplex inclināō
 vna est ad p̄sequendū cōuenientia. alia est ad resi
 stendū phibentibus illā primā inclinationem
 naturālē. sicut p̄z de igne q̄ p̄ leuitatē inclinatur
 ad p̄sequendū locū sursum sicut aliq̄d sibi con
 nemens. Secundo ignis h̄z in se caliditatem
 p̄ quā resistit impediētibus talē motū ea com
 burendo. ergo erūt due inclinationes in p̄senti
 situa. vna que est ad p̄sequendū cōuenientia
 alia que est ad impugnandum nociua

Querit. Utz iste due opationes spectāt ad
 vnā poñam Dōm q̄ nō sed spectant ad duas
 poñas qd̄ p̄z ex trib⁹ causis Prima est qz q̄nqz
 aia ingerit se tristibus contra inclinationē concu
 piscibilis vt scz impugnet nociua. ergo oꝝ p̄ il
 la inclinationē ad tristia ponere vnā poñam
 que sit alia ab illa qua aliquis inclināt ad dele
 ctabilia sicut est inclinatio concupiscibilis. An̄s
 p̄z exēplanter. sic canis exponit se piculo vt p̄se
 quitur appetitū concupiscibile. ⁊ h̄ qd̄ appetit p̄ ap

petitū concupiscibile. Secunda rō ad idē ē qz
 passiones appetitus irascibilis sūt cōtrarie pas
 sionibus concupiscibilis. ergo spectant ad diuer
 sas poñas. Circa qd̄ sciendū q̄ sex sunt passio
 nes in appetitu concupiscibili tres respectu bo
 ni scz amor desiderū ⁊ delectatio. et tres respec
 tu mali scz odiū fuga et tristitia. Et q̄nqz sunt
 passiones in appetitu irascibili. tres respectu bo
 ni scz timor audacia et spes. Due respectu mali
 scz despatio et ira. Et dicunt passiones q̄a sunt
 cū motu corpali ipsius habentis tales passio
 nes. sicut ira fit cum motu sanguinis ad cor. et
 ideo opationes intellectuē nō vocantur passio
 nes quia non fiunt cum motu corpali. Q̄ autē
 ipsius irascibilis et concupiscibilis sunt contra
 rie passiones. p̄z. Nam concupiscencia intensa
 minuit iram. et ira intensa minuit concupiscen
 tiam. non ergo possunt iste passiones spectare
 ad eandē potentā cū se mutuo impediāt Ter
 tia ratio stat in hoc. qz irascibilis est sicut pp̄u
 gnatrix concupiscibilis qz insurgit cōtra ea q̄
 impediūt cōcupiscenciā. sed poñā q̄ ppugnat
 est supior illa poñā grā cui⁹ fit ppugnatio ḡ ira
 scibilis poñā ē supior cōcupiscibili. Un̄ passio
 nes irascibilis incipiūt a concupiscibili. ⁊ iterū
 terminant ad cōcupiscenciā sic canis mouet ad
 irā ex delectationē cibi quā delectationē canis cu
 pit retinere. et postqz p̄ irascibile retinuit illum
 cibū. tu ne de nouo delectat in illo cibo.

Querit. Que sint obiecta istoz appetitū
 Dōm q̄ obiectū appetitus concupiscibilis est
 bonū p̄ticulare absolute acceptū fm q̄ est que
 niens sensui. sed obiectū virtutis irascibilis est
 bonū p̄ticulare arduū siue difficile. q̄a appeti
 tus irascibilis nō fert in aliq̄d bonū p̄ticula
 re nisi fm q̄ hoc p̄ticulare bonū accipit vt dis
 ficulter acquisibile. Sicut p̄z ex passionib⁹ il
 lius appetitus nō em̄ ē timor audacia aut spes
 nisi respectu magni boni nec despatio ⁊ ira nisi
 respectu magni mali. Et organa eoz sunt ista.
 q̄a in eodē organo in quo est sensus cōmunis est
 appetitus concupiscibilis. ⁊ in eodē organo in q̄
 est virtus cogitativa est appetitus irascibilis.
 quia appetitus concupiscibilis est circa aliq̄d
 bonū delectabile. et sensus cōmunis est circa ali
 quod delectabile. ergo appetitus concupiscibilis
 iungit sensui cōmuni. Et hoc est quod sup̄ di
 cit Ar̄. cū loq̄bat de motu sensus ⁊ intellectus
 q̄ delectari et tristari est agere sensitua medietate
 sed medietas sensitua est sensus cōis. Sed
 appetitus irascibilis cōiungitur virtuti cogita
 tiue. ⁊ ḡ ē i eodē organo in q̄ ē virt⁹ cogitativa
 qz requirit alti⁹ organū cū sit altior appetitus.

Zercius

Arguitur Multa concupiscim⁹ que non pnt cognosci p sensum communc. ergo appetitus concupiscibilis coniungit⁹ virtuti cogitativae. Ddm q duplr aliq⁹ poña coniungit⁹ alteri. Uno mo essentialiter. et sic appetitus concupiscibilis coniungit⁹ sensui communi. Alia mo virtualiter. et sic appetitus concupiscibilis est etia in virtute cogitativa. Quia ratio e quia quicqd⁹ pt pna inferior h etia pt supior et amplius cu ergo sensus communis q est sensus inferior cognoscat delectabilia multo magis fortus cogitativa potest illa delectabilia cognoscere. ergo etia sibi coniungit⁹ inclinatio ad delectabilia. Et ista concordant cu dictis beati Augustini q dicit q virt⁹ sensitiva e sicut serpens e caput e h⁹ irascibil⁹. et cauda h⁹ concupiscibil⁹ sic. q serpens est aliquod vnu ita etia appetitus concupiscibilis et irascibil⁹ videt⁹ pertinere ad vna poña scz ad virtute cogitativa.

Arguit Est tm vna poña p⁹trarioz. ergo no oz ponere vna potentia p⁹uenienti et alia pro discoueniendi. Ddm q est vna poña p⁹uenientis et discoueniētis. scz concupiscibilis qz ipa poña fm aliquas passiones e p⁹uenientis scz fm amorem desiderii et delectatione. sed fm alias e discoueniētis scz fm odiu fugam et tristitia. et io no ponit virtus irascibilis p poña discoueniētis sed p resistentia discoueniētis qz impugnat discoueniētis.

Arguitur Appetitus sentiu⁹ est solu p⁹uenientiu. ergo non est appetit⁹ irascibilis respectu discoueniētis. Ddm q aliq⁹ appetit⁹ ee co⁹uenientis pt duplr intelligi. Uno formaliter et sic est falsum qz etia est appetit⁹ discoueniētis. Alio finaliter et sic est veru. qz sicut dictu est passiones irascibilis terminant ad concupiscētia. vt pz exemplari qz canis impugnat aliqd impediens psecutione nutrimenti vt delectet in tali nutrimento.

Querit Utr ista d⁹na sit in intellectu scz q sit aliq⁹ appetit⁹ intellectiu⁹ concupiscibilis et aliquis irascibilis. Ddm q no. et ro est qz si sit aliq⁹ poña respiciens aliqd obiectu fm communem rōnem tunc tal poña no diuersificat fm spcales rōnes contentas sub tali obiecto. sicut visus q respicit colore in comuni no diuersificatur p albū et nigrū. sed obiectu appetitus intellectiu⁹ e bonū in comuni. ergo diuersae rōnes contentae sub tali bono no diuersificant illā poña sed qz sensus respicit bonū p⁹ticulare et no bonū inqntū bonū ergo diuersae rōnes bonoz pnt diuersificare illā poña. qz bonū p⁹ticulare conueniens respicit appetitū concupiscibile et bonum p⁹ticulare arduū respicit appetitū irascibilem.

Arguitur Intelligibiliū sunt concupiscētia et odiū. ergo etia ista diuisio hz locū in intellectu sicut in sensu. Ddm q iste passioēs amor odiū et concupiscētia et hmoi pnt duplr capi. Uno pprie fm q sūt cu qdam transmutatōe corporali et sic spectant ad appetitū sensitiuū. et ideo pprie dicunt⁹ passiones qz tunc subiectuz p eas aliqd patit⁹ Alio accipiunt⁹ fm q nominant⁹ simplices actus voluntatis. et sic etia pnt repiri in intellectu. qz sic inueniunt⁹ in substantijs separtis. est em⁹ ibi amor boni. i. inclinatio in bonū. et odiū mali. i. naturalis fuga mali p appetitū intellectiuū. Et io pt voluntas dici irascibilis et concupiscibilis p similitudine. Dicit⁹ ei irascibil⁹ fm q fugit malū. et h⁹ ex iudicio rōis. Et d⁹ concupiscibilis fm q desiderat bonū. et h⁹ iterū ex iudicio rōis.

Specie quidē igit.

Quia Aresto. iam dixit q ad motū locale mul ta cōcurrūt. ideo consequenter ont ordinē eoz q in motu repiunt. Et circa hoc tria facit. Primo ont quō illa sunt vnu q in motu locali cōcurrūt. Secdo quō ordinant⁹ adiuicē i mouēdo. Tertio ponit ea que ad motū executiue requirunt. Et vult qz ad primū q in oi motu locali e vnu mouēs localr qd. scz vnu fm spēm. qd intelligit no de spē nate scz d spē appetibil⁹. Est ei aliqd p⁹mo mouēs qd mouet appetitū et intellectū p⁹ctū cu sicut appetibile. Et p hoc soluit argumentū qn arguit q sunt multa appetibilia fm species que mouent fm locū vel localiter. Ddm q spēs no est hic accipiēda p specie nature. quia appetibilia que mouēt localiter hūt diuersas naturas. sed sūt vnu mouēs in specie appetibilis qz. scz oia talia mouent appetitū in q consistit spēs appetibilis.

Quoniam aut tria.

Hic ponit ordinē eoz que requirunt in motu. Et vult q tria requirunt in motu scz mouēs organū quo mouēs mouet et illud qd mouet. sed mouēs subdiuidit⁹ qz qddā est mouēs immobīle. et aliqd est mouēs qd mouet. oia ergo ista sunt inueniēda in motu aialis. qz appetibile est mouēs imobīle. et mouēs mobile est ipse appetitus qui mouet ab appetibili. mediuz q mor⁹ sic est poña localiter motiua et motū e al. Quid ar sit organū q aliqd mouet cōsiderādū est in libro de motu aialiū.

Querit Utrū sit similitudo in motu animali un⁹ et in motu vniuersi. Ddm q sic. quia in vniuerso aliquod est mouēs imobīle sic deus.

et aliqd est mouens motum qd scz mouet a deo et vltro mouet alia sicut sube separet speculati ue. alia sunt que mouent et mouent executive sicut aia nobilis cum celo. et ista inferiora sunt solu mota. Sicut e in motu aialiu qz appetibili mo et no mouet. appetit mouet et ponam localiter motiua et mouet ab appetibili. ponam aut localiter motiua mouet executive cor. et cor mouet alia mebra q mouent et no mouent Est tu in istis dra qz appetibile mouet appetitum solu finaliter sed deus mouet intelligeti fina liter et efficienter.

Hunc autē in sūma

Postqz Aresto determinauit de ponā localiter motiua impatiua. hic p̄r determinat de p̄ncipio motus localis executiuo. Et vult qz p̄ncipiū motus localis executiuū est quedā ponā que est in corde fm qz sibi p̄iungunt alia mebra. Et hoc pot sic p̄bar. qz illud est p̄ncipiū executiuū motus qd est p̄ncipiū et finis motus. sed cor est p̄ncipiū et finis cuiuslibet motus in aiali. qz ponā localiter motiua est in corde. Minor p̄z qz cor hz duplicē motū scz gibbosū. i. cōnerum et cōcauū et ideo hz motū sicut glingūm. i. circularē. et fm vnū motū scz p̄cauū ē finis. et fm aliū motū ē p̄ncipiū. Un̄ qdāmodo cor mouet circularit. i. hz similitudinē motus circularis. sic qz illud qd circulariter mouet fm totū quiescit et fm p̄tes mouet ita etiā est de motu cordis.

Arguit Ponā localr motiua p̄sistit i neruis adinuicē p̄iungentibz organa que sunt p̄ncipia motus localis. Exempla grā in crumbz sūt nerui quidā qz adinuicē p̄iungunt organa motus localis. Ddm qz cor accipit duplr. Uno fm se et sic i corde nō ē ponā motiua localr. Alio capite cor fm qz sibi p̄iungunt alia mebra. qz recipiunt naturaliter influxū a corde. et sic cor ē subiectū ponē motiue localiter. Et sic dicit Aresto. in libro de aialibz qz aia est in corde qd nō ē fm de aia qliter etiāqz accepta sz de aia motiua. Ita ergo potētia localiter motiua est realiter disticta ab alijs potentijs p̄us dictis qz est vis qdā motiua que est in corde fm qz et alia mebra coniungunt

Querit Quid sit p̄ncipiū motus localis in aialibz Ddm qz aliud ē q̄rere de p̄ncipio motus localis et de ponā localiter motiua. Un̄ si querat de p̄ncipio. Ddm est qz duplex est p̄ncipiū motus localis. i. imobile et mobile Immobile est appetibile. qz hoc mouet appetitū ex e motu sequit motus aialis. P̄ncipiū mobile est duplex scz impatiū et est appetitus et fan

tasia. vel est appetitus et intellectus sicut p̄us dictū est. Sed executiuū est ponā qz est in corde et in alijs membris sibi diuinctis. Si aut q̄rat de ponā localiter motiua tūc excludit appetibile. qz quis appetibile sit p̄ncipiū motus localis tū nō est ponā motiua localiter. ergo ē tunc ddm qz duplex est ponā motiua. Quedā est impatiua et est appetitus cū fantasia. vel appetitus cū intellectu. Alia est executiua que est p̄ncipaliter in corde fm qz alia mebra sibi p̄iunguntur. Et p hoc soluit q̄stio scz an ponā localiter motiua sit vna distincta ponā. Ddm qz sic et h loq̄do de ponā executiua et nō impatiua.

Om̄ino quidem.

Postqz Aresto determinauit de p̄ncipio motus localis in cōi. hic p̄nter determinat de ipso p̄ compositionem ad diuersa animalia. Et p̄mo dicit quid sit cōmune oibus aialibus p̄ncipatibus motum. Et vult qz omne animal inq̄rtū appetitū est suiūp̄ius motū. qz appetit est p̄pria causa motus. Lūi rō est qz quis p̄ncipiū motus localis sit ab aliqua cognitione tū cognitio non est sufficiens p̄ncipiū motus localis nisi cognitōni addat appetitus. qz cognitio de se est ad opposita. sed appetit determinat ponam ad vnū. Et hoc ē qd dicit Aresto. qz appetitus qui mouet nō ē sine fantasia rōnali vel sensibili. qz diceret qz talis appetit necessario p̄supponit cognitōem rōnalem vel sensibilem.

Arguit Nulla fantasia ē rōnalis. ergo male dicit qz appetit nō mouet sine fantasia rōnali vel sensibili. Ddm dupliciter. Primo qz fantasia dicit rōnalis p̄ p̄ncipationē licet non per essentiā. et tū qz Aresto. hic extendit fantasiam ad rōnem. ergo ddm est qz illa p̄nt habere vnū cōmune nomen que hnt vnā cōem. p̄prietates cū ergo cognitio sit cōis fantasie et intellectui. qz p̄p̄ ē rō sic etiā p̄t fantasia existēdi ad intellectū. quia noticia in fantasia est nobisnotior qz in intellectu.

Consideranduz at

Hic Aresto. inquit quid sit p̄ncipiū motus in animalibus imperfectis quibus solum inest sensus tactus. Et vult qz fantasia indeterminata et p̄cupiscentia indeterminata illam fantasiam consequens sunt p̄ncipiū motus localis in illis animalibus quibus solum inest sensus tactus. Et hoc sic p̄bat. quia eo modo quo aialibus inest motus localis. eo modo ipis inest p̄ncipiū motus localis. sed istis animalibus inest motus indeterminatus quia solus mouent in

Oratio / Definitio / p̄ncipiū motus localis / huius impatiua

Quid sit motus / motus est p̄ncipiū / motus est p̄ncipiū / motus est p̄ncipiū

Cor motus / motus est p̄ncipiū / motus est p̄ncipiū / motus est p̄ncipiū

Aut / p̄ncipiū motus / motus est p̄ncipiū / motus est p̄ncipiū

pñtia sensibiliū q̄ determinate eis pponuntur ergo etiā pñcipium cor̄ est fantasia indetermi- nara et concupiscētia illā p̄seqns. eo em̄ modo quo illis inest fantasia etiā eis inest concupi- scētia.

Sensibilis quidez

Consequēter dicit Aresto. quid sit pñcipium mor̄ localis in aīalibus p̄fectis. Et vult q̄ in illis pñcipiū mor̄ localis est fantasia sensibilis absentis. quia illa mouetur fm̄ fantasia dēter- minatā. qd̄ intelligit̄ cōiungendo tali fantasie appetitū. Deinde ostēdit quid sit pñcipiū mo- tus localis in hominib⁹. et dicit q̄ fantasia deli- berās. i. rō deliberatiua q̄ pōt vocari fantasia si- cut dicit̄ est. Ut p̄t etiā exponi de fantasia sen- sitiuā que est deliberatiua p̄ticipatiōem. et sic fantasia sensitiuā etiā vocat̄ deliberās. Istud em̄ sic p̄batur. Illud est pñcipiū mor̄ localis in hominib⁹ quo vnū peligit̄ alteri in agibili- bus. qz ex tali electiōe aliqd̄ mouet̄ ad vnū et nō ad alterū. sed talis electiō sit p̄rōem delibera- tiuā ergo rō deliberās est pñcipiū mor̄ localis in hoīe oportet em̄ q̄ illa ratō deliberās accipi- piat aliqz cōem regulā quā applicando ad agi- bilia vnū peligit̄ alteri. illa aut̄ regula p̄t eē pñ- cipiū omniū agibiliū scz q̄ omne bonū sit faciē- dū z quia bruta nō possūt vti tali syllogismo p̄ que vnū peligit̄ alteri. iteo sequunt̄ duo p̄ri- mo q̄ bruta nō hnt̄ opiniōem qz opiniō genera- tur ex tali syllogismo. Secūdo sequit̄ q̄ bruta statim mouent̄ p̄ fantasia ad concupiscendū vel irascendum qz nō hnt̄ deliberatiōem qua pnt̄ p̄- eligere hoc vel illud.

Viucit at aliqndo.

Dicit Aresto. n̄t̄ vni tacite questioni qua quis posset dicere q̄ hō sepe moueat̄ ad aliquid p̄tra rōem deliberatiuā qz nō semp̄ facit̄ illud qd̄ deli- berat. R̄ndit Aresto. q̄ qñ hō mouet̄ fm̄ p̄pri- am naturā hominis tūc semp̄ mouet̄ fm̄ rōem deliberantē. sed qñqz p̄tingit̄ q̄ hō mouet̄ nō vt hō sed vt brutū. sicut p̄tingit̄ qñ appetit⁹ inferi- or vicit̄ superiorē appetitū z deliberatiōem remo- uendo hoīem ab eo qd̄ deliberauit̄ rō. Ex quo sequit̄ q̄ sic i toto vniuerso superior celestis sphe- ra mouet̄ inferiores naturalr̄. sic etiā appetit⁹ superior mouet̄ naturaliter inferiorē. sed sic om- nino motus fieret p̄tra naturā si inferior spera moueret̄ superiorē et traheret̄ eā ad suū motū. sic etiā est contra naturam q̄ inferior appetitus trahat̄ superiorē a sua rectitudine. z iteo ex hoc contingit̄ peccatum.

Querit̄ Utrū virtus irascibilis z concupiscē- bilis moueant̄ a rōne z obediant̄ ei. Ddm̄ q̄ sic et hoc est verū fm̄ aptitudinē taz quo ad in- tellectū qz quo ad voluntatē. rō em̄ qñqz exten- dit̄ ad appetitū rōnalem qui est voluntas. D̄ aut̄ appetitus inferior obediat̄ rōni sic p̄batur qz appetitus z iungit̄ p̄tuti estimatiue p̄nci- paliter in homine que virtus estimatiua est rō p̄ticularis. Ex quo sic arguit̄. Rō p̄ticularis di- rigit̄ a rōne vli sicut p̄z in syllogizatiōe vbi p̄- positiones singulares concludunt̄ ex vlib⁹. Lū ergo intellectus sit rō vli et estimatiua p̄ticiu- laris. sic dirigit̄ estimatiua et appetit⁹ sibi con- iunctus a rōne vli. Et ista est cā quare ouis esti- mans p̄ virtutē estimatiuā lupū p̄ntem absqz deliberatiōe statim fugit. sed hō etiā si estimet̄ p̄- p̄tutē cogitatiuā aliqd̄ piculū sibi iminere p̄- mo deliberat̄ anteqz fugiat. Et qz syllogizare n̄ est opus simplicis intellectus ideo dicunt̄ iste virtutes plus obedire rōni qz intellectui. idem p̄z ex experimento qz ex vlib⁹ syllogizatiōib⁹ mitigant̄ passiōes sicut ira vel concupiscētia vel aliqd̄ hm̄oi et etiā obediant̄ isti appetit⁹ vo- luntati. qd̄ etiā p̄z ex experimento qz videm⁹ q̄ hō si apprehendat̄ aliqd̄ concupiscibile nō tū statim p̄sequit̄ illud sed alpicit̄ motū voluntatis rōna- lis. Rō illius est quia vt p̄rius dicit̄ est volun- tas est superior pōna iter pōnas aīe. sed semp̄ su- perior pōna mouet̄ inferiorē. q̄ etiā volūtas na- turalr̄ mouet̄ inferiores pōnas.

Arguit̄ Augustinus vocat̄ sensualitatē sp̄c- tem quia nō obedit ratiōi. ergo sequit̄ q̄ appe- titus inferior nō obediat̄ rōni. Ddm̄ q̄ ap- petitus sensibilis accipit̄ dupli. Uno fm̄ q̄ fert̄ in obiectū absolute p̄ter rōnem. et sic vocat̄ serpens qz sic mouet̄ p̄tra dñū ratiōis. superi- ris et inferioris. Alio accipit̄ appetit⁹ inferior fm̄ q̄ in appetitū redūdat̄ intellectus. z sic ap- petitus vocat̄ rōnalis. potest em̄ pōna superior dirigere inferiorē ad suū actum.

Arguit̄ Qd̄ repugnat̄ alicui nō obedit ei. scz sensualitas repugnat̄ ratiōi. ergo nō obedit ei. Minor p̄z in incōtinentibus. Ddm̄ q̄ sicut in ciuilibus est duplex principatus scz despoti- cus in quo principatu inferior nō hz p̄tātē re- sistendi superiori sicut dñs principatur suo f̄no. Alius est principatus politicus siue regalis et in illo principatu subditi hnt̄ p̄p̄riā volūta- tem resistēdi dominio suor̄ superior. sicut rex do- minat̄ ciuib⁹. Ddm̄ est ergo q̄ sicut in homine repit̄ duplex principatus. quia aīa dñatur cor- pori principatu despotico. et iō p̄t aīa vti corpe z corp⁹ aīe resistere nō potest. Sed volūtas nō

Appetitio
Scientificum moueat voluntatem

Liber

Homo sit liber arbitrij

Tercius

Dicitur appetitui inferiori tali principatu scilicet partu politico et ideo appetit' inferior potest resistere appetitui superiori. Un' patet q' ista p'p'o appetitus inferior obedit r'oni est accipienda s'm q' obedit dicit appetit' sic q' sit sensus appetitus obedit. i. ap'us nat' e' obedire q'suis etia' nat' sit repugnare r'oni

Arguitur. P'ona sensitua cognitiua no' obedit r'oni. ergo nec appetitiua. Ans' p'z q'a no' videm' q'n volum' p'na p'z q'a appetit' seq'tur cognitiu' on'e. D'om q' duplices sunt sensus scilicet exterior' et tales no' obediunt r'oni q'a tales no' mouentur nisi p'ntib' sensibilibus. cu' ergo p' impium voluntatis no' sit obiectu' p'ns. ergo no' potest videre visus q'n volum'. Sed sensus interiores mouent s'm impiu' voluntat' qz illi sensus p'ponit fantasmata sic dirigunt a libertate voluntatis

Querit' Utr' appetit' sensitiu' moueat voluntate' D'om q' qu'z potest appetit' sensitiu' mouere voluntate' Lul' r'o est qz obiectu' voluntatis e' bonu' sed s'm appetitu' sensitiu' q'nqz indicam' aliqd' esse bonu'. ergo appetit' sensitiu' potest mouere voluntate'. Maior est manifesta et minor p'z q'a qd' alicui videat' aliqd' esse bonu' hoc p'tigit ex disp'one illius qd' p'ponit tale bonu' sic gust' infect' iudicat hoc esse dulce qd' uenit. sibi s'z sua' infectione'. cu' ergo ex passione appetit' sensitiu' q'nqz ho' imute' ad disp'onem aliquam. seq't q' s'm illa' disp'onem appareat aliqd' bonu' quod extra illa' disp'onem no' esset bonu'. et sic p'z q' appetitus sensitiu' imp'uet voluntate' ex p'te obiecti

Ar. Appetit' sup'ior est mouens et moues est p'statius moro et dignius eo. s'z appetitus sensitiuus q' est appetitus inferior no' potest mouere appetitu' sup'iore. D'om q' no' est inconueniens q' aliqd' sit dignius altero simpl'r. et t'n alteru' potest esse dignius illo s'm qd' Per h' ergo est d'om q' appetitus sensitiuus accipit' duplr'. Uno' s'm se et sic mouet a voluntate. et sic sp' appetitus intellectiuus est dignior. Alio' appetitus sensitiu' accipit' s'm q' subiacet passioni. et sic appetitus sensitiuus d'natur appetitui intellectiuo. quia mouet appetitu' intellectiuu' ad p'seq'ndu' passionem q' d'natur in appetitu' sensitiuo.

Arguit' Virtus p'ticulari' no' agit in causam vlem. ergo appetitus sensitiuus no' agit in voluntate que est circa bonu' vlem. et appetitus sensitiuus est circa bonu' p'ticulare D'om q' virtus p'ticularis no' agit in p'tate vlem nisi etia' talis virtus vlis applicet ad aliqd' p'ticulare agibile Exempl'gra extra p'positu'. Virtus celi q' est vlis potest impediri p' aliqd' p'ticulare agens circa p'ductione' alicuius plante et t'n virtus celi est

vlis no' s'z vlr est veru' q' d'us p'ticularis no' impedit virtute' vlem. et ergo potest appetitus sensitiuus disponi p' aliquam passionem vt in hoc particulari agibili trahat ratione' a sua rectitudine

Scientificum autē

Quia Ar. supra dicit q' in homine mouet r'o deliberatiua. id' Ar. h' dicit que sit illa r'o mouens Et p'rio vult q' illa no' est r'o speculatiua qz illa no' mouet sed manet. i. q'scit. Illa em' r'o no' considerat aliqd' agibile. et ideo vocat' ea' scientificam q'a p' illa' absolute aliqd' scimus Ratio s'z q' mouet est practica q' item est duplex scilicet vlis q' considerat vlia principia agibilium. et p'ticularis q' applicat tale vlem ad aliqd' p'ticulare agibile Exempl'gra R'o vlis dicit q' p'entes sunt honorandi. sed r'o p'ticularis dicit q' ille pater sit honorand' mouet ergo vtraqz ratio practica. sed differet q'a r'o vlis practica mouet sicut ca' prima. s'z r'o practica p'ticularis mouet sicut p'ima ca'. optz em' si motus debeat seq' q' vniuersalia applicentur ad p'ticularia agibilia. Et ex isto potest faciliter sumi r'o q're r'o practica p'ticularis corrumpit' q'a in ista p'ticulari applicatione contingit p'ticularem r'onem corrumpi. p'pter delectationem vel p'pter aliam passionem quam delectationem vel passionem in electione sequitur ratio practica p'ticularis.

Queritur Utrum homo sit liberi arbitrij.

Dicendum q' sic. quia nisi sic tunc frustra essent consilia. exhortationes precepta. premia et pene quod est falsum. Cuius ratio est quia de his que sunt necessario non est consilium vt dicitur tertio ethicorum. sed de his que possunt sic esse vel non esse. sunt ergo consilia vt vnum eligatur per liberum arbitrium et non alterum. Similiter sunt exhortationes vt eligatur ali quod bonum et eius oppositum non eligatur. Similiter precepta sunt de his que homo potest facere vel non facere Premiū autem datur bonis et pena malis. Circa quod sciendum q' quedam res agunt sine iudicio et sine cognitione. sicut lapis tendit ad locum deorsum. et alique agunt iudicio et cognitione sed non libero quia agunt naturali instinctu sicut bruta. s'z homo agit iudicio etiam libero. agit enim iudicio quia per vim cognitiuam homo iudicat quid sit agendum et quid dimittendū. Et istud iudicium no' est ex naturali instinctu sed ex collatione ipi' rationis in particulari operabili. Cuius ratio est quia appetitus noster sequitur rationem. sed ratio nostra in particularibus agilibus est circa contingentia circa illa autē

M b q' q'
H' ad q' p'p'o
D'om q' p'z
p'p'o
q' v' ad
p'p'o

ratio habet viam ad opposita. p̄t enī rō psua-
dere in aliquo particulari agibili duo contraria
sicut patz in rhetoricis psuasombus. etiam in
dyalecticis syllogisimis Unde patet q̄ origo li-
bertatis ē ex rōe persuadente aliquid agenduz
vel non agendum.

Ar. Aresto. dicit. ij. ethicoz. Qualis vnus
quisq; ē talis finis debet ei. Ex quo sic arguitur
aliq̄s ē aliqualis ex habitu et natura. ḡ homo
nō ex libero arbitrio opaf. sed ex habitu vel na-
tura ordinat ad finē. *Adm* q̄ in hoīe ē du-
plex q̄litas. scz naturalis et acquisita vel super-
ueniens. Naturalis q̄litas p̄t accipi vel circa ī-
tellectū. vel circa corpus et virtutes corpi anne-
kas. ex naturali aut q̄litate intellect⁹ hō appe-
tit vltimū finē. et ideo nō vult libere vltimū fi-
nē sed necessario. Et ideo p̄ cōpationē ad vlti-
mū finē nō habet voluntas libertatē. qz hoc est
summū bonū ad qd̄ naturalit̄ oīa inclinatur
Ex pte aut̄ corpoz hō p̄t habere qualitates in-
clinantes ipm ad aliqd̄. sed illis inclinationi-
bus p̄t resistere p̄ voluntatē. et p̄ qualitates su-
peruenientes acquisitas aut infusas. etiā incli-
natur homo ad aliqd̄ opus sed nō necessario. et
ideo adhuc p̄t nō agere opa illi⁹ habitus. et hō
p̄pter triplicem cām. Prima qz p̄t puenire ac-
quisitionem habitus. Secda qz p̄t non vti ra-
li habitu. Tercia qz p̄t p̄ cōtrarios motus id ē
actus tales habit⁹ corripe. *Adm* ē ergo ad ar-
gumentū. q̄ quis habit⁹ inclinatur ad aliqd̄ o-
pus nō tñ necessitat ad tale opus. qz p̄t aliq̄s
hñs habitū nō opare p̄ talē habitū.

Querit. Utz liberū arbitriū sit sp̄ialis po-
tētia aīe. *Adm* q̄ nō qz ē ipamet voluntas.
qd̄ sic p̄bat. qz optet poīas appetitiuas ēē p̄-
porcionatas apprehēsiuis. qz appetitiue mo-
uent ab apprehēsiuis. sed in intellectu ē quedā
vis itellectiua q̄ vnū ex alio eligim⁹. ergo pro-
porcionabilis sic erit in appetitiua. Est igitur
vna vis in appetitiua q̄ simpliciter finē appeti-
m⁹ et vocat voluntas. Alia ē vis electiua siue li-
beri arbitrii fm̄ quā vnū eligit aī aliud. sic ḡ
intellect⁹ et rō sūt vna poīa ita voluntas et libe-
rū arbitriū. et iō fm̄ aliq̄s liberū arbitriū dicit
vis electiua qz p̄ illā vni vnū peligit alteri

Ar. Naturale et deliberatiū nō p̄nt esse v-
na poīa scz ē aliq̄ voluntas naturalis q̄ vocatur
thelesis. et aliq̄ ē voluntas deliberatiua q̄ vocat
vulesis. ergo sunt distincte poīe. *Adz* q̄ vo-
luntas naturalis q̄ vocat thelesis. et voluntas de-
liberatiua que vocat vulesis nō dñt vt diuer-
se poīe. sed dñt fm̄ actū p̄fectū et imp̄fectum
qz thelesis dicit voluntatē imp̄fectā q̄ nō est cō-

iuncta p̄fecte deliberationi et cōplete. nec est ac-
cepta fm̄ oēs circūstantias siue cōditōnes. sed
vulesis ē voluntas accepta cū p̄fecta deliberatōe
et fm̄ hoc cōtingit q̄ aliq̄s vult opposita scz di-
uerfas voluntates. qnq; enī ante p̄fectā delibera-
tionē vult aliquā rē quā tñ nullo mō vult post
deliberatōem p̄fectā. Ut martyres voluntate na-
turali volebāt nō mori. sed voluntate deliberati-
ua et p̄fecta volebāt mori ne abnegarēt fidem.

Ar. Poīe distinguunt penes act⁹. scz ē alius
actus voluntatis et liberi arbitrii. ḡ sunt diuer-
se potentie. Maior est nota. et minor pz. qz vo-
luntas ē act⁹ poīe volitue scz q̄ absolute inclinatur
ad finē. scz electō p̄t diuisitatē eligibiliū ē act⁹
liberi arbitrii. *Adm* q̄ sunt duplices actus.
Quidā sunt qui se accidentalit̄ hñt ad aliquā
poīam. et tales nō diuersificant poīam. Alij
sunt actus q̄ essentialiter se hñt ad potētias. et
illi diuersificāt poīas. sicut in sensibus sūt au-
dire et videre. tales enī actus diuersificāt potē-
tias. Per hoc ḡ ē *Adm* q̄ electio et voluntas se
hñt p̄ accūs ad liberū arbitriū. qz voluntas est
act⁹ poīe volitue fm̄ q̄ absolute inclinatur i fi-
nē. scz electio ē act⁹ voluntatis fm̄ q̄ vnū peligit
alteri p̄pter aliqd̄ bonū p̄ns. Et sile ē de intel-
ligere et rōinari quo ad poīam intellectiuam

Ar. Est duplex intellect⁹ scz agens et possibi-
lis. ḡ etiā erit duplex voluntas p̄na tenet a sili-
Adm ē dupliciter. Primo q̄ voluntas nō mo-
uet a duplici intellectu. scz solum ab intellectu
possibili. Et iō sicut i intellectu possibili ē vis
intellectiua et rōinatiua. ita in voluntate ē vis
volitua et electiua. Secdo ē *Adm* q̄ itellect⁹ cō-
paf ad voluntatē vt mouēs. et ideo nō oportet
distinguere duplicē voluntatē. qz nulla est vo-
luntas agens cū oīs voluntas sit mota.

Vegetabilē quidē

Postq; Aresto. i p̄cedētib⁹ determinauit d̄ fir-
gulis p̄tib⁹ anime scz de aīa vegetatiua. sen-
sitiua. intellectiua. et motiua fm̄ locū. hic p̄nt
vult oīdere q̄no se hñt iste ptes ad viuētia. et
primo q̄no se habeat aīa vegetatiua ad viuētia.
scdo q̄no aīa sensitiua. Vult ergo q̄ anima
vegetatiua est in omnibus viuētibus. Et hoc
sic p̄bat. qz omne viuēs vel habet tps augmē-
ti sicut in principio post generatōem. Aut ha-
bet tps decrementi. sicut qn̄ viuēs rēdit ad cor-
ruptōes. Vel hz tps stat⁹ sicut qn̄ nec augetur
nec decrescit. sed in oībus istis statibus neces-
se est viuens vti alimento. sed vti alimento spe-
ctat ad aīam vegetatiuā. ergo necesse est omne
viuens habere animā vegetatiuā.

Innotuit
39 hinc

deturmat
quo ipse ad
ha

Querit Quotuplex est tempus in reb⁹ ge-
neratis. Dm q³ triplex. Aliquod est temp⁹
in quo ppter caloz⁹ naturalem plus aggenera-
tur de alimento substantie alic⁹ q³ depditu⁹ fuit
et hoc est tempus augmenti. Aliud est temp⁹
in quo plus remouet de substantia alic⁹ q³ ag-
generet et hoc ppter defectu⁹ calozis naturalis.
et hoc est tempus decrementi. Aliud est temp⁹
in quo equaliter aggenerat sicut depditu⁹ fuit
et hoc dicit tempus status. Dicunt tamen aliq³
q³ non sit tempus stat⁹ nisi quo ad nos. q³ vel
homo semper crescit et augmentetur vel decre-
scit. et hoc capiendo augmentum et decremen-
tum improprie fm qd aliquid dicit augeri qd
est factu⁹ maius q³ immediate ante hoc fuit. et hoc
dicitur decrefcere qd est factum minus q³ im-
mediate ante hoc fuit.

Sensuum autez ne

Hic ondit quo se habeat sensus ad viucentia:
et dicit q³ non est necesse omnib⁹ viucentibus in
esse sensum. et hoc sic pbat. quia primus tact⁹
scz sensus consistit in quoda⁹ temperamento q³ li-
tatum primaru⁹. qz sicut prius dictu⁹ est. nihil
aliud est sensus tactus q³ medietas calidi. fri-
gidi. humidu⁹. et sicci. sed sunt multa viucentia
que habent corpus simplex. sicut sunt plante.
ergo illis non inest aliquis sensus.

Arguit Plante habent corpus mixtum. q³
non habent corpus simplex. Dm q³ dupli-
citer dz aliqd corpus simplex. Uno mo⁹ qz no⁹
est compositum ex quattuor elementis. et sic ce-
lum et quattuor elementa sunt corpora simpli-
cia. et illo modo veru⁹ est q³ plante non sunt cor-
pora simplicia. Alio modo dicit aliqd corp⁹
simplex in virtute et in potentia. et sic illud dicit
tur corpus simplex qd non potest fundare sen-
sum tactus. et sic plante habent corpora sim-
plicia. qz non habent in se illa medietate qua-
litatu⁹ primaz in qua fundatur sensus tactus
Ubi notandu⁹ est q³ aliqui exponebant corpus
simplex ad significandu⁹ corpa que sunt soluz
elementaria vt scz sit sensus q³ aliqua sunt vi-
uentia scz calozemones et cacozemones q³ ha-
bent corpa simplicia scz aerea tantu⁹. Et q³uis
illo modo posset intelligi textus no⁹ tamen vi-
detur esse ad ppositu⁹ sicut prima expositio.

Animal autē neces.

Consequenter ondit Aresto. qno se hz sensus
ad viucentia. Et vult q³ q³uis sensus non inest
oibus viucentibus sicut dictu⁹ est. necesse est ta-
me⁹ sensuz ee i quolibet aiali. et hoc pbat sup/

ponendo duas autoritates. Prima est q³ natu-
ra nihil facit frustra. Secda q³ omnia que fiunt
a natura subsistunt ppi fine vel accidunt his que
fiunt ppter fine. ex quib⁹ sumit talis ro. Si al-
no haberet sensuz tuc no⁹ posset distinguere in-
ter nutrimentu⁹ coueniens et discoueniens. qz per
nutrimentu⁹ discoueniens corripit. et io sic gene-
ratio talis animal esset frustra. qz frustra generat
qd statim corripit qd e⁹ cotra prima⁹ autorita-
te. Et hnt pgressina aialia organa q³ no⁹ habe-
rent aliquo fine nisi aial haberet sensuz qd est
otra scda⁹ autoritate. Et qz possz aliqs dicere
q³ al⁹ hret intellectu⁹ et p intellectu⁹ fugeret discoue-
nientia et psequeret couenientia et sic no⁹ eet neces-
se habere sensuz Aresto. soluendo dicit q³ hoc
est impossibile q³ aia intellectiua sit sine sensu i
aliquo corpe. et hoc ideo qz talis unio ad cor-
pus tale nec esset ppter bonu⁹ aie nec ppter bo-
nu⁹ ipius corporis. No⁹ propter bonu⁹ aie. qz ania
in tali corpe exis no⁹ intelligit qz no⁹ pt recipe-
re sensibus cognitione⁹ sicut facit p corp⁹ sensi-
tiu⁹. Nec esset ppter bonu⁹ corporis. quia aia co-
seruat corpus in esse et non econtra. cu⁹ ergo ta-
lis aia no⁹ esset in corpe subiectiue no⁹ posset co-
seruare corpus in esse. Ex quo textu⁹ pt capi q³ a-
nima nobilis non vnit celo p informationem
sed solum per assistentiam.

Atuero si sensum.

Quia Aresto. supra dixit q³ necesse e⁹ o⁹ animal
habere sensum. hic pnter ondit que sensuz ne-
cesse sit omne aial habere. Et vult q³ necesse est
habere o⁹ aial sensuz tactus. Et ro stat in hoc.
Omne aial aut hz corpus simplex aut mixtu⁹
no⁹ aut pt habere corp⁹ simplex. qz in tali cor-
pore nullus sensus subiectari pt. sed prius pba-
tum e⁹ q³ necesse e⁹ o⁹ aial habere aliquo sensum
et si e⁹ corp⁹ mixtu⁹ tuc fundat sensum tact⁹. q³
tactus consistit in quadam medietate pportioni-
s qlitatu⁹ primaz. scilicet calidi. frigidi. humidu⁹ et sicci.

Propter quod qui

Hic elicit correlarie q³ etiā pter tactu⁹ necesse est
o⁹ al⁹ hre gustu⁹. et hoc sic pbat. qz gust⁹ e⁹ qda⁹ ta-
ct⁹. si q³ necesse e⁹ al⁹ hre tactu⁹. q³ etiā et gustu⁹. Itz
gust⁹ e⁹ senti⁹ alimctu⁹. scilicet sine alimcto al⁹ no⁹ pt psi-
stere. q³ ec⁹ nec sine gustu⁹. alij at sensus no⁹ faciunt
ad alimtu⁹ sz apphedunt delectatoez circa alime-
tu⁹. et hoc e⁹ ver⁹ d sensu olfact⁹. et hoc probat in-
ductiue. qz color et son⁹ nihil faciunt ad alime-
tu⁹ sed odor e⁹ delectatio circa alimctu⁹ sicut pro-
bat Aresto. in libro de sensu et sensato.

Arguitur Prius dictu⁹ est in scdo hui⁹ q³ io

*Quotuplex est tempus
in quo ppter calozem naturalem plus aggeneratur
de alimento substantie alic⁹ q³ depditu⁹ fuit
et hoc est tempus augmenti.*

*Quo se habeat sensus
ad viucentia.*

*De aliq³ corp⁹ simplici
in virtute et in potentia.*

*Consequenter ondit Aresto.
qno se hz sensus ad viucentia.*

*Prima aut
secunda*

*Quia Aresto supra dixit q³ necesse e⁹ o⁹ animal
habere sensum.*

Propter quod qui

lus tactus necessari⁹ sit aiali. ergo male dicit hic q gustus et tactus sunt necessarij oi aiali.

Ddm q gust⁹ capit⁹ dupl'r. Uno⁹ fm q e di- scretiuus alimenti fm q in alimento sunt qua- litates tangibiles scz calidū. frigidū. humidū et siccū. et sic gustus est vna potentia cum tactu qz tact⁹ eris circa alimentū vocat gustus. z ta- ctus eris circa alia tangibilia vocat tact⁹. Alio modo accipit⁹ gustus fm q est discretiuus alimenti inqzntū alimētū ē saporosus et sic gu- stus est specialis potentia. qz hz speciale obie- ctum scz saporē. Et isto modo gustus nō est in quolibet aiali. qz conchilia et aialia imperfe- cta nō habent talem gustū. saluant enī talia a- nimalia in aqua salsa. qz illa est calidior qz aq. dulcis. et in aqua dulci talia aialia corrūperēt

talis medietas cōmixtionis sed ptes sunt ter- restres in illis nō erit sensus tactus neqz alius sensus. Et ideo ossa capilli et vngues non sen- tiunt. quia habundant in terrestreitate.

Ar. In libro de sensu et sensato dicit q organū tact⁹ sit de natura terre. g⁹ male dicit hic qz ipitib⁹ aialiū in quib⁹ ē abundātia terrestreitatis nō sit sensus tact⁹. Ddm q tactū esse de natura terre p̄ duplici intelligi. Uno⁹ p cōpatōnem ad alios sensus. z sic ē ver. qz ē magis terrestri- quā alij sensus. Alio⁹ p̄siderat fm le z a domi- nio. z sic ē falsus. qz in oi sensū absolute accepto dicit aer vel aq. Et rō dicta fuit. qz sensus dicit esse receptiuus sp̄z sensibilū. sed terra nō est bene receptiua qā est nimis grossa.

Handwritten note: Tunc dicitur de sensu...

Manifestum ergo

Ex p̄dictis Aresto. ondit habitudine sensuum ad aialia. z p̄mo sensus tact⁹. scdo alioz sensuum. Duo ad primū dicit q ex p̄dictis manifestū ē q p̄ p̄uationē tactus necesse ē aialia mori z nō p̄manere. z hoc ideo qz ille sensus ē necessarius aiali quo ad esse. nō aut sic ē de alijs sensibus. qz etiā corruptis alijs sensibus adhuc aialia p̄nt manere in esse sicut sunt multi ceci z surdi. Ex quo ulterius cōcludit q excellētia alioz sen- suū nō corrūpit aial licet bene sensus vt excel- lēs color bñ corrūpit visus s; nō corrūpit aial sed excellētia tāgibilia etiā corrūpit aial z nō solū sensum vt excellens calor vel frigus.

Handwritten note: Viri ostendit...

Ar. Apoplectici carēt sēsu tactus. z tñ viuūt in illa pte vbi humores sunt corrupti. g⁹ male dicit ē q p̄ p̄uationē tactus ipm aial corrū- patur. Ddm q in illa pte que patit apo- plectiam non est sensus tactus fm actū scdm. ē tamen ibi adhuc sensus tactus fm actum pri- mū. quia ibi adhuc est anima. impeditur tamē influxus qui est a capite ad cetera membra. et ideo illa membra sunt quasi mortua donec re- ceat ille influxus qui fuit per humores impedi- tus. et tūc ibi iterū est actus scdm tactus.

Ar. Clidet q etiā sensibilia alioz sensuum corrumpant totū aial. qz sonus qnqz corrup- pit aial vt p̄z in tonitruo. Ddm q in toni- truo sunt tria cōsideranda. Primo sonus qui potest qnqz corrumpere auditum si sit sonus vehemens. Secundo in tonitruo est aer vio- lenter motus et talis aer potest hominem pre- cipitare ad terram. et si iste homo interficiatur est ex precipitatiōe. Tercio in tonitruo emittū- tur ex nube quidam venenosi vapores qui s̄r- gunt ad aerem. et ideo si homo attrahat tales vapores tūc homo inficitur ex veneno attracto

Handwritten note: Voluntas...

Illū autēz propter

Ex q Aresto. dicit q duo sunt sensus necessarij oib⁹ aialib⁹ inquit iā p̄nter in qb⁹ aialibus alij sensus sunt necessarij z vult q alij senti⁹ nō sunt necessarij. oib⁹ aialib⁹ sed illis quibus cōuenit querere alimētū in distātia sicut sunt aialia. p̄gressiua. qz necesse ē talia aialia habere sensus quib⁹ cognoscat aliqd distans. s; tactu et gustu non cognoscat aliqd distans. sed alijs trib⁹ sensib⁹. z hoc p̄bat qz alijs trib⁹ sensibus primo mouet mediū et medio moto mouetur sensus. Et ponit duo similia. vñū est in motu locali. scdm in motu alteratōnis. In motu enī locali qnqz contingit q vno motu mouet alte- rum. z istud altez mouet terciū. sicut cōtingit in motu p̄ctorz in quib⁹ ptes aeris successi- ue mouent. sic etiā fit i motu mediū in istis tri- bus sensib⁹ qd mediū pri⁹ mouet aīqz pōna. Scdm sile ē de alteratōne. qz qnqz aliqd alte- rat vnā rem que alterata alterat aliā. sic etiam contingit in sensib⁹ z in medio. Et ponit exem- plū de sigillo et cera. Est tñ ista dīna i tertū. qz sigillū nō imprimi figurā cere vsqz ad p̄fun- dum. sed tñ vsqz ad sup̄ficiē. sed visibile imprū- mit suā figurā vsqz ad finē. i. vsqz ad p̄fundūz.

Quod at impossibi

Dic Aresto. p̄bat qd prius supponebat sine cōclūdebat scz q corp⁹ simplex nō p̄t esse corp⁹ aialis et hoc p̄bat sic. Necesse ē oē al' h̄re sentiū. et p̄cipue sensus tactus. qz p̄ sensum differt aial. a nō aiali qz sensibile ē dīna aialis. s; in corpe- simplici nō p̄t esse tact⁹. qz necesse ē tactū cōsi- stere in quadā medietate qlitatū primaz que medietas ē solū i mixtione illaz qlitatū. in si- gnū enī si sint aliq ptes in aiali in quib⁹ nō ē

Handwritten note: Tunc...

Handwritten note: Inquit...

Handwritten note: Similia...

Handwritten note: Quod at...

Tabula

et sic iste vapor potest interficere hoies et non sonus. et quia p pluuia ista materia impeditur et debilitatur vel extinguitur. ideo cõter dicit quod tonitruum non est periculosum tempore pluuie.

Alios autez sensus

Hic ostendit Aristoteles qualiter alij sensus se habeant ad alia animalia. Et vult q alios sensus habet aial non ppter necessitatem sui esse. sicut habet gustum et tactum. sed ppter bene esse id est vt animal melius et conuenienti⁹ viuat sicut animal habet visum vt videat aliquid pcul p aliqd mediũ qd e dyaphanũ et habet gustum vt sentiat delectationem in alimento capiẽdo gustum pprie. et habent aialia auditum vt eis aliquid significetur. quia per auditum audiunt sermones alioz. et sic habet linguam vt sonando significet suas affectõnes alteri. Hoc tamen differenter in homine et alijs animalibus contingit. quia alia animalia faciunt voces illiteratas. vt in capitulo de voce dictum est in secundo hui⁹ in quo excedit homo alia animalia et naturalia ppter perfectionem nature sibi a deo collate qui super omnia est benedictus in seculoz secula Amen.

Notata diligenter visa et puigili cura au-
scultata circa tres libros de Anima Aristote-
lis Lamberti de monte artiu magistri ac sacre
theologie professoris iuxta doctrinam insignis
et sancti doctoris Thome de Aquino ordinis
fratrum pdicatozum explicauit feliciter.

Incipiunt tituli q

stionũ trũ libroz de aia sm numerũ folioz at signati. Et in primo folio habet figura que pncipalem materiam totius libri in se comprehendit.

Questiones phemiales

- Utrũ de anima sit scia. folio. ii.
  - Utrũ scia de anima sit vna. iii.
  - Utrũ scia de aia sit phisicalis. iij.
  - Qui pti phie subordinet ista scia. iij.
  - Quẽ ordinẽ habeat liber de ania inter libros phisicales. iij.
  - Quid sit subiectum libroz de anima. iij.
  - Utrũ ois scia speculativa sit bona et honorabilis. iij.
  - Quotplex sit bonum. iij.
  - Utrum omnis noticia sit de numero bonoz honorabilium. v.
  - Utrũ in artibus possint inueniri due istẽ conditiones dignitatis. v.
  - Quis istoz moz certitudis sit dignior alio. v.
  - Quare Arist. vocat sciaz d aia historiaz. v.
  - Utrũ historia de aia sit in pms ponenda. v.
  - Quo se hũt ad dignitatẽ et certitudinẽ metha phisica. mathematica et phisica. vi.
  - Utrũ scia libri de aia valeat ad oẽm sciaz. vi.
  - Quare Arist. ponit i phemio tm̃ duos modos inuestigandi qd quid est. viij.
  - In quo genere sit anima. viij.
  - Utrũ act⁹ et poña multũ differant. viij.
  - Utrũ ois aia sit eiusdẽ spẽi cũ qlibz aia. ix.
  - Quare Arist. mouet dubitationem circa vnitatem diffinitionis anime. ix.
  - Utrũ sit danda vna cõis diffinitio aie. ix.
  - Ex quot motibus fuit Plato motus ad ponendum ydeas separatas. ix.
  - Quo possum⁹ venire in cognitionẽ istoz vniuersaliũ. s. i noticia vltis i re añ rẽ et post rẽ. x.
  - Utrũ ista tria vlia distinguat realitẽ et moralitẽ. xi.
  - Utrũ vniuersale sit generabile. xi.
  - Utrũ rõ aialis sm vnũqđq animal sit altera et altera. xi.
  - Utrũ accidentia magnã partem conferant ad cognoscendum qd quid est. xi.
  - Utrũ accõs necario diffiniat p suũ subiectũ. xij.
  - Utrũ diffinitões dyalctice sint caste et vãe. xij.
  - Utrũ aia sit sepabilis a corpe. xij.
  - In quo pdicamento sit ira. xij.
- S**eqtur prim⁹ de aia sm cões phos. Et habetur qm̃ ad principalia puncta in duob⁹ folijs scz in. xiiij. et in. xv. vbi specialiter notantur nouẽ autoritates. Reliq⁹ sũt d errorib⁹ atiqz